Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Historia Gelriae usque ad annum 1470.

https://hdl.handle.net/1874/337011

10

Aevum medium.
Scriptores historici.
N°. 2.

Illustrium ac præpotentum
Dominorum
ORDINUM FRISIAE Liber.

K V ? D
N. 10
T. 780

780 *(Hist. 2.) Charta. fol. 103 ff. Saec. XVI.*
Historia Gelriae usque ad annum 1470.

Fol. 1. Caput I. Cum plerique scriptorum in conscribendis virorum illustrium gestis, cet. Fol. 103a (in fine) ... Dux Adolphus dum firmare nollet mendacium. Qui veniens publice et impavidus etc. (sic). Reliqua in originali quoque desiderantur. Auctor apud Pontanum in sua Historia Gelriae vocatur „Anonymus." Codex antea in possessione Ordinum Frisiae fuisse videtur.

**Hs.
5 D 10**

Na fol. 25, 49, 59, 66
zijn is een blad overgeslagen

HISTORIA GELRIAE

Caput I

Cum plerique scriptorum in conscribendis virorum illustrium gestis omnem impenderent operam, non frustra id fecerunt, maxime ob utilitatem illam posteris manantem, cui specula ob oculos ponimus, quicquid turpe ac vitiosum invenerint detergeant. Hanc quidam ob causam quis ignorat, illam veterem consuetudinem apud veteres illos Romanos, ut bene meritis de Republica statuae in foro erigerentur, nisi quod filii sui et posteri idem conarentur praestare. Et apud nos, quid aliud Sanctorum Martyrum sibi celebratum voluit memoria, nisi ut ad similia agenda excitaremur. Sic et nos aliquorum virtutibus excitati Illustrium virorum Gelriae [illegible] gesta in unum congerere animus [illegible] ut ne aliis [illegible] [illegible] [illegible] ab aliis [illegible] [illegible] ab his [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] conscribat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

igitur lector si quae minus concinne
aut barbare conscripta sint scripta ip-
[illegible] reddat nobisque non accusabis, sed ig-
noscere potius. Si in bonam autem phra-
sis quod humilior sit, quam tantae
conveniat historiae, si quae crassa
sunt, condonandum nobis est, magis-
que quod sententiis non fuerit in
ea laborare, sed tantum nudo et sim-
plici stylo ~~[illegible]~~ transcribere. Non enim
tam arrogamus nobis ut vel quid in
ea possimus gloriae adipisci. Quis ergo
si hoc ingeniis aequo animo accipito illud
qualecunque sit opus. Existimo enim
longe praestare tam illustrium Du-
cum origines et gesta conscribi quo-
libet modo, quam penitus scriptorum
incuria obliterari, quid enim sua-
vius iucundiusve esse possit, quam ip-
sius natalis soli origines, ipsiusque
Principes sub quo degimus cognosce-
tantum nosse, ut si quando inter com-
munia vel familiares haec de re
sermo fuerit, ne ut multi nil quod
afferamus reperiamus habeamus
maxime quod horum Ducum tam
nobilia, tam insignia sint facta
et utinam nostrae aetatis homini-
bus plurimisque visa. Hoc vero virtutum

horum Principum sive primae scien-
tiae quid aliud est, quam odiis se hebe-
tudo quidem filiis narranda potius
esse quam praetereunda. Sic enim
imaginantur quidam virtutibus insculpi
putantur mentibus, quod si praeteream
quid pro dicto de virtute invenirem ha-
beo? hic quidem curis induti sunt
hoc si sapimus, ad quod aggrediamur
dum paulo altius res nobis est repeten-
da per quod Principatibus et dominia
coeperunt quod quam bonum sive con-
veniunt.

Caput 2

Deus namque immensae virtutis
infinitus, cuius sapientiae numerus
non est; qui prudentia cuncta ~~creat~~
creavit, creata gubernat, cum ho-
minem primum ad vitae praemium con-
separat sit bonum servandum duxit;
quibusdam constituit Rectores per quos
insita malitia eius paululum com-
pesceretur: ne vana ubi [illegible]
bernarentur: ne vana ubi [illegible]
timerit ponere timorem peccantibus
nec ulla laus recte agentibus vitio
~~[illegible]~~ vitiorum labarent. Cui in-
Rectores sic constituti sunt, et non
in vita blasphemia vel gente [illegible]
incipit regnum item in hac vita in
illa translati. Primus namque apud
Assyrios libido dominandi crevit,

at ipsi vacantes gulae et luxui, exercen-
tes in subditos tyrannidem, multa exe-
cranda mala perpetrantes abusi sunt
imperio, Deus summus ille et maxi-
mus eos rejiciens ab his ad Medos
transtulit, Et inde quod et mali-
tiosi sint, eodem ad Persas, Et Persis ad
Graecos, et Graecis ad Macedones
quibus et et ipsa potestas et imperi-
um crescens vitiorum, superbiae, am-
bitionis, luxuriae, avaritiae, atque id
genus similium, quae plerumque comi-
tantur imperio praebuit materiam,
Cum enim esset alti summe eorum apud quos il-
lud malignitatem: tunc gentem melio-
rem prae cunctis virtutibus pol-
lentem Romanam sibi providit, quam
illo donavit, ut piis virtutum obli-
visci cuiquam videatur sic Imperi-
um (inquam) apud multas fuit na-
tiones, et nulli dantur mala lo-
quendi de divina iustitia occasio
quod tantum posset, si in una fami-
lia vel natione imperium man-
sisset, tum enim alij conquererem-
tur merito sese deo cunctos esse
immenso odio, quod tantae felicitati sub-
esse debeant. Jam autem ad Ro-
manos regnum translato, verbum a
deo Patre ante secula genitum

sanctus et caro nostrae infirmitatis
particeps: qui nos a potestate diaboli-
ca eriperet, et paradiso unde peccato
primi parentis nostri eramus ejecti resti-
tueret: Hoc verbum ad nos misit Deus
omnibus iam tunc regnis sub Roma-
no imperio subactis divinum sanctum
consilium quod ignorant. Sic enim com-
modius hoc manifestari poterat
caeteris cunctis gentibus, quod Ro-
ma omnibus ~~gentibus~~ contermina
sit Verum enim pro veritate mentio-
nem prioribus omnibus sit, bella ubi legun-
tur in quibus a Romanis gesta sunt,
frigida vela nimium dilataverunt
ac ad naufragium tamen perdi sunt,
non enim deos amplius vereri, aras
templorumque subvertebant, vestales
opprimebant, et ut semel dicam, quo
quisque scelestior, eo honoratior. Sanc-
titis virtutes posuerunt et Magistratus
vendebant leges maiorum, quibus me-
morum auctoritas erat, deridebantur
ut non immerito id eis contigisse,
Quid non imminuit damnosa dies,
Aetas parentum peior avis tulit
nos nequiores. Sic omnia virtutum
praesidia quibus omnis Romanum ge-
nus praecellebat, deciderunt vitio-
rum casibus.

Caput 3

Cum tali modo vitam instituerent

Romani, et patrias relaxarunt leges:
omnibus civibus contra suae admira-
tioni, sacri sunt ludibrio: atque sub
libertatis, quam bello amiserant
ad recuperandam eadem via omnes
incendit, omnibus ne partibus in
eos irruentes ab Oriente Saxo, ab
Occidente Britones cum Hispanis, a
Meridie Sarraceni, ab Aquilone na-
tiones barbarae: Quae agnatam omnes
in Romanos ferocitatem et agros et
totum fere Imperium ad ruinam
redegerunt: Parum et exemplo Fran-
ci libertatis avidi Romanis negare
tributa, Praefectos expellere, Praeto-
res trucidare, redintegrare bella,
finitimos ad libertatem invitare,
omnes in primis cum nationem bar-
baram dicunt, manus regi porrexerunt
in unum corpus deduci imperant,
Imperium invadunt, sedesque pristi-
nas inter Pannoniam relinquentes
receperunt sive in Germaniae fines,
ubi multa ne tempore praesidia ac
urbes Anno Domini CCCCXXI
Praesidentes illis [illegible] Priamum
nomine, qui omnia a Danubio ad
Rhenum usque subegit: Parum ut hae
Francorum gens tantum [illegible] sit
Christi: cuius adiutoris [illegible] omnes
gloria antecesserunt, Nam anno

domini Quingentesimo primo Clodoueus
secundus rex Christianus facto, totam
Aquitaniam breui fere recuperauit
occiso Alarico Gothorum Rege, qui
tum temporis eam vi occupauit, Cat-
tas Germaniasque suo adiecerunt
imperio. Post quem et filij aliquandiu
regnauerunt: sed cum cuncta damno-
sissimis inciderint temporibus, nepotes eius-
dem pij Clodouei multum ab ipso de-
generantes et merito digniores Chri-
stos similes magis producto Achille
multis facinoribus ob eam nomen de-
honestarunt, quam et supremus
omnium Regum, qui longe regnauit
hanc vero mala autem tempore primus,
Pipinus, qui Regis Franciae domi-
ciliis praeerat, tradidit, qui sanctae
mat vitae, qui in ?? Zacharias Papa
omnibus acclamantibus inungitur
qui multis fecundis praeliis plures
vicit Prouincias, ac Carolum Mag-
num Regni reliquit heredem.

Caput 4

Sic Carolus Magnus Imperator et
Caesar anno domini Octingentesimo pri-
mo Saxonibus Vasconibus aliisque bar-
barorum nationibus ad fidem Christi
adegit plurimis cum ipsis bellis gestis
ergo fidem Christi, quas iamdudum

quasi penitus obscurata cum triumphis
victoriisque maxime vexarunt: nonnullisque
nec enim nationes illae in Christianos
saevientes animis eos e propriis se-
dibus pellebant, cui periculo mederi
volens Christianus Imperator, ne
fieret saepius populus Christianus con-
stans barbarae nationum incursui
pelleretur e suis agris, et ad alias
terras longinquas abducetur de bono
Christi nomine saepius male audirent,
templa vastarentur, sancta concul-
carentur, in summis induxit simul
dispartiri provincias in regna, Du-
catus, Comitatus et dominia, et ta-
libus honoribus dignitati, tenerent
et oppida et castra, quibus viris in
hostes facerent si quando bella de-
cernerentur; illique erant formidini
quibus antea ludibrio erant. Ex quibus
generosis Principibus nobilibus illis
exortus est Palatinus Ducatus, de
quo nobis iam disserendum erit
qui olim tanti nominis ac gloriae
non fuit, Fuerunt enim praeclari
qui originem, ut dicitur de fonte et
sequenti capite narrabitur, duxe-
runt Comites insignium Palatini praefecti
urbibus bellicisque fidelitatis tantum
praestarunt, ut omnium illius fini-
timorum Principum amicitiam

conciliaverint, ac etiam omnia ad com-
moda contraxerint, quod auxilii illis
semper fuerint, et et cunctis a sanct
tempori: sicque tam viri sui dilata-
verunt terminos quod submiserint se
illis multi equestris ordinis milites
vulgo Barones illi de Valle facti sunt,
sperantes ab eisdem subsidium et tui-
tionis loca sibi. Audientes praeterea
Romani Imperatores horum fortia
gesta, et summam belli gloriam et
nomen eorum apud exteros Princi-
pes celebre fuerunt, et in Comites
exaltaverunt, postea in Duces, insignijs
militaribus donati.

Caput 5

Sumpsere autem Velrici principio
originem a dominis de Pont. Anno
Domini octingentesimo sep-
tuagesimo octavo tempore Karoli
minoris tertij Romanorum Impe-
ratoris ubi constructum est Oppi-
dum Zelmie vastissimum latitabat
animal in paludes, quod incolis mo-
lestissimum erat et pecora et iu-
menta immo et ipsos homines la-
cerando per non modicum tempo-
ris, et in dictis illis fuerit, agricolae
proprios relinquere, aut tam cala-
mitosam agere vitam. Id iniquum
animal vulgo nuncupatur Gorrido

sonitabat, ut unus cuique a natura
insitus est sonus, ovibus balatus, bo-
bus mugitus, equis hinnitus; ita
huic sonus galli, ad quem omni-
um vicolanus concurrebant unan-
ime. Cui quidam male tandem per
Domicellos de Pont succumbendum
est, quod ut ipsorum rei Domino de
Pont non paruit, id animal erat
molestum. Ubi enim cum inter omnes
habebantur fortissimi, atque ad pugnam
prompti, Patri valde irati
ob ipsam nostram salutem aggredien-
tur, cum iam omnia sese ~~urgeri~~
urgeri tradidissent, namque domi-
tantem occidunt atque manus sanguine
cruore ostentant, qui intimo gaudio
commoti omnes populo sibi domi-
nos constituerint, atque ne factum
illud nobile antiquaret aut in oblivio-
nem veniret, nos de Pont
Dominos sed Walrios Praefectos a bestia
istius sonitu nomen trahentes vo-
tarunt, ac totum illum diem tran-
sgere triumphis ac laudibus. Quorum
Praefectorum posteritas non multo
post in Comites, post in Duces sunt
exaltati ob insignia eorum gesta. Qui-
dam Lutzhamin Comitatus Walri
accessit in libris quorum Tra-
iectensium aperte scribitur: quod

filius anno Domini Millesimo et
octavo Palmie Comites ab Adelberto
Premontanensium Episcopo, coram Henrico Impera-
tore [illegible] formando ac multis Donati
aliisque principibus Germaniae in Fun-
dationem Comitatum Zutphaniae cum
agris [illegible] ac Cliuensibus
acceperunt.

Caput 6

Cum autem omnibus sint signa viris il-
lustribus: quibus maiorum laudem et
gloriam etiam repraesentant, donata ab Im-
peratoribus aut Regibus, dignum duxi
et nostrorum Virorum insignia inferre
qui ubique victoriosissimis triumphis suum no-
men illustrarunt. Habuere itaque pri-
mo insignia Comites Palmie ad Ottonem
tertium usque florem aquilinum aureum
in scuto blavo, alii tamen asserunt
fuisse tres [illegible] aureos aquili flo-
res argenteos in scuto aurato: utrumque
[illegible] ac tribus insignijs florum [illegible]
[illegible] nomen traxisse a [illegible] [illegible]
[illegible]. Otto autem tertius Patre suo
Conrado defuncto, mutavit Patria
arma in materna quae erant nobi-
lium de Lerma? sive Lotharingiae, a
quorum stemmate oriunda erat mater
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], non coronatum in scuto
blavo cauda [illegible] dorsum [illegible]

Imperatoria maiestate id consentiente
et admittente, quae versum mutata
sunt Reinaldi 2i Comitis Gelriae
ac Zutphaniae tempore, qui cum in Ducem
exaltaretur (Francofurdiae) ab Imperatore
Ludovico, authoritate eiusdem ad Comi-
tatum de Via Leones suos sub arma mu-
tarunt, in coronam auream nos hacte-
nus in balteo clarus coronam gestan-
tem cauda duplici; quae ad huc diem
Ducum Gelriae arma sunt. Hac de
insigniis sufficiant, iam ad praestantes
Illustres examinemus. Verum id verum
quod nihil vel parum valde ex his Chro-
nographos de Gelriae proceribus ad
Mergagelium usque est reperire, miror.
Magnus quod non patriam nos lucis de
virtutibus est aestimandum, cum primi
duo fratres pro patria vitae discrimen
adire non restiterunt, et fortes gig-
nere fortes; neque enim imbellem, (ut
quidam inquit) feroces aquilae gene-
rant columbam.

De Lupoldo Cap. 7

Lupoldus secundus frater non multo
post ubi hoc triumpho potitus erat de
dracone superfuit, cui tota seniori
fratri Wichardo cessit Gelriae for-
tuna cum dominio de Pont
postquam pater decesserat, floruit
autem temporibus Caroli tertii,

Arnulpho et Ludovici 3 Romanorum
Regum ad annos triginta. Walmas Ima-[?]
cartus defunctus anno domini nonin-
gentesimo quarto sub dicto Ludovico.

Cap. 8

Gerlacus Gelriæ Præfectus illus-
tris Wichardi prædicti filius ad annos
viginti septem præfuit imperium apud
Romanos tenentibus Conrado Primo
et Henrico primo, qui mortuus est
anno Domini nongentesimo trice-
simo primo.

Cap. 9

Godefridus prædicti Gerlaci filius
præfuit Gelriæ viginti annis, et
sub Imperatoribus Henrico Primo
et Ottone primo, defunctus anno
domini nongentesimo quinqua-
gesimo secundo.

Cap. 10

Wichardus Godefridi prædicti filius
Gelriæ Præfectus Quintus ad annos
quindecim vixit, Ottone Imperium
tenente, mortuusque est anno domini
nongentesimo sexagesimo octavo eo-
dem imperante.

Cap. 11

Megengosus sive Mengosus Gelriæ
Comes primus, Wichardi filius, Im-
peratoribus Ottone primo, et Hen-

viro secundo floruit, cunctos maiores
sapientia, virtute, facundia antecedens,
ut et primis in Comitum promotis
sit, atque hic primus est, de quo aliquid
in ascendentibus reperimus. Hic autem
cunctis et animi et fortunae dotibus
fuit ornatus, ut et nil fuerit, quod de-
siderari in illo posset, fuit namque sta-
tura procera, aspectu decoro, singula-
ri facundia, in armis invictissimus.
Ad haec omnia ita humilis, ita comis,
ut cum quovis etiam abiectissimo ver-
ba facere non renuerit, immo obvios
quosque solet ipse benigne appellare, di-
tare pauperes et cum ipsis verba fa-
miliariter communicare. Contigit
autem huic Illustrissimo Comiti spon-
sam desponsari, cui nomen Gerbergis,
omnium itaque virtutum ut et ipse re-
gulam (ut ita dicam) Godefridi Arduen-
nae ac Brabantiae Ducis filia, ex qua
suscepit filium eiusdem nominis cum
suo avo Godefridum ac quatuor fi-
lias: quarum duas nuptui dederunt
quae illustrissimos produxerunt vi-
ros, una nomine Ermentrudis etc.

Hic desideratur totum folium

narrationi sanctam inserere vitam: quod verum exem-
plar nusquam posset esse ad quod et nostram omnes effingeremus.

Sancta virgo Adelheidis iam utroque orba
parente, sibi nec satis placerent, cum esset
Monasticam ducerent vitam, quod alios vi-
deret arctiori tramite ad summum il-
lud virtutis fastigium tendere et ipsa
eandem viam proposuit, suasque subdi-
tas ad amplectendum Sanctimonialium institu-
tum patris Divi scilicet Benedicti in-
duxit: ad quod amplectendum institutum
et ipsa sancta virgo a parentibus iam
olim erat commendata, verumtamen sibi
non satis ~~tamen~~ consultum, quod initium
cumulasset, quos aetas est tenerior ama-
re consuevit, ne si primo fronte sum-
ma petens, tandem nec infima teneat,
Jam autem provectioris aetatis virum
se praebuit omnibus virginibus exem-
plum: summa namque abstinentia cum et
corpori vix satis faceret vixit in praeca-
tionibus ac sacris lectionibus assidua,
in subditas multum pia, omnes ad sanctam
vitam et verbo et exemplo instruens
et quas errantes in religione cognovit,
materno affectu admonuit non ta-
men ut quidam solent probris et con-
vitiis, ducens eas ad rectam viam
magis quam cogens. Verum quum et
sint ingenia contraria, quae magis
cogi, quam duci volunt, cum his diver-
simode egit, adeoque tamen ita novit
se se animum ingeniis coniungere, ut

nulla inter nos, quin illam ardentissi-
me prosequeretur amore fuerit. Canes
pedibus nocturnis tempore brumali
precantibus nobis solita est earum pal-
pitare pedes, ne frigore premerentur,
quod si premebantur, non prius cura-
re manibus destitit donec calefe-
rent. O veram matrem, quanto affec-
tu dilexisti tuas, propriam ipsarum
saluti postponens salutem, nec enim
dubium est, quin saepius pane attin-
gendo frigidam calor minuatur, cum-
que enim agat in agendo vim patitur.
Hoc quidem si saniis quid valetudinariis
et morbo correptis non impendit. totos
apud nos ~~diu~~ fere dedit dies, cum
per horarias preces abluit, ne cuius
his minimum inferret cuius offendi-
culo fiat, serviens ipse ac enim tam
ipsis debilibus aliquando debilior. Quibus
non tam sancta mater ad deo servi-
endum ad religiosam arripiendam vi-
tam instigatur. Cane ob Matrem
habes. Utque undiram quae tua novit
compati infirmitati, laboris susten-
tatricem, lapsus recreatricem. Praeter-
ea larga admodum in pauperes animi
quindecim et sex, ... qui hoc ser-
vat semper annos reditibus addidit
quindecim quotidie cum ea et visi-
tarent instituit; et quotquot assump-

rant famelicis paradam non sunt: Cum
autem haec apud omnes vicinos divul-
garentur, et cum fames gravis om-
nes afflictaret (quod caritas annonae
totam premeret regionem) omnes ad
illam confluxerunt, quibus devota sus-
cepit, et omnia quae habuit in usus eo-
rundem expendit. Interim mortua est
Bertrada eius soror, praefecta collegii
divae Virginis summae itam sanctitatis
virgo: in cuius locum Archiepiscopus Co-
loniensis Heribertus, quum apud om-
nes de eius audiret operibus sanctis
sanctam Adelheidem induci curavit,
Verum ipsa quum summa polleret hu-
militate (animo) singularem animum
volvit, se tanta dignitate indignam es-
ferens. Archiepiscopus autem, quum
apud sanctam virginem nihil proficeret
precibus aut promissis; ad Imperato-
rem qui tunc temporis celebrabat Aquisgra-
ni solennitatem, transmisit Virginis san-
ctam vitam, precatus ut commendaret
collegio divae virginis Mariae matrem
in locum sororis defunctae, quae et i[n]
[illegible]erit: non dubium quin Imperato-
riae Maiestati audiret. Imperator mox
virginem ad Aquisgranum vocari man-
dat, animumque illius humilem precibus
frangit atque munus illud satis invita
obit. Quod et necessitum est ab omnibus filiabus
Coloniensibus, o quae rarum ... quis

eiulatus, quid moror, mortes immisit
Ecclesiasticorum vero ubi ad hoc officium
promota est illi arctissima cum Stu-
dio communicatur; atque eam tanquam
veram sanctitatis exemplar unice ob-
servat: quod et erat si mira per se
superstitione nescio quam destinatam operata
adeo in animum induerat tum. Ipsa
namque dissonas et obstreperas in ar-
gutias et canoras verbo diminutulo
vel incorporatorio mutare solet veras
ut ipsam dicat harmoniam, ipsumque
gutturi factum aliud, an ne hoc mag-
(omnis organa ipsa corporea (ut ita
dicam) et id verbo, cum ne audiens
quisquam tam efficere possit Har-
moniam continere. Fugerat etiam
Paralysim aliosque morbos solo pro-
fligavit verbo sui stomachi, quem a
principio delegit Jesu Christi authori-
tate. Ad hoc, quod omnino naturae
contrarium videatur etiam liquida solo
verbo constringit: parante etiam ea
promam suam cellariam, quae in per-
fusi vinum promerit, statim ad
matrem accurrerit vase non obtura-
to (obturare enim erat oblita clamante
tu eam matre) tandem habito sermo-
ne cum ipsa suae matris negligentiae,
si tamen ea erat negligentia ad vas
cum tremula vacuefactur, ne una
quidem effluxerat guttula, et sancta

virgo cuius rei gestae minime ignara, si-
lentium sorori interminata est, quo-
rum tantum miraculum silere non va-
lens apud omnes praedicavit huius-
modi gestum. Cum iam instaret disso-
lutionis eius sanctae animae a corpo-
re dies, ipso die sancti Blasii post vespertinas
preces summo gutturis dolore coepit
angi, atque totam illam noctem cum
poena tum morte, non enim sibi ignora-
bat terminum certaminis adesse com-
mota insomnem duxit. Attamen quan-
tumvis dolore premeretur matuti-
nas imo potius nocturnas preces ac-
cedit, atque sororculas quae sacerdotem
ipsa aurora accerserent petit, ut sacro
sancto illo unctionis viatico: audita
autem eius aegritudine Coloniensis ar-
chiepiscopus D. Heribertus dolens mul-
tum eam invisit, suavissima cum illa
habens colloquia, at illa cum nil aliud
quam de morte tractaret sua, flens quod
familiariter ab illa discedit, quod hu-
iusmodi verba ferre non posset. Dolor
igitur nocte sequenti vehementius incre-
scere aliquot ex eis ad se vocari petit
ut amorem quo eas dilexit, cum pro ne-
cesse erat, moriendo efficacius ostendat,
Et illae aliquantisper cum morarentur
primum, sanctae memoriae virgini tam
grave imminere periculum nesciebant,

sanctam expirat animam, et omnibus
quae erant lachrymas in praesentiis ipsius
Archiepiscopi, quam de morte eius dum
supervixisset adhuc audire tribuit, Prae-
terea sorores religiosarum Valencensium, quae
sanctam matrem non vivam offende-
rint, sedato aliquantulum dolore so-
rores Valencenses ipsum Archiepiscopum
adeunt, rogantes, ut quam vivam
ab illis abduxerit iam mortuam red-
dat, ut saltem iam ex eius charissimo
pignore recrearentur; quod et tandem
exorarunt. Summa igitur cum honore
hominumque frequentia ipse Archiepis-
copus ad sanctum corpus devenit ac
statim omisso corpore absque ullius
hominis ministerio delatum ver-
sus (o mirum rem) contra flumi-
nis tractum cursitat, cum aura
fuerit nec parum procellosa. Quae
quantis claruerat ibi miraculis non
facile exprimam; quaedam tamen an-
notabo. Virus quidam Clarus sui
accipiendae gratia ad Monasterium
Valencense se contulit, et forte ad sanc-
tae virginis sepulchrum se offerendo
pronus in terram ruit, et sese ele-
vantem nec vidit, quis dubitat id non
sanctum virginis precibus? Item et
mulier erat annos multos cancro
laborans acri, quae cum sua fama ex

pendisset apud Medicos nec quicquam
profecisset, tandem ad virginis tumu-
lum confugiens sanitatem adepta est
Daemoniacos item nonnullos ad eius
sepulchrum venientes liberavit. Et
quod omnium mirabilissimum est in-
fanti cuidam annorum octo omnium
membrorum usu destituto apparuit
haec virgo in somnis, membrorum ne-
xiculis dissolutis: [illegible]
nis ut hanc vidit terroribus magnis
clamore parentes vocitat, qui accur-
rentes huiusmodi in extasi reperierunt
Post horam ad se veniens sanctam
Adelheidem multo splendentem fulgore
sibi visam ait tractuque valido omnia
quibus membra praepediebantur sol-
visse atque cum sensu sese quantocius
ad sanctae virginis sepulchrum defera-
tur petere: Pater autem illius in equi-
tatem coniecit, verum deum minime
[illegible] transiens per pontem
in flumen cum equis decidit, et paren-
tes cum eo perierunt nullam nisi ali-
cuius spem habentes praestringuam in
sancta virgine amarulentissimis cum
plorabant singultibus his vocibus.
O virgo sancta etiamnum nostrum pro-
[illegible] sit, quantocius morborum
ruptum potius, quam hic tam miser-

intercepisset filium. Deprecantur deinde o
sancta virgo numine defendimus, quin
eum ad vitam revocari possit, ecce, qui te
invisendi gratia huc venimus. Dum
haec loquerentur, ecce apparet eum
ipsos inanimes in fluminis ima illos sub-
ipsos benigne hortans quid esset, quo
minus rectum perspicerent, at paren-
tes visu timentes obstupefacti, cum gau-
dio quod filius illis esset redditus tum
ipsius rei novitate, quod in fluminis
Vardam in ripa sic reperiretur madi-
dus: multum mirantes vota peragunt
ubique haec mira praedicantes, immemores ipsum
exspectantes, qui et omnibus erat no-
tus cognatis ac viribus paralysi labo-
rabat. Haec iam de virginis sufficiat
tetigisse: iam ad proposita convertere
mentem; interim tamen breviter Comitatus
quosdam qui huc usque in dicionem absoluti in
Ducatum Gelriae commearint, tangere
qui et nostri iam sint. Deinde et ea
quaedam adhuc restantia ob gesta Duum-
minis.

Cap. 13

Fuere plures quondam Comitatus Gelriaco
conjuncti ut Comitatus de Kuyk, de
Arnsbergh, de Teisterbantia Mon Aurzant
sive prope Tielam. De quo Comitatu in
quam Teisterbantiae sive Aurzant patria

sunt nobis differenda. Anno salutis octin-
gentesimo quadragesimo huic praefuit Co-
mitatui Robertus, uxorem habens Cu-
negundam filiam Comitis de Hoy: e qua
plures genuit filios Ludovicum, qui
Patri in Comitatu successit, Robertum
primum dominum de Harlem, et Theo-
doricum primum de Altena dominum.
Defuncto autem Comite Ludovicus Rober-
tum haeredem Comitatus reliquit, qui
item suum filium Ludovicum. Postea
autem tempore Caroli Calvi Franco-
rum Regis hunc Comitatum Walra-
mus possidet. cuius frater Theodoricus
Hollandiae erat Comes, institutus a praedicto
Francorum Rege ex partibus Hagensis
viri tum clarissimi qui Comitis vel mino-
ris Troiae (ita enim ab urbe dicitur et solita
quod condita sit a Troianis cum merito esset
suis terris) praefuit, cum enim ipsi-
us vastaretur a Normannis Hollandia
eum sibi ad manus esset Dux qui ipsa de-
fenderet. hic constituitur illis, erat enim
vir ~~manu~~ probus audax, et in re milita-
ri nulli secundus. Is autem Walramus
Domicilium in Arkel habens, con-
struxit Monasterium virginum in
honore Walburgis (quae illi erat
Neptis) in Tiela, quod nigrarum Monaste-
rium aliquanto post successores Canonici
Regularis, erat enim summa contristat.

collapsum: restauratum autem per Adelboldum Traiectensem Episcopum. Sic quidem memini legere in annalibus [illegible] tunc unam Traiecti, et Tielae unam restaurasse ecclesiam. Qui eidem Canonici Brabantis Tielam occupantibus tempore Illustris Reinaldi Gelrorum principis Ducis anno salutis millesimo trecentesimo decimo septimo ipso Apostolorum Petri et Pauli die illuc vocati in Arnhem migrarunt facti seculares

Cap: 14

Anno autem a virginis partu octingentesimo nonagesimo quarto in Comitatu Teisterbantiae praedicto, regnat Ansfridus generosus de Carolina stirpe oriundus, tertius enim [illegible] filius Ottonis Ducis Lotharingiae et Brabantiae huius, fraternumque habuisse Comitem de Lit. Hic a patre in Orial mansit pago non longe a Mosa fluminis cuiusque domicilium ad Varallum erat dictum a sua praepositura nunc: Cepit autem uxorem multum piam, quae noctu saepius e castro descendere solita erat clam ipso Comite, quo quietius vacaret contemplationi, sub [illegible] apud Varalli ostium sese prosternens, quae ut animadvertisset quidam e servis, ipsam detulit ad Comitem, quod saepius descenderet sola, et altaribus sine commercio [illegible],

frui posset. quare iratus ipse Conradus (nihil
enim tam pigre ferunt viri, quam uxores
ab aliis adamari) sequenti nocte coniugem
observat, egredientemque persequitur
multis tectus [illegible], ad sacellum, et
inventam est ipsam orationi intentam
immensoque lumine circumdatam inve-
nit. mirans igitur tenere hac visa [illegible]
solam ipsam sperantis in intempesta
noctis omnes [illegible], [illegible] autem
tandem ad se Conradus. Tum me (inquit)
o mea coniunx tam diu quid talibus
tradidisti [illegible]; quo me ab longe et sanctior
et castior. Cur ergo delatorem consideras
qui me ad iniquam suspicionem in-
duxit. Exinde [illegible] in sermonem
illum [illegible] visus est: quod et ani-
madverterat coniunx, [illegible] inter-
esset, cur mariti dicerent; quid est quod
hoc ferulis [illegible], et [illegible]
[illegible]: nihil [illegible] praepara-
egit, nam consulare et [illegible] pudicitiae
et tuo honori putavit, ut hoc tum
illi cedat in mortem. Quam uni cha-
rissime vir illi gratiam si fecisses [illegible]
[illegible] et dabit [illegible], [illegible]
nemo maiorem meo nomini et tuo
et [illegible]; quod et me ab infa-
mia, et te a suspicione [illegible]
[illegible] liberaverit. [illegible] igitur [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in gratiam recepit. Non multo post
utrique caelibem [illegible] vitam

persuadet. Maritus autem è Traiectensi-
bus in Episcopum eligitur, et multa
eius sui Comitatus canonicis illis con-
tulit. Praeterea construxit apud Amer-
fordiam Monasterium instituti Divi
Benedicti in loco more sanctus dicto
translatum inde Sancti Bernoldi Epi
authoritate in Traiectum oppidum atque
Divi Pauli dictum: quod et multis prae-
diis et agris in Vrial, Liemen, Heymert,
et Anezant sui Comitatus viribus do-
navit. Nec procul etiam Monasterium ali-
quod etiam Monasterium in Anezant
pago construxit etiam instituti divi Bene-
dicti, in quo et canes religionis sim-
licem religiosam transegit vitam.
Istud autem Monasterium illinc in
Thorem prope Ruremundam trans-
latum. Haec inquam Monasteria à ma-
rito et coniuge constructa etiam fre-
dus indicat quod inter illa est. Abbas
enim Divi Pauli annuo decem scutata
Francica solvere dominis de Thorem
tenetur in perpetuum monimentum.
Haec iam de hoc Comitatu sufficiant.
Erat autem adhuc et unus Comitatus
generosius praedicto non inferior de
Badinghen iam obsoletus, de quo et q̄
subnectam.

Cap. 15

Floruit et non longe a Gelria Comitatus
nobilis de Badinghen cui praeerat My-
dereus à nobili Saxonum genere ortum

dus qui celibatum acceptantes iuncto Im-
peratori Henrico, qui illi erat Nepos a sa-
cris constituitur, post in Episcopum Pa-
derbornis deligitur, atque Concilio Moguntij
habito anno Dni M° xiij° interfuit
cum Archiepiscopis Treuerensi et Ma-
guntino et Adalboldo Traiectensium Epis-
copo et Imperatore Henrico et alijs
Praelatis et regni Primoribus. Hic suo
Patrimonio nobile illud Diui Benedicti
Monasterium instituit, atque suo fratri
Comitatum resignat. Fuere itaque et
illi duae sorores quarum una Azela nomine
sese Deo in Ecclesia Sancti Viti Martyris
in monte Elthen consecrat. Altera Wis-
mondis cuidam nobili ex primoribus Ba-
uariae nuptui tradita est. Cuncta autem
quae habent praedicta duo Monasteria
et Paderborn et Elthen in terra Welsiaca
ab hoc habent Comitatu, de quo et hac-
tatigisse satis sit nunc ad illustres Co-
mites Welsios conuertamur. Id enim
tamen certorum monitum volo, non
inuenire memini apud Chronographos
sancti Comitis praedicti Meingoti Ge-
nerum et in Comitatu Welsios. Fo-
rinuit autem nos quod iam nimis
diebus duobus sequentibus non satis com-
pertum est nobis Dnj. Welsios ne an
Comites fuerint quam nihil de illis
nisi sciamus de fine, annos ad alios

remittunt animus.

Caput 16

Wickringus septimus Gelriae praefectus ad annos quatuordecim tempore Henrici sancti qui duos reliquit filios Wichardum 3. Afradantem, et Guilielmum Traiectinorum post Episcopum mortuus anno domini M° cxviij° sub Imperatore Romanorum Conrado.

Caput 17.

Wichardus praedicti Wickringi filius Gelriae praefuit ad annos viginti octo.

Gerlacus Gelriae et Zutphaniae Comes Imperatoribus Henrico 3° et quarto filio eius vir corde magnanimus, in deum et patriam pius, omnibus amabilis, bonorum Ecclesiasticorum defensor summus, Pro quibus et occidit, dum subsidium ferret Conrado Traiectensium Episcopo contra Theodoricum Hollandiae Comitem et eius vitricum Robertum Flandriae Comitem in Isselmont, sepultus in Vlaerwerde anno dni M° lxxj

Otto Secundus hoc nomine Gerlaci filius anno dni M° lxxj tempore Henrici quarti totius patriae importans summa in tranquillitate praefuit, ac collegium Canonicorum

Zutphaniae instituit ac dotavit, pluraque alia
fecerunt opera, qui anno tricesimo pri-
mo sui Comitatus tempore Henrici
quinti moritur in Ecclesia collegiata
Zutphaniae sepultus xv° Calendas Aprilis
Huius temporibus constructum est Ure-
maque Monasterium Monialium sanctae
Mariae Magdalenae ordinis nunc au-
tem Praemonstratensis ad instantiam
Reinaldi primi Ducis Gelrensis sub-
ditum Abbati insulae Dei virginis in
Dioecesi Traiectensi.

Gerardus Ottonis praedicti filius tem-
pore eiusdem Henrici quinti in Comi-
tem exaltatur, qui per omnia eum pa-
trem referebat, sicut enim ille, ita
et iste Pacis fuit amantissimus, om-
nia sua maxima cum tranquillitate
possidens. Longo tempore Comitatum
rexit, etiam iniustis lacessitus, animum
a pugna deflexit, si tamen aliquo modo
vel aliqua saltem causa apparente prae-
texere potuit, quare et terram suam
reddidit opulentissimam, erat subditos
sui amantissimus, pius et benignus Prin-
ceps. Hic duxit Soynardim Henrici
Ducis Brabantiae filiam egregiam valida
dote, quam ab eo in feudum accipiens
Comitatui Zutphaniae applicavit. Se-
pultus Zutphaniae apud Ottonem suum

fratrum. Huius tempore insigne illud In-
sula Beatae Virginis Monasterium can-
didissimi ordinis Praemonstratensis
fundatur per Comitem de Kuick
anno domini M° c° xxviij.

Henricus Gerardi praedicti filius Gelriae
Zutphaniaeque Comes tempore Lotharii
Imperatoris fuit. Qui reliquit
filios duos, quorum senior Gerardus
Gelriae et Comes iuvenis interfectus
est, illius alter frater Otto successit.
Sustulit et duas filias, una nuptum tra-
dita est Engelberto Comiti Montensi, fi-
liique eius Adolphus, et Engelbertus Co-
loniensium Archiepiscopus, qui pro iure Ec-
clesiastico et Ordine Christi testis occu-
buit, a Frederico Comite de Isenborch
occisus. Adolphi Comitis de Marcha pa-
ter. Altera matrimonium cum Co-
mite Clevensi contraxit, filiique eorum
Ludovicus, Theodoricus, Henricus
Traiectensis Episcopus. Tempore autem
istius Comitis discentibus Magis-
tro Bartholdo Zanctensi et Ghisel-
berto Laurentio venit Doctor ille
dictus Magister Hermanno in Domini-
um Domini Bernardi de Wijsche au-
rati equitis locum fundans Doelhem [?]
sive Bethlem dicitur. Ipse autem qui
ibi venerat congregare. Ipse autem

quod ibi vacaret congregacio aliquot devo-
sororum vacabat ac certo ingratum fo-
ret illi audito regiti q ibi pauperum
fratrum accresceret documentum magi-
nus quod illi offerebantur a fratribus duo-
bus Dno Joanne et Dno Hermanno
de Vondanoort, et eorum consanguineis
de Otramoort adiiciamus aliquod satis
amplius, Comes autem Hermannus et
audiit hunc sanctum virum talibus
ac tantis muneribus invitari amplio-
ra si manserit munera promittit,
addens et sese Ecclesiae Comitem obviam
id petere et maneat, quae quidem parti-
tio omnibus erat multimodis praestanti-
or. Unus autem dubius versaretur in ani-
mo magistro Gerardo anno Comiti Ol-
listri promittenti et petenti ac aliis
offerentibus obtemperat, visitaret
illi sub ea forma voce subvenisse deinde
Geer ... quibus ... in ... seculum ...
vere et diceret ibidem sibi manendum
mox ... exigit ... in loco
praedicto Wolhamus ... quod
per ... Traiectensem Epis-
copum Baldwinum confirmatur. Tan-
dem autem cum multi ibidem con-
venirent, Monasterium amplectan-
tes vitam regularem ... castrum
et Monasterium, quod Dns Albertus
Lausanensis Episcopus potestate a

a Theoderico Traiectensi Episcopo habi-
ta erat multa privilegia eidem confe-
runt, quae post eiusdem Monasterij in-
cendium eius successor Theodorici con-
sanguineo Ottone etiam Traiectensium
Episcopo rursus confirmans magis
amplificavit. Defuncto autem Magistro
Francone, succedit in eius locum Guil-
helmus etiam eius sanctitatis vir,
eiusdem discipulus, cuius tempore Al-
bertus Comes Hamricus naturae solvit
debitum, qui pariter suam rexit ter-
ram ad annos triginta duos. Sepultus
anno M°C°LXI° tempore Frederici in festo Otto [illegible] / carum virginum
Imperatoris in Monasterio Campensi
ordinis Cisterciensis in Dioecesi Coloni-
ensi. Richarda vero eius uxor Hol-
niae Comitissa volens mariti exequi pro-
missa, certa praedicto Magistro Fran-
coni procuratori Monasterij sui ope-
rae dabat eorum non paucos annu-
os redditus censuum, praeterea cum
filiis suis Baronibus et militibus ad ampli-
anda Monasterij bona invitans, qui
omnes larga manu hoc idem per Co-
mitissae precibus ditarunt. His tem-
poribus reparatum est per Impera-
torem Romanorum Fredericum an-
no salutis nostrae Millesimo cen-
tesimo quinquagesimo tertio Castrum
Noviomagense reparatur.

Gerardus secundus Henrici
praedicti filius, Ulricus Zutph. Comes
continua cum Episcopo Traiectensi
bella gessit propter Salland, quod
diuturnis particularibus pacificationibus Impe-
rator Fridericus primus nihilominus ob
induciis quae ab utrisque servabantur.
Comes Gerardus non longe ante fir-
matas inducias Daventriam cir-
cumvenit et vallat agros eorum
vastando ac depopulando quod ipse Comes
prior Ulricum hostili animo invaserit
fuit. Moritur autem anno XVIII°
sui Comitatus Zutphaniae apud suos
cum sepultus Deventer cum maio-
ri gloria de inimicis triumphasset,
ni iniuste dominium aliter sibi vin-
dicasset. Ceterum posteri Comites
et non parum cum Episcopi uno et fue-
runt dissidiis [illegible] fuit.

Otto tertius huius Gerhardi Comitis frater
qui nullos reliquerit filios, tempore Fri-
derici Magni Romanorum Imperato-
ris floruit. Ulricus Zutphaniaeque Co-
mes: vir summae humanitatis, Anno
Dominicae incarnationis M°C°LXX°
qui Mater [illegible] contraxit cum
Richarda ducis Brabantiae filia, quae

illi tres genuit filios: Henricum, Otto-
nem, qui Episcopus fuit Traiectensis
et Gerardum sibi succedentem in
Comitatu, unamque filiam Adelheidam
nuptam Wulricho Comiti Frisiae.
Inducias per Imperatorem factas in-
ter Episcopum et Gelriae Comitem
Gerardum ubi finitae sunt, Episcopus
Balduinus copiosa manu Veluam vex-
sit depopulaturque, subsidium sibi fe-
rente Comite Cliviensi, qui illi erat
Sororius, et Florentio Hollandiae Co-
mite, qui quidem Comes multum in-
festabat grandemque praedam
in Daventriam egerunt: Gelriis
nihil attribuentes, immo conviciis
eos de ignavia, quod non ad pugnam
venerint, incessentes. Verum ut ple-
rumque fit ut superbia ubi ad gradum
venerit cadat antequam descendat,
hoc idem contigit. Nam hac de oblo-
cutione multum commotus Comes, con-
scriptis tribus millibus militum cum
Otho Archiepiscopo Coloniensi et Mo-
nasteriensi Episcopo et Henrico Bra-
bantiae Duce, Daventriam obsidet,
quam procul dubio expugnasset,
nisi Imperator illis factionibus om-
nium pacem petens Fridericus
intervenisset, qui obsidio finem fa-
ciens, Veluam Gelrensi Comitatui

tribuit, hac tamen lege, ut in feudum
ab Episcopo Traiectensium acciperet-
tur. Hoc autem bello pacificato.
cum Imperatore Friderico, ad ter-
ram sanctam anno Comitatus sui oc-
tauo proficiscitur, cum Philippo Fran-
corum et Richardo Anglorum Regibus
et Florentio Hollandiae et Philippo
Flandriae Comitibus unde et reuerti-
tur non sine gloria. Interim exurgit
inter Traiectensium Episcopum et
Theodoricum Hollandiae et Ottonem
Gelriae Comitem iurgium quod Tra-
iectensis Episcopus Wilhelmum
Orientalis Frisiae Comitem, et The-
odorici Hollandiae Comitis fratrem
infestauerit ac vim intulerit. qua-
re grandi manu coacta alter sc.
Gelriae Comes Transysullana, al-
ter Cisysullana depopulatur castraq;
ante Dauentriam Gelriae Comes
figit et oppugnat eam, a qua per Hen-
ricum Brabantiae Ducem sub con-
ductu Ottonis Romanorum Regis
et Adulphi Coloniensis Archiepiscopi ca-
pitur ipse Comes: quod et rescitum
est a Theodorico Hollandiae Comite
qui tum temporis Traiectum oppug-
nabat ab obsidio receptui cani iussit
illico ad Ducem Ducis proficiscens; inter

autem profecit fundum Tilanse oppidum
devastat, ipsumque oppidum Dusmundio-
cis die vigesimo sextimo Guilielmusque
Henricus Brabantiae Dux, fratrem cepit
cum Henrico Comite de Kuyck, nec
non et aliis viris haud vulgaribus. Cum
autem praeda iam multa onusti ad Hollan-
diam contenderent circa Heusdam ab Du-
ce Henrico intercipitur ipse Comes cum
suis, utroque autem Comite et Gelriae et
Hollandiae per insidias capto; nulla nos
premia redimi voluit Brabantiae Dux,
cum suam filiarum utrique uxorem di-
ceret; quod et fecere. Erat autem apud
Ducem Theodoricus de Arcar qui mire fe-
verat Guilielmum (Frisiae Comitem). Hac
autem composita inter Ducem Braban-
tiae Comites et Episcopum lite, novum
iam rursus exsurgit dissidium inter
fratres Hollandiae Comitem et Theo-
doricum, et Orientalis Frisiae Comi-
tem Guilielmum, qui uxorem ha-
buit Adelheidem Gelriae Comitis fi-
liam; in quo Guilielmus Comes ca-
pitur, atque in castrum de Horst satis
munitum recluditur. Verum aliorum
auxilio vel sua forte industria illinc
effugiens Comes Guilielmus ad
Ottonem Gelriae Comitem venit:
qui quod cum ipso in terra sancta fue-
rit magnifice eum excepit, atque suam fili-
am illi despondit (de qua diximus.)

Adegundem, Nuptiis autem celebratis dis-
sidiisque compositis inter fratrem et ipsum
ab Orientali Frisia in Comitem recipi-
tur, genuitque ex ea Florentium Hollan-
diae Comitem et Ottonem Traiectensi-
num Episcopum. Hoc autem tempore pax
erat inter Gelriae et Hollandiae Comi-
tes firmata. et Gelriae Comitis filius
Henricus alterius Comitis filiam uxo-
rem duxerat, qui ambo in florida iu-
uenta decesserunt; Sepulti in Reyns-
bergh Monasterio. Moritur tandem
et Comes Otto vicesimo et secundo sui
Comitatus anno sepultus in Monaste-
rio Campensi. Obijt anno domini M.CC.vij

Gerhardus tertius praedicti Ottonis filius

Gelriae Zutphaniaeque Comes Illustris,
summae fuit sapientiae, qui omnia post-
habuit religioni ac patriae saluti. Hic
primo duxit uxorem Margaritam e qua
nullam sustulit prolem, Tandem Ri-
chardam ex antiquis Comitibus de Nas-
sorum oriundam virginem decoram
ac venustam, quae Ottonem Comitem
et Henricum Leodiensem Episcopum
genuit. Hic autem Comes Gerardus
religionis amantissimus, immo et
viris religiosis, domum suam potius
decorum palatium in Campensi Mo-
nasterio construxit, in quo totam

mansit quadragesimam singulis annis
quo quilibet Christianus ab omnibus pecca-
tatis mundari possit. Bredam Lodo-
wicus ab Arckum in Lobeck et transfer-
ratur ab Imperatore Friderico im-
petravit: quod et Henrici septimi et
Wilhelmi primi authoritate firma-
tum est. Idem etiam a conventu et
Abbate sancti Laurentij in Oestbroeck
omnia eorum bona in Vrent datis
pagamint, consentiente Imperatore
Henrico: quae post a filiis suis Ottone
sunt valli Comitis Monasterio collata
anno Domini M°CCCij°. His illustribus comi-
adversat Episcopus Traiectensium con-
tra Dominum Lenordie qui gravis
erat multum Ecclesiasticis in consilio
tu apud Lenordiam multis acceptis
vulneribus, ut et eius in dubio vita
fuerit capitur; et non eius dominus
Rodolphus mortuus qui Lenordie erat
liberaretur. Anno altero liberationis eius
altera vidarum nollens virginum
moritur apud Rinnemundam sumu-
latus. Uxor vero eius defuncto ma-
rito maioribus saecularibus se abdicans
ad religionem se contulit in eo quod
construxit apud Rinnemundam Mo-
nasterio, in quo sanctissime religiosa
transegit vitam, apud maritum sibi
demum sepulta. His temporibus, anno

felicit domini M° cc° xxvij Abbas in-
sulae Divae virginis contulit anno is
Luxerinum ad fabricam Monasterij sancti
Sanctae Mariae vulgo dicti; quod prae-
sertim est per nobilem Matronam do-
minam de Vuthuysen, per Episcopum
Traiectensium Wilibrandictis ditatum
ac privilegijs dotatum.

Otto praedicti Gerardi filius Gelriae Zut-
phaniaeque Comes vir fuit animo haud
pusillo. Is uxorem duxit Margaritam
Theodorici Cliviensis Comitis filiam
cum qua Monasterium vulgo Vallis
Comitis dictum prope Bogh construx-
it ordinis Cisterciensis. Moritur au-
tem ab his liberis Margarita Comi-
tissa; ibique in Monasterio sepulta est.
Comes autem quum nulla ipse conjuge
relicta esset prole ne Comitatus ille
Gelriae ad alios veniret anno salutis
M° cc° xl° Philippam Comitis sancti
Pauli vulgo Diinxol filiam uxorem
duxit, quae Rainaldum Comitem ac
Elizabetham Gerardi Iuliacensis Comi-
tis conjugem produxit Guilielmi
Iuliacensis Comitis ac Walrami Co-
loniensium Archiepiscopi matrem.
Is Comes inclitus Otto majorem red-
didit suam ampliorem ac meliorem ci-

cum terra, plurima enim construxit cas-
tra, atque pagos quosdam moenibus
cinxit, ut Zantbommel, Wageningen
et Bogh, Oppidum praeterea Arn-
hemense et castrum cum omni domi-
nio et attinentijs suis a Wilhelmo
suo consanguineo Hollandiae Comite
apud Romanos Imperium tenente
pro viginti et sex milibus marcarum
iusti et probati argenti impignoravit
anno Domini M° cc° xlviij. quam im-
pignorationem Rodolphus Habs-
burgensis Comes ratam facit eo ad-
dito quod si id castrum per quem Im-
peratorum aut Romanorum redemp-
tum fuerit Regum, nulli praeterquam
ipsi Gelriae Comiti et suis personis
ab alijs praeferentur postea debeat com-
mendari. Anno Dñi M° cc° quadrage-
simo tertio Gerbernus Dominus
de Doren dominium suum ab Comite
Ottone in feudum cepit. Item Comes
Hornensis et de Thuren Castrum Cor-
kum et pagum Vucht dominio Gel-
riensi submittit ac in feudum ab eo-
dem qui Comiti Ottoni sanguine erat
iunctus accepit. Quoniam autem
Castrum Arnhemense attigimus, li-
bet de eius constructione et repara-
tione aliquid inserere.

Nobile illud et vetustum Castrum
a Julio Caesare constructum fuerunt
qui dum ad subiugandam Germaniam
mitteretur a Senatu praesidium quod-
dam satis firmum ibi collocat, ut
si quando caesarinitur et romanarum-
tur legiones, quas ibi in Hybernis vel
aestiuis essent locatas habuerunt pro-
fugerant, id autem praesidium Nu-
magum dictum est ad quod et dijs
suis templum construxit, quod a Leone
Papa quarto ad Caroli Magni Impe-
ratoris instantiam in sancti Nico-
lai est consecratum honore et castrum
firma facta est defensio contra Fri-
sones qui illis terris multum erant
infesti. Verum quia temporis esset col-
lapsum idem Imperator Carolus
Magnus reparari mandat, ac fre-
quentes propter incolentium huma-
nitatem ibi esse solet Anno autem
Domini Octingentesimo septuagesi-
mo quinto, cum Normanni iam Bra-
bantiam Hollandiamque devastarent
ac omnia ~~[illegible]~~ ferro et flamma
complerent Walam fluvium trans-
fretant ac castrum istud cum oppido
incendunt partim, partim diruunt,

cum omni iure Velvia, sed non longe
post ab Imperatore Friderico restau-
ratur ac restituitur tempore Comitis
Velviae Henrici, de qua restauratione
hi notantur versus.

Anno milleno postquam salus est data seclo
Centeno iuncto quinquageno quoque iuncto
Caesar in urbe situs Fridericus pacis amicus
Lapsum confractum veluti velante redactum
Arte nitore pari reparatur opus Neomagi.
Iulius in primis tum extitit civis origo
Nuper pacifico reparatio erat Friderico

Hanc tamen restaurationem oppidi ma-
gis quam castri fuisse affirmant aliqui
quod castrum longe ante fuerit restaura-
tum. Otto enim tertius cum Theophania
sua mater ibi mansit ac domicilium sibi
constituit, nec non et Henricus secundus.
Haec de castro ac oppido superius li-
bavisse habita sufficiant, pergamus
ad Comitem, qui oppidanorum sibi
conciliavit amorem, novum templum
parochiale intra muros constituendo.

Otto igitur generosus impignorato
tandem (ut diximus) oppido Neomagensi
cum castro reputans apud se indecens
esse tantum oppidum suum intra
muros non habere principale ac

Parochiale templum. Praeterea et Devi-
dantes satis id incommodum et grave, mi-
nus et periculosum extra Moenia ad
sacra confluere. Magistratus ac Tri-
buni plebis cum toto reliquo vulgo
accito per Praeconem edicunt anno iubileo
statuunt esse id dum publicum templum
tale in oppidum inferre potius, quam
ad illud extra moenia situm omnibus
annis convenire, maxime quod illud
nec parvo cum periculo adirent
belli tempore. Clamantes ad haec accla-
mant omnes sententiam Comitum
ad coelum tollunt quod novus et recens
dominus primus consulat oppido, quam
securitatem portat, ad unum orantes,
et illis sit adiutorio qui perficiatur
(Consuluit autem omnes, ne illinc quis
possit oriri dissensio si sic per se fe-
cerit) auctoritate igitur Coloniensis
Archiepiscopi Conradi anno a virginis
partu M° cc° lxxiij° pridie natalis
sanctae virginis per Reverendum Pa-
trem ac Dominum Albertum Magnum
destructum est vetus illud extra Moe-
nia situm templum ac novum intra
moenia constituitur, quod idem Reve-
rendus Albertus Ratisbonensis Epis-
copus in Dnae Virginis ac sancti Pro-
thomartyris Stephani honore consecra-
vit. Ut tamen ubi prior Ecclesia fuerit

locis omnino viderentur prophanati
cum ibi permulta inhumata fuerint
Christianorum corpora, idem Episco-
pus veniens ad locum praedictum
(qui nunc ab incolis antiquum dicitur
Cimiterium:) cum venerabili Sacra-
mento, ac Divae Virginis et Regis
et omnium sanctorum reliquiis pro-
cessionem instituit octavo a Pente-
costes die: et dixit si quid ibi sepultis
sordium adhaereat, sua clementia
expurget. quae hinc in diem usque maxi-
ma hominum pompa celebratur. Equi-
dem ex ossibus multorum et Ox-
bidorum et Fagorum manasse pro-
cessiones pluribus affirmant. Moritur
ubi haec peracta sunt anno altero et
vita excessit quarto Idus Januarias ge-
nerosus Comes, ubi Uelrios ad annos
XL praefuit in valle Comitis vulgo
Vldrolentur cum intra coenobio sepultus
quod ipse Monasterium (est Virginum
Cisterc.) fundavit. Hic idem Comes
Otto (quod tamen praeterieram) do-
natus est a suo fratre ~~Leodiensium~~
~~Episcopo~~ Henrico Leodiensium Episcopo
castro Montfort non longe a Rure-
munda, quod ipse Episcopus idem ex-
truxerat

Reinaldus Ottonis praedicti filius Gelria.

[illegible] quem Ermengardim Co-
mitis Limburgensis filiam a patre
ipso Comitatu Limburgensi dotatam
uxorem duxit, verum quia ipsa absque
liberis fuit defuncta, multorum rebel-
lionibus hae nuptiae fuerunt semina-
rium, ut latius in sequentibus expo-
nemus. Post hanc Margaritam Flan-
driae Comitis filiam duxit e qua
natus est Reynaldus post Comes
Gelriae, et Philippa et Ysabela quae
ambae sanctimoniales apud divam
Claram Coloniae fuerunt. Hic autem
Comes Reinaldus vir fuit multum
pius et religiosus sed cum toto tem-
pore multis premeretur adversita-
tibus, propterea et bellorum tumul-
tibus insistere religioni non valuit sa-
tisfacere [illegible] tamen mandat
ut pauperes aliquot suis nutrirentur
expensis quotidie, insuper in Ruremun-
da Minoritarum erexit coe-
nobium, pluraque alia pia fecit ope-
ra. Dedit etiam Canonicis Colonien-
sibus quatuor libras Coloniensis
annui reditus in Ravenstade re-
cipiendas et eorum precibus com-
misit ipsumque Patri Ottoni clementiam
esse dignatum. Praeterea Ecclesiae
Arnhemensi quinquaginta libras

cuius quod ibi in sanctuariis filius eius
Gerardo restat sepultus anno sui Comi-
tatus 2o ab Aunensforderiensibus la-
cessitus Ulrich Comes quendam cum
depopulatum agros ac multis mani-
bijs ad Ulricum revertitur. Anno
autem Comitatus nono Hubertus
dominus Culenburgensis castrum
suum Culenborgh cum liberis Hol-
landicis Gelriae Comiti vendit (cum suis a-
tinentijs.) hac
conditione ut nec sibi nec posteris
hanc conditionem irritam facere li-
ceret quod de libera sua voluntate et con-
sensu amicorum suorum fuerit fac-
tum. Circa haec tempora Tielam va-
lida manu expugnat anno sui Comita-
tus decimo tertio in festo Sanctorum
Prothi et Hiacinthi. Hic praeterea im-
petravit a Rudolpho Romanorum Rege
ut denarios in oppido Arnhemensi
sua inscriptione cudere liceat anno
sui Comitatus octavo. Post autem
anno Comitatus decimo septimo a
posteris Romanorum Regibus, ut
in quovis oppidorum suorum denuo
videlicet Hardewijck sive Ar-
nhem ubi Comiti commodius visum
fuerit cudere impetrat.

Anno autem illustris Comitis Reinaldi

quo praefuit Gelriae decimo quinto
moritur Henricus Limburgensis
Dux, Irmgardis uxoris suae pater. Vo-
luit igitur Ducatum occupare, quod
hoc dotata fuisset sua coniux. Ve-
rum Brabantiae Dux Joannes ad hunc
Henrico Duce vivo ab Adolpho Comite
Montensi huic magno emit sibi ius
erat haeres) cum filia ante patrem
decesserat adhuc absque prole. Utrique
igitur et Brabantiae Dux et Comes
Gelriae in Ducem exaltari nitun-
tur Limburgensem, et sibi ipsis sunt
obstaculo quousque alter alterum gran-
dio superavit. Quibus bello statim
tum Comitibus utrinque conscribitur
copiis suis tulit auxilium Braban-
tiae Duci Adolphus Comes a quo Du-
catum emerat cum suo fratre Hen-
rico de Voyderbe, Walramus Comes
Juliacensis cum fratre suo Gerardo
Dno de Casterum et Everardus Co-
mes de Marcha cum civitate Colo-
niensi quod tum non bene convenerat
cum suo Archiepiscopo, qui castrum
non longe a Colonia Woringhen
satis munitum ad reprimendam
civium insolentiam construxit.
Comiti autem Gelriae venerunt
in adiutorium Coloniensis Archie-

piscopum. Descendit Henricus Comes
Lutzenburgensis cum Walramo suo
fratre Walramus dominus de Val-
kenborgh et Joannes dominus de
Limborgh multique alii Episcopi et ma-
gnates. Ut autem venit dux verbis
praeceptus aduxit Brabantiae dux
Joannes in agrum Coloniensem ex-
ercitum, simul ad castrum Woringe
omnia direxerant, quod et circum-
sident et alimentaria abunde ex a-
gris comparata. Iungiuntur autem
Gelriae Comitis exercitibus, atque ob-
sidium rumpere nititur, verum
serius venit. Expugnatum enim
iam erat atque solo aequatum, ante-
quam adventarent. Erat autem
inter Archiepiscopum et Brabantiae
ducem simultas quod nuper Archie-
piscopus castrum dictum ceperat
in Ducis Brabantiae contumeliam
qui illud comparaverat ab haeredi-
bus domini de Wynch recepissent.
Expugnato autem castro, cum redire-
entur exercitibus Ducis Brabantiae
Gelrorum exercitibus erectis signis
adventare conspicitur a longe. Con-
sistit paululum utraque exercitus
phalanx facta ab utrisque pugnandi
signum tuba datur victoria ancipiti

contendebatur, tandem autem quia inter
contrahentes duos alterum superiorem fi-
[illegible], Fortuna [illegible] [illegible]
[illegible] omnibus tam Comitibus [illegible]
potentibus aut captis aut occisis. [illegible]
Henricus Comes Lutzenburgensis cum
suo fratre Domino Walramo de Valken-
burgh, frater Archiepiscopi cum aliis
nobilibus viris praestantibus, cum his mi-
litibus [illegible] Et ultra mille capi-
untur in primis [illegible] sub Comite.
Reginaldus qui a Brabantiae Comite an-
num servatus est integrum, post libe-
ratus est, Sicque Ducatus Limburgensis
dest omnis Juris de hoc Ducatu re-
signatione Archiepiscopus etiam capitur
ab Adolpho Montensi Comite qui item
ad annum illum carceri mancipat. Qui
quidem commendandus Episcopus [illegible]
dus tandem grandi pecunia redemp-
tus in recompensam damni accepti
ipsi [illegible] Comiti Aldenberg[illegible] et
Nider [illegible] pagos tradidit perpetuo
possidendos. Cuius quaestio erat salutem
Valkenburgensis Dominij ubi tam
adversa fortuna [illegible] vidit. Hoc autem
bellum ipso die Bonifacij anno Domini
M° CC° LXXXviij gestum est, in quo gra-
uem accepit vulnus illustris Comes [illegible]

vadens in capite ex quo vulnere nunquam
satis sanatus fuit capitis de parte Ducis
Brabantiae ~~et~~ Bartholomeus Dominus
Mechliniensis et Dus de Zuylen occisi
sunt. Hoc bello gesto anno sexto post tam
pace eiusdem inclyti Comitis fundatum
est Monasterium Praedicatorum Zutpha-
niae eodem anno, coetus dedit Gerardus Wil-
manni eisdem fratribus Nomagij, ubi
et eiusdem ordinis construunt Monaste-
rium. Anno autem a bello gesto tertio
Otto Dominus de Cuyck cum Marco-
nius filio, tradunt generoso Comiti
Reinaldo sponte nulla vi adacti in ma-
nus castrum de Cuyck cum reliquo
dominio: qui postea illi conciliari ac in
amicitiam eius recedere, peccaverant
enim in eum aliquot in causis. Verum
Comes ut benignus et clemens in quos
offenderat, et intercedentibus aliquot
pro eis peccata condonat, ac castrum
cum dominio illis reddit. Hac lege, ne
illum infamaturos nec a se nec a suis
posteris quid damni Gelriensibus post hac.
Anno autem tertio quinto Ecclesia
Parochialis Zutphaniensis tempore Gui-
donis Traiectensis Episcopi, quae erat fre-
quentia populorum celebris facta
est collegiata per virum religiosum

Johannem de Nassouwia [illegible] Eccle-
siae Traiectensis et Praepositum Sanctae
Walburgis Tielis et Gerardum de Vianen
Tielis apud Sanctam Walburgim et Trai-
iecti apud Divum Petrum Canonicum
qui larga manu ad Vicariorum bona auge-
re, quo honeste ut canonici vitam transige-
re possent. Alter enim Dominus Ge-
rardus decimas in territorio Bommel-
lensi, quas a Traiectensi Ecclesia acce-
pit [illegible] illis contulit. Alter
centum libras Turo. Collationes autem
Canonicatuum sibi suisque servabant
posteris. Constituerunt Decanum
ac decem Canonicos.

Anno autem vicesimo tertio inter se conve-
nerunt Episcopus Traiectensis Guido
et Comes Reinaldus de Gelria, pro re
qua maiores eorum saepe contenderant
hoc pacto ut Comes Gelriae iure
feudorum primario eam ab Ecclesia
Traiectensi acciperet. Volebat enim a
Duce Brabantiae maiores accipere
eo tamen feudum non erat nec nolen-
do Episcopo. Cui Dux Brabantiae
etsi [illegible] tradidit eam Comiti Gel-
riae ut beneficium feudale, tamen eo
feudum erat primario, quia ab eo

unglupit accipere, nisi Comitem hoc
inter utrumque asserunt Scriptores Acta
sunt autem haec in oppido Arnhem.

Anno autem tricesimo a bello gesto iam
provectae aetatis Comes Reinaldus quod
calamitate belli longe est detestabilius
a proprio filio Reynaldo capitur, atque in
Montfort castrum paramonorum ab-
ducitur ac custoditur ibidem quoad vixit.
Anno autem captivitatis suae octavo
moritur ipso Dionysii die in Valle Co-
mitis apud patrem suum Ottonem se-
pultus. Huius autem captivitatis
causam consultores malos fuisse (asse-
runt quidam) qui filium ad patrem
capiendum instigabant, quod bona
Comitatus profunderet. Sed ad quid non
mortalia pectora cogis auri sacra fames
si filium in patrem manum mittere
cogeris quid scelestius quid parrici-
dio, non immanius parentis? Praeterea
si apud gentiles illos priscos (ut poeta
inquit) grande nefas credebatur, et
morte piandum si iuvenis vetulo (ne-
dum patri) non assurrexerit. Alii
autem aliam asserunt causam. Quod
scilicet ex vulnere accepto in capite
in conflictu contra Ducem Brabantiae

proventus enim sumptum (quia erat per se
et morosa) attenuaverat, fratribus crebro
sub censu et usuris ac mutuo obligatus.
Volens igitur filius (ut est ingenuus) pari
providere simul et patris fraudi, castri
Monfordensis se sub curam commisit,
(erat quidem illud castrum inter omnia
sua amoenissimum) quod certum esse sic
aiunt, quod nunquam se Comitem et
filium et vocari et scribi voluit, defuncto
patri Comitatum: si enim alia de cau-
sa paternum cepisset: utique sibi nomen Co-
mitis desumpsisset. Verum quae causa
fuerit incertum iudicio relinquo. —

Reinaldus iam patre defuncto Geldriae
Zutphaniaeque Comes magna erat apud
omnes propter suam liberalitatem
gratia in palestris ac ludis equestribus
sese ostentans nulla pepercit pecuniae
nec castris nec teloniis suis, ut omni-
um solum vero [illegible] colligeret
Eleemosynarum quidem dudum redditus
simul uno absumpsit anno [illegible]
[illegible] unius ubi Comitem egit. Con-
flavit igitur brevi grande aes alienum
ac plura castra telonia in manibus
erant creditorum, et quid dicam ad
extremam devenisset [illegible]

nus Venerandus Archiepiscopus Colo-
niensis Guilielmus de Gennep, ad du-
cendam Bartholdi domini Mechliniensis
filiam (pecuniis indigus erat) comparta-
tam: qui tum erat opulentissimus
Fuit enim mercator insignis (sed tamen
alius honore dignior) et Damasci et
Alexandriae ac aliis pluribus in locis
ut tandem maximam congesserit pe-
cuniam, et ea sibi nobile pararit
nomen. Venit autem ad Comitem ve-
nerabilis antistes in hunc modum
dolens eius mediocri miseriae et ca-
lamitati, cuius ipsum ei cognoscebat ac
curatas sua integre. Cum tuis mul-
to esse pecuniatior ac gravatur Comi-
tatis tua munificentia, si tamen illa
munificentia non prodigalitas dicen-
da sit charissime nepos, quam tibi ne-
ca (munificentia inquam) in ardua
peperit nempe miseriam ac oppro-
brium ut omnes tui tecum ipsis commi-
tijs egeant (per nimiam enim pa-
ratam familiaritatem ubi nil fuerit quod
largiaris interit ac moritur) satius
quidem esset nemini quam alicui
egentem Comitem dimitteres ac pro-
tenuem cum pari tibi matrimoni-
um contrahere putas, qui nihil vel

parum valde quod tertium unum aut
alterum alas habeas. Sic si tu ais ut
Guilielmus Hollandiae Hannoniaeque
Comes instituisses vitam, qui felici-
ius quartum tibi una forte eam pri-
dem facile obtigisset (ni tam fuisses
sumptuosus (ut filiam tuam qua ipse
matrimonium contraxerit) tam ge-
nerosis principibus elocavit. Maxi-
mam namque nati Margaritam acce-
pit uxorem Ludovicus Romanorum
Rex Bavariaeque dux; secundam Phi-
lippam Edwardus Anglorum Rex
tertiam Mariam Iuliacensis Comes.
Comes Reinaldus eam animo constar-
nato ad hoc tam quidem sapis ut in-
telligo inquit quam stolidus una ab-
sumpseris ac prodegeris in annu-
culo etiam, quod tamen cum facta
sint infecta fieri nequeant, hoc sae-
pius mente revolvere insaniam
mihi facile adferat immo et mortem.
Tu ergo in dilecto adsis nobis vel re vel
consilio precor, de me ac Comitatu alio-
quin actum erit. Cum Episcopus hoc
ipsius ob oculos habuisses in locus
fuisset alius longam poenitentiae
Ego quidem ne uno tibi ausim adesse ca-
stro immo aut villa, hoc enim
grave onus in meam impingeremus con-

prudentiam bona divina prosperando,
Verum et si gravare conscientiam flore
retrahere par Sanctissimum Papam ac
eius Cardinales licuerit minime hoc
tibi praestare: Meo si tamen consilio ob-
temperaveris, fuerit brevi toto Comi-
tatum debitis reparare posse, si fi-
liam viri illius Praepotentis Domini
Bartholdi Mechlinensis (ut si multo
tibi genere sit inferior pecunia est
longe abundantior tamen, quod quidem
hoc saeculo, et genus (ut poeta inquit)
et formam regina pecunia donat,
filiam unicam puellam haud inve-
nustam nomine Sophiam uxorem
tibi petas, quam si quaesieris omne
aes alienum illo adiutore facile exsol-
ves. Comes iam laetior factus ad Do-
minum Bartholdum legatos petitum
eam sibi uxorem mittit, quos dominus
Bartholdus magnifice excepit, expo-
sita legatione post suorum ex consulta-
tione amicos respondit. Consan-
guinei atque cognati omnes uno ore
id suadent. Revertuntur rursus le-
gati ad Cameram, erat autem Ca-
mera carbunculis gemmis aliisque
cuiusque generis pretiosis margaritis
et auro fulgente circumvestita, ar-
gentum autem nullius videbatur

perii:) exponit mandata ~~[illegible]~~ sibi a Comi-
te nuptiis Ecclesiae Coloniensis Deca-
nus. ~~Ego~~ Dum Bartholdus. Si quidem ge-
nerosius Ulricus Zutphaniaeque Comes
dubiis causa tum sanitatis sequit.) uni-
genitam unam sibi petit uxorem, con-
tractio illa quo citius fiat per nos
non stabit: si ratam faciat ac quam
petimus legem: ut scilicet, si aliquam pro-
na sibi pepererit prolem sive feminam
sive masculum haereditario iure
Comitatum possideat, si tamen nullam
omnia iure perpetuo Comitis erunt
nec nimis facile negamus ac Co-
mitatum redimere ac minore diffi-
cilius sit. Hanc quidem legem et Co-
mitis nobili et Procerum, nec non et
Principum civitatum sigillo firmari
poscimus, ut tandem cum illa cum plumas
superbiores induit corniculum de parvibus
ipsius habeatur nostra filia. Legati ad
Comitem hoc perscripsit, Omnium
sigillis ac subsignatione Comitis fir-
mata ad Bartholdum retulerunt. Vir-
ginem offert, nuptiae celebrantur satis
solemnes nec parvis Domini Bartholdi
expensis, omnia apud creditores de-
posita redimuntur, auro praeterea ar-
gentoque nec modico a Coniugis Patre
donatur, ut iam esse ditissimusque ...

maioris suis antecesserit, et quid dicam de virgine? Erat quidem Comitatum generoso digna, facie honesta, forma egregia, modesta, pauperum amans, multis gratiis praedita, divinis iugiter intenta, sed praeter ceteros quoscumque ut et ipsa virtutibus animum Comitis omnino ad meliora commutaverit. Suscepit autem ex ea filias quatuor, nullum vero filium, Mathildem quae Comiti Clivensi Theodorico nupsit, illo autem absque liberis defuncto, Comiti de Fastenborgh, illo item absque liberis mortuo, Comiti de Valois post nupsit, e quo et nullam habuit prolem. Margaritam quae immaticula adhuc obiit. Isabellam in valle Comitis Abbatissam, quae dum sacris esset consecrata honori ac oneri renunciavit, sepulta eidem anno domini M.CCC.LXXVI. Et Mariam Duci Juliacensi Wilhelmo nuptam, quae Wilhelmum ~~Gelriae ac Juliae Ducem~~ et Reynaldum Gel-riae ac Juliae Duces produxit, et Mariam domini Joannis de Arckel et de Pernis Chersonem, qui illi genuit dominum Wilhelmum ab Hollandia in obsidio Gorinchemensi occisum, et Mariam olim per dominum de Egmunda subductam, cui et nupsit, quae genuit

Inclitum Ducem Juliae et Gelriae Arnol-
dum, et Dominum de Egmonda Ysselstein et
Guilielmum, qui item Arnoldus incli-
tus dux ex Catharina filia Ducis Cli-
uensis genuit Mariam Reginam Scotiae
Margaritam Ducissam Brabantiae et
Catharinam, quae innupta defuncta est,
et ingeniosissimum Ducem Adolphum.
Gueldrensis Comes Reinaldus iam lon-
ge aliter ac prius suam instituit vi-
tam: ac honoris illum immoderatum
appetitum penitus animo rescidit,
de hostibus suis triumphans ubique: Vo-
cemque suo Domino Mechliniensi iam
defuncto, omnibus eius bonis est po-
titus. Deuenit autem eius potentia
ad incliti Ducis Bauariae Ludouici iam
in Romanorum Regem electi aures:
qui parabat tum Romam ad adipiscen-
dam coronam Imperialem proficisci:
quo tamen venire, nisi violenta ma-
nu, quia illi Siciliae Rex Robertus et
Vannuandus Cardinalis Hostiensis im-
pediens eius iter intercluderent, cum in-
telligeret undique, auxilium conuocat,
Interea contra et literas ad Comitem
destinat precatorias: qui illi cum suo
exercitu auxilio sit: sese large recompen-
sum si res exposcat aliquando. Exscrip-
tum autem literarum hoc [illegible]

multo iam plura et Oppida et castra no-
bis Imperium tenentibus sese submi-
serint, ac fidem Sac. Imp. praestiterint;
quod olim, et ita ut vel parum vel nihil
quosvis tirannus, qui nobis in adipis-
cenda corona Imperiali obstare autum-
tur. Dignum tamen duximus te qui et
animatus ac armis nuper ex nobilis
viri Comitis Rignaldi, ad hunc
triumphum invitare, ut illius, (qui
omnia posthabet gloriae ac honori)
qui in manu nobis est triumphi
sepius sis. Praeterea per fidem
Romano Imperio praestitam admo-
nemus. Exercitus noster in Lon-
gobardia est, tu cura ut et illic sis
quantocius possis, largè tibi ab Im-
perio rependetur. Datum etc.
Haec ad Comitem delata epistola visoque
Imperatorio sigillo affatim gavisus
est. Omnibus igitur suis copiis ad Lon-
gobardiam contendit cum comite
Iuliacensi et Comite Montensi,
et Comite Clivensi, quos magnificos
accepit. Splendidioribus itaque diver-
sis nocturnisque nulla vel admodum
parva interposita mora Roman-
orum Comitibus reliquisque apparitis
contendit, castraque metatus est non
procul ab urbe in planicie quadam

satis lata ac spatiosa, tandem subsidio
Coloniensiumque urbem occupat corona-
tusque Guterius dum Car. Romae agr-
vantur, Theodericus vero episcopum cum
Adolpho de Marcka circa Gelriam,
qua Comitem abesse noverant, devastant
vicinis non parcentes agris, cuius cum
certior fuit factus a suis Comes
proposita causa Imperatori valedi-
co cum omni suo exercitu quanto ci-
tius ad Gelriam sibi maturandum
existimavit, ne latius hostes in eam
grassarentur. Venit autem ipso Ver-
natij in Heusfelt vicinus Traiecto
superiori, ubi et tum exercitus Epi-
scopi erat in stationibus, qui simul ibi adu-
nantur. Erant autem Episcopo ali-
quot Bombardae (quarum hic vulgo
serpentinae illae dicuntur ob multi-
tudines corneas nocentes (ut ita dicam)
nomen sumpserunt) in castris quae
illi non parum fuerant usui in
primo congressu in hostes. Tandem
fus quamvis armorum et Episcopi et Gel-
ricensis Comitis exercitus longe pro-
cederant ad medium locum propin-
quant, pugnandi copiam faciunt
Gelricis; bellicum utrinque canitur
acriter pugnatur. Victum et supra

diximus de bombardis cum primis
Velmi cum Episcopo hostes aggreda-
rentur, acies hostium impetu bom-
bardis rumpitur, et antequam
se se sub signis multis reciperent, Vel-
tii in eos instructo veniunt cuneo sicq;
iam hinc, iam illinc circumventos or-
dine inverso opprimuntur. Caeduntur
in eo praelio, ex hostium millia decem
praeterquam ex Velmis reliqui aut
fuga sparsi, aut capti sunt. Lonnis
iam hostium potitus, satis ulteri-
cum spoliis illinc ad Veluiam profici-
scitur ac multis captivis. Utrumque
sapientibus et Principibus gratiam de accep-
tis victorijs habens altissimo, et instar
Lonnis aliquot Monasteria, et Monialium
sex Carthusiensium non longe ab Arnhem
ac duo Minoritarum alterum in Har-
derwick, alterum in Daventria, et
Carmelitarum in Velue condit, eodem
instinctus spiritu, quo et Judas ille Macha-
baeus deum tantam numerorum suo-
rum Hierosolymam commisso praelio
misserat offerri sacra pro peccatis oc-
cisorum. De captivis autem tantus
erat eorum numerus, ut constet unum
illud fuisse argumentum quo a Geo de Dist
Traiectensium Episcopo impignora-
vit transisallana cum castro Vollenho.

Hic est etiam is comes, qui moenia circum
Zwol et Colsam circumduxit.

Huius tempore anno domini M°. ccc°. xxix
Dictantibus civibus molestantibus dissidi-
um exorritur inter cives ac divae Wal-
burgis canonicos et et praepositum eius
collegii, eo oppido eiectis exierint. Cir-
cumstantiis erat natum, quod canonici an-
nuos census ab aliquibus exigentes civi-
bus, si non stato die persolvissent, sta-
tim eos in ius vocantes non multo cum
damno ad solutionem impulerint, qui
vero solvendo non erant, in vincula
detruserint, quorum fortunam cives
eius iam essent miserati, q(ui) iam an-
nos aliquot essent perpessi, nec finem
illi imponerent fortitati una manu
in collegium ruunt, obvios occidunt
quosdam in turrim fugientes ignes
occupata turri per fenestras deiecerunt
alios vero qui fuga salutem quaesi-
verant proscribunt. Quod tandem pa-
cificatum est ut omnibus venditis cederet
bonis ac alio migraret collegium nec
unquam in hoc oppido sibi post vendi-
caret. Fugiunt igitur sub patrocinio
inclyti Reinaldi Comitis, qui ad no-
vos Tielenses fabricam illis sunt auxi-
liis ibidem, ut plures agros et praedia

circa Arnhemum munitas, consentiente id Co-
mite, qui et illa mortificavit (ut vulgo
dicitur) Templum in eiusdem virginis
conservatur honore nil praeter praeposi-
ti nomine mutantes, qui iam Archidia-
conus dicitur. Sic autem e Tiela iam
emigrantibus venere ex pago Ophey-
mert domini vulgo Teutonici dicti,
ordinis sanctae Mariae Hospitalis Hie-
rosolomitani ad magistratus ac Tri-
bunos plebis precantes locum illum
sibi ad habitationem venturos si impetra-
verint, qui et iam obtinuerunt hunc usque
in diem ibidem degentes. Anno eodem,
quo haec Tielo aguntur, Sia illa Maria
Comitis Reinaldi uxor moritur et iustis
solemniter celebratis magisque omnium
singultibus, quia nulli non erat amabi-
lis terrae conditur apud Vallem Comitis.
Comes vero iam coniuge orbatus in flo-
rente aetate ac iuvenili, quae multum est
in libidinem proclivis anno altero post
Elionoram Angliae Regis filiam cuius
praesidio ut dux postea creatur uxorem
duxit, qui tunc Caleto oppugnato Cor-
nariculis oppugnabat, quae ex Comite Rei-
naldum et Eduardum suscepit post
Valerios duces.

Anno quinto quo filiam Angliae Regis

4

Inceperat nova lis inter Joannem Regem
Bohemiae, Joannem Ducem Brabantiae, Wil-
helmum Comitem Hannoniae et Hollan-
diae et Reynaldum Comitem Gelriae, quae
tamen causarum fuerit non memini
legere, quibus inter se disceptantibus
Walter Pielant cum viris Laidwyck
Hemmardus Warick, Ephrymart et
Gelrorum esse et maior natu filiorum
Comitis Gelriae Mariam Joannis Du-
cis Brabantiae filiam habuerit uxorem.
Eodem anno quo hoc lis sopita Frisonum
non parva pars sub Comitatus termi-
nis finitimorum incipiunt vastare
agros castraque metati sunt in Vanster
non longe a Vollenho, quod ut rescivit
Reinaldus Comes omnibus suis copiis
ad castra festinat, atque eos inopinan-
tes, nihil hostium suspicantes cecidit,
et ad duo milia ibidem occubuerint,
ex Gelris perpaucis, reliquis in fu-
gam versis Actum anno 1336 Hoc
proelio cum Frisonibus commisso an-
no tertio post puta M. ccc xxxix
rum triumphis inclyti Comitis Rei-
naldi et gloria, Ludovicus Romanorum
Imperator invitatus tum et instantia
Regis Angliae et Principum aliorum
Ducem ipsum ac nos posteros coram
Romani Imperii electoribus ornat

Francofordiae. Inuenij autem electores
interfuisse ut si id tamen satis notum
omnibus fecisse, tres fuerunt Archiepiscopi,
Coloniensis, Treuerensis, Moguntinensis,
Dux Saxoniae, Dux Bauariae, Marchio
Brandenburgensis, Comes Palatinus.
Perlitus autem Dux Anno sui Duca-
tus quarto XII die Octobris naturae
concessit non infirmitate aut morbo
laborans, sed per praeceps ex sella cor-
ruens ceruix ipsi frangitur, quod et
illi praedictum iam longe ante est se
sese moriturum ab ipsius Ducis ger-
mana sorore, quae sanctimonialis erat
cum patrem suum in vincula con-
iecerant. Sepultus est in valli comitis.
A morte Ducis Alienora Regis An-
gliae filia Gelriae Ducissa ad annos
superfuit duodecim, quae construxit
castrum illud Rosendael amoenitate
loci pulcherrimum, quod tamen imper-
fectum reliquit morte praeuenta, om-
nia autem sua mobilia annulos et seri-
cas vestes diuae Walburgis Arnhemensi-
um monasterio legauit in Valli Comi-
tis apud maritum sepulta. Mechtildis
vero Illustrissimae Mariae prioris
Coniugis incliti Reinaldi Ducis Gelriae
~~filia~~ maxima natu filia audita No-
bilis Ducissae Alienorae morte, Ducatum

Gelriae ambiunt nupta sanctionis my-
steriorum cum elevaretur sua mater ab
mobilibus est repudiata, at in Ducis filios
exaltarunt Alienorae posterioris coniu-
gis ipsius Ducis Reynaldum cum Edu-
ardo atque omnia eorum sigillis ac literis
signata fecerunt irrita, quod sic fere quo-
dam praesagio finxerat Dux superstes
adhuc est sat amicus dominus Mechlinie-
nsis Bartholdus.

Reinaldus praedicti Ducis filius decimus
Zutphaniae Comes secundus Gelriae Dux
Anglorum Regis filiae filius uxorem
duxit Joannis Brabantiae Ducis filiam
Mariam: nupta quae inter se Gelriae Dux
huius pater cum Brabantiae Duce de
Tiela mediatore Philippo Francorum
Rege convenerat. Anno autem aeta-
tis istius Ducis Reinaldi decimo
quinto pridie Magdalenae Embricenses
agros Gelrorum intrant ac depo-
pulantur, sperantes se idem posse
efficere (quod Episcopo Adolpho de Marcka
ab iis expulso oram tulerunt in Cuf-
fale demum superavit huius Ducis
pater, non paucis eorum et caesis et
captis) praesertim quod iuniori utebantur
Duce nec bellico nec satis gnaro, at
praeter eorum opinionem accidit,

Joannes quidem Brabantiae Dux bellico-
sis eius terram premi seu vastari ab
hoste audiens, omni expeditione ad Wal-
cos contendit cum et se Waleri adiungunt
cum Duce Reinaldo conjunctu, omni-
busque aliis abunde comparatis ad oppi-
dum Hamont, ubi tum hostium erant
castra longis itineribus venit, atque
tentoria figit ex adverso hostium in
planitie latis spaciosa ab incolis Thor-
nes dicta, in qua et a Joanne Duce
Walcorinus dux Reynaldus militaribus
laudibus decoratur. Hac quidem die
utrique Duces exercitum castris con-
tinent, quod fatigati et itinere et labore
erant. Proxima autem luce adveniente
e castris exercitum instructis ordini-
bus ad hostium castra producunt, et
longe numero fuerint inferiores ip-
sos ad pugnam invitant, atrox proe-
lium committitur, utrinque cadunt
non pauci, et tandem impetum Wal-
corinus sustinere diutius non va-
lentes Leodienses terga dare coacti
sunt, quos noster exercitus inse-
quitur atrociter ut et plurimos
ex itinere ceciderint. In eo autem
conflictu ad milia triginta duo Leo-
diensium occisa fuit. Ducibus ta-
men nimium fuit victoria cruenta

& non pauci ex nobilioribus ibidem
ceciderunt Dominus de Asperen, Do-
minus Hubertus Veacht de Culemborch,
Balduinus dominus de Batenborgh Do-
minus Bartholdus de Dyen civitatis No-
magensis Praefectus, qui vulgari voca-
bulo Borchgrauius ibidem dicitur.

Hoc praelio confecto nobilium aliquot cum-
primis Ducis Reinaldi fratris Eduardo
atque Civitatibus quibusdam conspirarunt
in Gelria Ducem Reinaldum ipsum
fratrem Eduardum qui tamen minor
erat dominum et Ducem suscipientes, ip-
sum autem qui senior erat Reinaldum
rejicientes: unde et factio quaedam satis
memorata emersit. Pars quidem Nobi-
lium huic, pars illius fratrum Ducum
susceperit, et et plurima hinc inter se
bella gesserunt. Principes autem facti-
onis unius Reinaldi, qui Heckerenses
dicebantur erant. Dominus Gerardus de
Heckeren, et Dominus de Zoelen et de Ame-
rant ac Nordeloos, Walramus dominus
de Borne, Dominus de Valkenborgh, Do-
minus de Asperen, Dominus de Buisendt
Alterius autem Principes factionis
quae Bronckhorstensium est dicta erant
dominus de Bronckhorst, dominus de
Biuren cum aliis non paucis: qui quidem

et si iustius incumbantur q bona quae
dicuntur vulgo feudalia, qualia sunt
Comitatus, Ducatus, Regna et huius-
modi alia primogenito in portionem
solent cedere: palmam tamen obtinu-
ere, ac alium penitus superare. Sorte
hac factione durante ad annos fere de-
cem et sex, tam miseranda commissa
sunt praelia, ut ne quidem colono totum
illud tempus colendae terrae operam
dare, imo ne suos semel inuisere agros
satis tutum fuerit, ferro quidem et
flamma grassabantur cuncta. Cum au-
tem haec indies magis ac magis inter
fratres recrudescerent post tantas seditio-
nes Brabantiae Joanne defuncto, qui
uxoris Ducis Reinaldi erat pater,
Reinaldus uxoris suae terrae prouin-
ciae, tria castra, Gangelt, Vucht,
Millen, quae inter omnia sua erant
munitissima apud Comitem de
Mors deposuit pro certa summa
pecuniaria. Verum cum videret Co-
mes de Mors Ducis fratrem Edwar-
dum fortuna longe feliciori in plerisque
uti, atque indies plures ad eum desciscere,
sibi metuens ne pecunia quam ex-
penderat pro praedictis castris frus-
traretur, timuit enim ne ubi de-
uictus sit eum vi ad castra recuperanda

contenderant, diffidit nimis sibi, quod
posset illi coerceri se suaque defendere castra
vel saltem subsidio esse. Haec exposuit
à Duce, qui tum solvendo non erat, nec
nimis illi ad salaria solvenda militibus
satis erat, nedum castra redimenda.
Dubius igitur Comes quid potius cum
his ageret castris, cum ultro sibi non dam-
num facerent, verum et periculum
imminere altero fratre victore non
ambigeret, tandem in animum indu-
xit, denique multa ultro citroque versans
animo haec castra utiliora esse, quam Bra-
bantiae Duci (cui tum [illegible] nomina-
erat) fore. Hinc adit, castra offert
eadem pecunia qua impignoraverat
traditur pecunia (erant enim tota haec
Brabantiae munitissimum praesidium
contra Gelros, prohibebantque in Bra-
bantiam introitum, ac dominium de
Cuyck illis eripuit. Sunt autem haec
castra in dominiis de (Valckenborg)
sita in Brabantiae ostio. Jam ad Gelrio-
nes qui terminatos sunt revertamus.

Praesidium Bronckorstensium Neomagum

erat oppidum valde munitum, e quo
omnes vim in alios intulerant, hujus
autem erant castra duo Hunt et Huissendt

vicinisque urbibus alterius partionis agen-
tibus [illegible] erunt praesunt, qui oppidanis
erat infestissimus, accedunt cives eos, ut
cum fuit semel primum extra portas mo-
vere pedem, quos autem statim perem-
ptos aut saucios vi ad oppidum adegerunt.
Oppidani autem istud moleste feren-
tes conquesti sunt apud Ducem Eduar-
dum, qui oppugnaturus procedebat ex-
pugnat castra et occupat, militibus
ibi praesidium locatis viginti et quinque
captis, quos dux fugientes, quos spes hosti-
lis magis esset commodum capitis dam-
nat ac suspendium in rota mola affige-
runt, quo cum spiraculis essent sunt
~~[illegible]~~ stris mandat in loco qui mons
editum vulgo Hoff Strengen dicitur.
Tiela etiam ad Eduardum a Duce
Reinaldo defecit. Hükerstanses autem
anno M°ccc°lxj° 1361 pridie Penthecos-
tes cum Duce Reinaldo ac aliis ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ suis partionis principibus
oppidum illud vi capiunt, omnia cede
ac flammis complentes, ne in locis sacra-
tis parcentes; nam sacrum enim divae
Walburgis templum cum thesauris om-
nibus ecclesiae quoque ibi fugatis. Audita
autem hac oppidi calamitate Eduardus
Dux dimissis in [illegible] omni genere

posuit castra progressi ad Pialam nobilis
adolat utrius imminet ac Vralib plurimum
operatus est convenerunt, mirandum for-
titudine et animo certantium, potitus est
victoria Ferdinandus, [illegible] autem adeo
a primis hoc bello confecto celebrata est.
Dux ipse Admiraldus [illegible] cum
aliis [illegible] reliqui autem [illegible]
[illegible] fugatis. Porro quidem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] fratrem
Admiraldum Ferdinandus [illegible] dux in
Rosendal [illegible] modo in Nienbrugge [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nullo [illegible]
[illegible] nulla [illegible] nulla [illegible]
[illegible] [illegible] Durauit [illegible] cum
angustia [illegible] [illegible] [illegible] erat
enim vir [illegible] et [illegible] [illegible]
duob [illegible] in [illegible] studiis [illegible]
hominib: qui illi [illegible] asserebant
[illegible] erant gravibus et [illegible]
ti, ut tam erant angusti [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] qui [illegible] hominii tam
corpulento ac crasso [illegible] [illegible]
[illegible] Euidaru autem in eo conflictu
viri aliquot non ignobiles Dominus
Ludovicus Welt, Dominus Adolphus de
Vietthem, Dux Tomo de [illegible] cum
aliis nonnullis. Actum est hoc bellum
in Majo ipso anno. Hac habita victo-

ria Eduardus Dux in Hestinis castella
ac pagos invasit Veelen Buzant Puyt
Duinhoirdt, Appeltaren, Leeuwen, Voor-
nen, Dudrinin, Dalemque, et ...
omnia vastans ac cremans, ut similibus
novium vastatis Ducis certo nobilibus
aut ex ibant captis, nil fere illis reliqui
queritur. Anno quinto post Gorcomium
de Arckel oppidum Domini valida ma-
nu occupat ac praesidium ibi locare mi-
titur Hoeckerstensium partem victoria
hac exinanis Dominus Eduardus in hac
re non segnis ubi ad eum pervenit sit
et ... omni apparatu ad Gorcum
properat, oppidum oppugnat ac cu-
ctos quos reperit ex Hoeckerstensibus
capitali mulctat sententia, paucis cum
Gorcomio evadentibus, qui fuga sa-
lutem quaesierant.

Jam autem adversa parte deiecta in Du-
cem creatus ab omnibus ~~[struck]~~
~~[struck]~~ atque matrimonium cum
Catharina Alberti Ducis Bavariae Co-
mitis Hannoniae, Hollandiae et Zelandiae
filia contraxit, quae tamen viro adhae-
rebat vitaque superstite. Dux Eduardus
autem matris legatos ad Brabantiae
ducem Wenceslaum apud quem Comes
de Moers castra illa (de quibus superius

mentionem brevius deposuit, destinat
hec redeunt esse paratum eadem premia
redimere, quæ si fecerit, pactionem in-
ter illos esse amicitiæ; sin autem nolit
se quoque modo tentaturum esse ne-
cesse erat. Quod Wenceslaus hoc, remit-
tit sibi nec suas terras nunquam ulte-
rius hoc quantamcunque pecunia tra-
dere, si quidem reportare velit mis-
serit. Quæ de re ubi id audivit,
ardebat magis quod sese hac de in-
iuria non posset ulcisci quandoquidem bene
sopita esse Hukarstensium factio at
tamen quoniam in Mariam Rei-
naldi sui fratris uxorem Wenceslai
Brabantiæ Ducis uxoris sororem om-
nis illi quam potuit multis iam infe-
rens dirigit animo iam penitus
depressus, quod maritus captivus tene-
retur, quod separatur ab omnibus,
quod afficeretur tantis contume-
liis a mariti fratre ad sororem re-
fugit lachrymosis hoc queritur su-
galtibus, iniuriis autem in salvis
conditionibus suæ sororis germanæ
multis precibus maritum Ducem
Wenceslaum adduxit, ut illatas sorori
ulcisceretur iniurias. Delectus facit
universum per totam Brabantiam ad ducen-

cias omnium Lemnensis usque: atque ad Vic-
rum ducis omnia illis cessit. Eduardus
autem non ambiguus, quin sua causa
eo ducatu sit exactus, et ipse non
parvam inops congregat manum a
Duce in ducem utrumque appellata est pug-
na, caesis quorundam nobilibus in-
ter ea facinore dicta dni Alberti Bavariae
Ducis, Hannoniae, Hollandiaeque Com-
tis, et Guilielmi Ducis Iuliae ac Du-
cis Montensis, dirempta est, quis in-
ducias ad diem aliquot inter utrosque
composuerant. Duxit autem uxo-
rem Catharinam Alberti Ducis Ba-
variae, Hollandiae, Hannoniae, Zelandiaeque
Comitis filiam, eundem suo tem-
pore strenuum; erat enim non amorum
carens adhuc, cum ipsam duceret. Cum
autem hae celebrarentur nuptiae
apud Hollandos, nuncius a Duce
Iuliae, qui illi ex sorore nepos erat
mittitur, petitum auxilium con-
tra Ducem Brabantiae, qui Iuli-
am iam grassari pararet. Erat
enim ab Imperatore Carolo Duci
Brabantiae qui eius erat frater id
officij commissum, quod eius ter-
ram vastaret, quod insolentius
in mercatores praecipue Brabantos

subditi eius in vis agerent publicis
et ipse Dux (cuius erat primas) con-
niveret magis, ac ansam licentius
id perpetrandi (praesertim talis
munitionibus castris) praeberet,
nec suos quantumvis admonitus
ab Imperatore apud quem haec res
est delata cohibebat, immo magis
magisque instigabat. Collecta igitur
grandi manu undique ex Colonien-
sibus, Brabantis, Flandris, Francis
Principibus Leodiensibus, Leodiensi Tra-
iectum quod praeterlabitur Mosa
ubi et Ducem Brabantiae milites
manebant contrarii (est autem hoc
oppidum conterminum Iuliac.)
illuc instructis ordinibus in Iu-
liacum venit in locum vulgo Passenil-
derdorfum, ubi et noctem illam
mansit. Duces autem Iuliacenses
nequaquam sibi in hac re segnius
agendum putantes, illos enim Duo
congregatis nonnullis oppidanis
parat in ipso oppidulo non longe
ab hostium abest renovatis ac par-
vula admodum mora interiecta
praetentum quam latenter fieri

potuit ad hostium castra venit, Di-
ce Brabantiae Wenceslao sacra audiente,
virium conspirati a speculatoribus
armati Durani suum sibi aperi-
unt, atroxque bellum committitur.
Candem autem impetum hostium
ferre non valens, maxime Ducis
Juliacensis quod longe essent numero
inferiores et praeter spem rex in
armis offendissent, quod Dux ipse
esset captus cum aliis non pau-
cis in praelio pluribusque occubuissent,
extremam spem in fuga locare
parabant. Interim dum haec age-
rentur ibi novum venit subsidium ferre
cum suo exercitu Duci Juliae Dux
Edvardus ex ipsis initiis, signa
conjunctis, bellorum a Gelris ca-
duere, signa erigunt, Dux autem
Brabantiae parta iam victoria cum
venientem Gelrorum viderent ad-
iunctam exercitum contra se Du-
cibus quid agerent, quod iam milites
vagi ad spolia convenissent et
non ferre impetum nostrorum
omnino possent priori praelio
lassi, et fugae cum captivis locum

decessit. Statim tuba per totum ex-
ercitum personat, ut nullus quisque
sub sua signa mox recipiat. Certo
autem idem vir sub speciosi capti-
vus relictis a Gelrie bellum re-
dintegratur ac multo priori atro-
cius committitur. Juliacenses
qui iam ad fugam se paraverant,
cum his qui capti erant a tergo in
hostium exercitum totis viribus ruunt
et turpem fugam summa virtute
reprehenderunt, Gelri a fronte se cir-
cumvenientibus hostium exercitu vix eu-
gendi, nisi summo cum periculo pa-
tebat fuga. Tandem cuspidum nostro-
rum sustinere diutius cum non possent
manum dant, sic erant victoriae
elatos Walramum suppressit virtus,
victosque animum reddidit. Capta sunt
in eo conflictu cum Dno Westphalie
ad milia duo et baronum equitum
et militum gregariorum. Et autem
ex illis praecipui Dominus Ro-
bertus de Namurco, Dominus Lu-
dovicus de Namurco, Guilhelmus
Comitis Namurcensis filius, et
Walramus Comitis Sancti Pauli fi-
lius qui cum patre suo Comite

primae cohorti praeerat. Pater autem eius
Guido Comes Sancti Pauli, cum mul-
tis vulneribus confectus in terram
concidisset, Hungarus quidam militis
spoliandi gratia ad eum cum districto
accurrit, quod ut vidit suam praeter
vitam esse dominus de Vendol lin-
gua inquiens gallica, at miles galli-
cae linguae ignarus et spoliorum avi-
dus, quod nisi eum Vindol tu vocas
iam [illegible] nos effugies manibus,
gladio ipsum transverberat, quod
ex [illegible] militi cessit, delatus enim
apud Iulia Duram quod nobilem il-
lum interfecerat Comitem cum
affigi mox iussus est. Confecto
autem per [illegible] Duce Schar dus
pugna depressus calore nimio terre
[illegible] aquam appetit, galea fron-
tem denudans [illegible] iam hosti-
um suspiratur. Conspiciens autem
miles, cuius [illegible] Ducis com-
mercium quandoque habuisset (ut
ferebatur) sagitta eius frontem
traiecerit, quo vulnere accepto
ad duos tresve dies superavit
Vir victor magnificus omnibus fa-
morosi hominis manu ac arcam

sub se militantibus. Erat enim ex villa
de Ghese nobilibus oriundus, ac nomen
ei Hermannus Veer) proditoris est
interemptus ac tota victoria in hos-
tium cessit. Mortuus est autem dum
annum ageret tricesimum, sextum
ducatus anno decimo in valli comi-
tis apud parentes sepultus. Qui si
non occidisset ibi tanta enim erat
animi praesentia ac suorum, ut
ius intentatum in tota religiosissime
Brabantia usque ad moenia Bruxel-
lensium atque castra illa Langolt et
quae quantumvis voluit reddere dis-
pendia cui dubium quin eius re-
dimisset aliaque non parva occu-
passet sui. De Sancto Petro de Luxem-

Quia mentionem illustris Comitis Sancti
Pauli Lundonius fecimus, de Sancto
Petro Luxemburga nunc filio vero om-
nium virtutibus ornatis animus quid
gestit dicere. Hic enim adhuc tenel-
lus in sacra lectione, oratione ac con-
templatione assiduus instans quo-
dam aetate, at sensibus tamen a pa-
rentibus confirmatis virum quen-
dam sanctitatis virtutis sibi in proda-

regnum deligunt, quo etsi regem Chri-
stianū quod proprio instinctu ad vir-
tutem illum ferri viderent, magna-
nimum tamen Germanum quod credi-
tum est, ut facile ad vitia declinet
talem omnino sibi providere censent.
Qui cum eo esset aliquamdiu ac pue-
ri ingenium indies magisque perspi-
ceret, magna eum cepit admiratio
abstinentiae quod erat tanta ut vix
naturae satisfaceret, omne studium
in mandatis impendens divinis
ab omni insolentia ac lascivia im-
munis, verborum parcissimus,
iniuriarum patiens in omnibus
beneficus. Cum autem annos pue-
ritiae excessisset, nil aeque ac vestes
sumptuosas abhorruit, sordidos quosque
ac pauperculos sibi in comitatu
elegit, inter quos non dominum
se, sed magis servum putavit
obvios quosque benigne, nullius in-
feriorisque discriminis appellare con-
suevit, verba cum iis amicissime
communicans, si aliquorum indi-
gerent large tribuens, semper id
Evangelij in mente habens, qui
ex minimis meis quicquid feceris
mihi feceris sic sic caritatem suam
ad evangelicam conscripsit normam

et nil praeter ipsum in artibus suis re-
peritab. Hac nunc vita a Summo Pon-
tifice et est audita galero mox do-
nat Cardinalitio (ut quadam virtu-
tum aula, quam quidem honorum
satis humilitatis amplexus est. Animus
autem indies magis magisque a terre-
nis deflexit, quippe humiliora
semper petens juxta id sapientis
Quanto maior es humilia te in om-
nibus. Defunctus est Avenione cum
nondum [illegible] ageret annum,
et in pauperum quibuscum hac lu-
ce sublatus est communi sacri cimiterium
corpus suum condendum precatus
est humiliter. Deinde cum ad suum sepulchra
multa viderentur quotidie mira,
ad suum ~~sepulchrum~~ caecis visum,
surdis variisque languoribus affectis
pristinae restitutis sanitati, ex sanc-
tissimi Romanorum Pontificis
authoritate reconditur corpus, ac
~~ad~~ Divi Michaelis sacellum defer-
tur. Hac autem Franciscus ut mira
illa audiit ad suum sepulchrum cum
Walramo Comite Sancti Pauli qui
frater eius erat sancti ac multo
nobilium ac procerum comitatu
ad Avenionem (ubi nam est sepultus)

contenderint, lampades argenteas non
paucas cum redditibus annuis e
quibus nutriantur diu noctuque ignes
ad eius sepulchrum donant, multa
praeterea alia conferentes. Magnus
quotidie hominum concursus ibi-
dem est ob opinionem huius virtu-
tem. Migravit autem ad Dominum
hic sanctus anno a Virgineo Par-
tu Millesimo trecentesimo lxxxvij°
annumeratus per Romanorum
Pontificem anno a morte secundo
sanctorum cathalogo.

Duce Wenceslao in superiori conflictu
rapto (ut diximus) Joanna eius
coniux quae per se eum liberare
non posset, quoniam suo mariti con-
sanguineos sollicitat in primis
Joannem (Franciae Regem) eius-
que fratribus Duces Andegavensem
(qui tum Dux erat Neapoleos ac
Hierusalem et Calabriae Dux et
de Scaligis et Provinciae Comes) et Du-
cem Bituricensem. Hi autem per u-
nanimem quidem vindicandum esse Du-
cem asseruerant, ac per Impera-
torem eius qui eius praecepto terram
Juliae vastasset, tum quod et esset

Germanus frater Ducis Wenceslai
Qui autem temporis Imperator
erat Constantiae vacans apud
eum Ducissa Joanna multis lachrimis
in haec erupit verba, Imperatoriam
tuam dignitatem misereat o Impe-
rator serenissime vinculorum tui
fratris Ducis Wenceslai qui diutu-
na iam servatus est captivitate
a Juliae Duce Wilhelmo, ego qui-
dem quantum in me est studiosa in
eius redemptione labore at redimi
eum Dux Juliae non patitur, sic qui-
dem nihil mihi est spei de eius redemp-
tione reliquum, praeterquam in
te solam protectione, quod tuo man-
dato bellum hoc susceperit in quo
ipse cum totius Ducatus nostri
nobilitate est captus, et quod tibi
germanus sit frater, sanguis igitur
te alliciat ad hoc remedium. Du-
cissae autem verbis commotus Im-
perator fidem dat, statim propinqui
sui Ducis vincula satis atrociter
ulturum se Germaniae regni sit ani-
mo, quo responso laetior Ducissa
Joanna ad Brabantiam revertitur.
Parata autem Germaniae Ducibus
ad usum belli necessarijs satis

habunde comparatis grandi exercitu
copiis Coloniam venit, illinc Aquis-
granum omnesque Imperii Archi-
episcopos Duces Episcopos et alios
Principes in civitate Albertum
Bavariae Ducem Hollandiae Han-
noniaeque Comitem conscribit, ex his
quibusdam super quo communis omnib.
esset consultationes, qui octavo
tertia Junii die conveniunt. Con-
cilium rogatur ab Imperatore
de Duce Juliae, qui in suis regiis gras-
saretur ac viatores interciperet
ac trucidaret, gravissima con-
cilii autoritate totam Juliam
vastitati mox tandem decernunt,
verum Ducum Bavariae inter-
cessione Ottonis ac Alberti cum
Archiepiscopis Moguntino Trevi-
rensi ac Coloniensi et Episcopo
Leodiensi, qui hiis sententiis acer-
rime sunt refragati non est
rata aliud scilicet coram Impe-
ratoria Maiestate vocandum
Ducemque Juliae per Nepotes suos
Duces Bavariae statuitur, et co-
ram sese excusat. Mittuntur ad
Julios Ducem Fredisti (Dux autem
erat Juliae sibi non parum metuens

quod Imperatorem adventasse
audivisset sua cum a[rmad]a; exponunt q[uoque]
decreta ibi fuerint de se, ni
intervenisset ipsi civis Archi-
piscopis atque quod nulla interposi-
ta mora Aquisgranum ad Impe-
ratorem ac concilium venerit.
Dux autem non consultis statim
equitibus aliquot Vlderto [illegible],
qui Durensi Cenobium adirent
cum quo et ipse Juliae Dux Aquis-
granum venit. Venimus autem
ad Imperatorem Juliae Dux
Wilhelmus mox in terram ca-
dens obtusae condonationem
precatur, se non in Imperato-
ris contemptum tantisse ser-
vasse Durensi Consulatum de-
cum in subiectionem, quod ter-
ram Juliae vastarit, non se no-
visse, quod Imperatoria au-
toritate id fecerit. quod autem
de interceptione viatorum ma-
le habeat Imperatorem, se mi-
nime huius ei conscium, contra-
riumque ne tale quid post hac
in sua accidat terra ac semper
ditioni Imperatoriae submitte-
re (ut et decet) paratum, Dumque

Wenceslaum sese Imperatori tradere
ac eius consilio, ut quod velint de
eius redemptione sibi decernant.
Quum haec loquitur (Ducis Impera-
toris animus paululum resedit, ac
mansuetior est factus. Verum acce-
dentibus intercedentibus Bohemiae Re[ge]
Imperatoris filio, in Ducem.
Socrum (inquit) tuam egregiam
et castam, tantisper servare (1)
Brabantiae Ducem ad haec nobis
sanguine iunctam gratiam habe
vita ac terras tuas salute, Ba-
variae Ducibus illis quidem pec-
catoribus condonamus tibi, atque
statim his dictis sese [illegible]
ad Imperatoris genua provol-
uunt Dux Iuliae ab Imperatore
erectus est utque signum sincerae
pacis in mutua ruunt oscula,
et Imperator et Iuliae et Bra-
bantiae Duces, Pro Ducis autem
Wenceslai redemptione deputata
sunt ab Imperatore Duci Iuliae no-
mine centum millia nummum, inde
Monasteria dedere centum millia
etc.

Eduardo ut diximus iam post prelium

cesso, Reinaldus qui Germanum fra-
tratus est a fratre Dux cunctis ab
omnibus creatur (quod sit senior fra-
ter adhuc vivus erat vaticinatus)
Eodem autem anno quo est creatus
etiam moritur ipse die Barbarae aeta-
tis suae XXXIX anno, apud Vallem
Comitis sepultus nulla prole relic-
ta, cuius coniunx illustris Maria
Brabantiae Ducis Joannis filia duo
praemunita in Batavia construxit
castra unum in Vrest, in Lymers
alterum. Haec autem, cum a fra-
tre separaretur Dux Reinaldus,
in Turnout fugit, construxit duo
ibidem collegia unum secularium
canonicorum alterum regulari-
um vulgo Kerstendonck dictum.
Migravit autem tandem Bruxellas
ubi cum sorore sua Joanna, quoad
vixit mansit ibidem sepulta in
collegio Carmelitarum.

Wenzelao Duce iam redempto profi-
ciscens Alsatiam ac Argentinam
civium erat ab Imperatore prae-
fectus [illegible] tria castra
illa Wucht, Wangelt nulle, qui prae-

dicti belli erant sub quo illi plerum-
tia munire illa vallo fossaque adhuc
visa decernit opem illi Joannem Brons-
halt equitem proximus,

Reinaldo defuncto rursus factiones illae
Bronckor ~~Heker~~stanae nondum satis sepul-
tae emergunt in totius Gelriae vasta-
tionem. Heckerstanae autem etsi
iustius aliis mouerentur (earum
quae nusquam tuta satis per se pro-
bitas) eiusdem fuerunt, Mechtildem
in ducissam exaltabant quae maxi-
ma erat natu inter sorores ducum
Reinaldi et Eduardi| Bronckorstan-
~~sibus~~ qui seruitutem liberae ac nobili
subesse nollent, alius sororis Mariae
quae minima erat natu inter om-
nes filium Wilhelmum ducem
creauerunt. Arnoldus de Horne
Traiectensium Episcopus cum
domino de Brederode ac domino
de [illegible] Machtildi Comitissae
Cleuensi iam viro orbae adhaerent
consultantes ut matrimonium con-
trahat, quo facilius se a parte
aduersa defendat. Contrahit autem
cum fratre Comitis [illegible], de-

nuno de Donda, Vishonhouia, Audenara-
tem ac Menzin in Hannonia aliorumque
multorum et oppidorum et castro-
rum. Is autem non ita potentia Rey-
nir, erat quidem pecuniosus duxit
post fratris sui mortem suis liberis
Comes factus Ulaffensis non parumque
pecuniae acceperunt illius uxoris
Guidoni fratri Comitatum reliquit
Sed cepit magna parti adversus bellum
auxilium sibi ferentibus Guilielmo
Duce Montensi, Adolpho Comite Cli-
vensi, Theodorico Comite de Marca
Domino Gualtero de Horst Episcopo
Traiectensi, Arnoldo de Horne cum
aliis quam pluribus, venit autem
cum suo exercitu in Gravensande
a quibus Dux statim susceptus illius
in Arnhem qui et illi sese dedunt. Ab
Arnhem ad Tylam oppidum, quod
circumvallat ad hebdomadas sex
et decem, inexpugnatum tamen
reliquit illius castra movens ad Vage-
ningen ubi et Dux susceptus tria castra
Die Halle, Aller et Culemborch vi
oppugnat non longe a Wagningen
distantia, his oppugnatis venit ad
Cranenborch a civibus et susceptus
illius prolatus ad Nimwegen obsi-
dionis ib. parat verum nil profecit,

quod incolae ad viros sese parassent ad-
ventum: ibique praesidium satis fir-
mum locassent, hostes nihil quidem hic
proficiunt, appulit ad Lobith vulgo Lob-
huiss quod capit. Dum autem Conra-
dus sub oppugnationi istius castri
intendit tota mente Daventrienses tunc
in Drenthiam sub noctem veniunt et oc-
cupant, qui vincere dum pastores pastore-
tum ad Comitem Gelrensem segnior
animo factus quod tantam apprendisset
provinciam et tam cito ab illo desci-
verunt omnium posuit animum de
occupanda Gelria; cui animus erat
quibus pastoribus omnem hanc
provinciam coniungi cum Arnoldo
Traiectensi Episcopo et Domino de
Lennep, aliquibusque omittens reli-
quam vitam duxit Geldoniae con-
structo ibidem Carmelitarum
Monasterium; vita autem defunctus
Geldriam est vectus apud Carme-
litas tumulatus.

Arnhem autem iam capto Arnoldus
Episcopus grandi cum suis comiti-
vartu nidum proponat Ducem
Juliae ad bellum invitans, qui ubi
se oppido continuerat omnibus cir-
cum Arnhem vastatis ...

ad meridiem sitis repulsis communitur,
circa hec tempora cum cognosceret
Dux Wilhelmus per transfugas
non satis esse prouisum oppido
Tiele, quam facile si tentaret reci-
peret (Erat enim hoc circa Ja-
cobi Wesemius de Warick dum agro-
tatur hic apud Ducem circa Vir-
ginis natalem) summa in hac re
celeritate utendum sibi putat, Dux
Igitur Bronckorstanum vergitur tendit.
Venit autem interim Episcopus
Arnoldus Tielam inuisere Mechtil-
dim Comitissam, que in munitione
Tielensi sese continuit cum mili-
tibus aliquot incertum quidem est,
an de hac Ducis machinatione quid
intellexerit, Comitissa autem gau-
dens excipit Episcopum, tota dies
tripudiis choreis, Cytharis transi-
gitur, ut et hi qui preerant ex-
cubijs vino [illegible] pressi vix ocu-
los aperire, nedum excubias age-
re possint, que dum in Bronckor-
stanum castris sunt cognita,
mox circa secundam noctis vigi-
liam ad oppidum aduolant, mu-
nia conscendunt, muros occupant,
ne unum quidem obuium habentes

clastrum ramitur, quod pertinaci-
tius Episcopi partium ignarus
suos ad munitionem vocat, quam
animose defendunt. Deficiente
autem pane, nec quidem satis erat
ad obsidium tantisper ferendum
instructum, tandem presidio Tra-
iectensium ne hac calamitate eri-
pitur. Electionis enim facti Tra-
iectenses conditionum sui Episco-
pi per Procuratores Joannem Bom-
bout et Adrianum de Campo Ciclam
praeparant ne via Wamensade
occupantes, Gorcum adiuncti nun-
ciato Guilielmus Dux Clivianus
Ciclam, quod non esset consultum
satis tot repentare aut bello
cum his certare magnis longe
suorum numerum ponderaret
atque ad bellum redirentur appro-
diti satis Vronagum respondet
omnibus captivis impedimen-
tisque relictis Cirh. Cum autem
in speculo viderat suos Episcopus
affatim gavisus est. Cives autem
Ciclani ubique procedunt gratu-
latum Traiectensibus de Episcopi
liberatione sese reunigant, quod
minime fuerint contra insidiarum,

Ducis Guilielmi omnia quae Bronchor-
stensium erant illis expedientibus quin-
bus omnes Traiectum universi sunt.
Hekerenses autem virtute acceptam
calamitatem sarcire volentes, non
multo post Harderwiick cum Ducis
occupant. Unde Dux Iulius in Tra-
iectinos excandescens, quod longe
maiorem ab illis quam Hekerensi-
bus iniuriam acceperit, tota
manu Amerongen Doorne venit ad
Zeist usque Sudinchem, die Bilt vas-
tat depopulaturque, hoc confecto
inopinato regreditur praeter omni-
um opinionem Arnhemium considet.
Hekerenses autem cum intermitterent
obsidium pars adversa Duce Wal-
tero de Vorst, atque plurimum com-
mittitur, in quo omnes fere Hekerensi-
um principes occiduntur aut capti
sunt. Utque unius sub commentanda
suppressa est factio Hekerensi-
um. Ducisque Guilielmi Ducis
Iuliae filius est creatus, cuius ae-
tas statuo ad annos septem gessit
quod nondum ad Ducatum regen-
dum esset idoneus. Et autem con-
sultissimus in iam suppressa
factio aliquando resurgeret misertus

quare simultas inter proceres Du-
catus manerent conciliumque ex vtraque
partibus delegit, sic quidam neutri
occasionem simultatis dedit.

Creatus autem Dux Guilielmus castra
illa Bangalt, Vught villa contro
versa apud Brabantiae Duces
deposita olim a maioribus quae in-
termedientibus erant totius B. alias
redimere decreuit, vnde et legatos
hac de causa ad Brabantiae Ducissam
iam viro orbam misit. Illa vero eo-
rum legatione audita nequaquam
in hoc annuere voluit, magis
sese paratam armis certare supposit
quam vt redimantur illa pati, quae
tot possint incommodare Braban-
tiae. Legati hoc ad Ducem retule-
runt, intendens autem Dux apud
ipsam vis parum vel nihil momenti
habere, alia via comparare hoc
nititur. Hunc qui castris praeerat
Joannem Bruchfelt, donis nume-
ribus pollicitationibus aggrediens
si forte eius pelliceret animum
qui dum nulla re moueri posset,
subornat quosdam in eius necem
imprimis Reinaldum Stonnvoirt,

qui et nunc extant cum suis complicibus
de cuius morte mesta illustris Joanna con-
[illegible] sibi meo castris [illegible]. Cum
alterum cum altius ipse Dux, ~~partes~~ partes
[illegible], quod cum doluisset nec Dolis
tenuit conventibus unquam et non licet o-
[illegible] suas extendit tricas ad Graviam oc-
cupandam. Hoc enim oppidum [illegible]
et injuriam duxisse videbatur illi ac-
commodatissimum, quod quidem car-
[illegible] sibi quaesivit incommodans
Brabantis illius ad annos multos. Com-
missis [illegible] ad aliquid recupe-
randum absolvam de hoc oppido cuius fuit
ditionis etc.

Anno a virginis partu M°ccc°~~xx~~xxiij gra-
viter [illegible] domino de Cuick Otto
[illegible] erat dominus de Hoochstra-
ten [illegible] Brabantiae [illegible]
qui dum [illegible] Brabantiae
[illegible] tradit quod
Bruxellas in [illegible] [illegible] na-
tali oppidum Graviam. Dux itaque
reddit illi oppidum ac tradit tamquam [illegible]
et [illegible] Brabantiae [illegible].
Hoc autem [illegible] alter [illegible]
[illegible] Henricus dominus de Hoochstra-
ten illi [illegible] sit, qui tres reliquit filios qui-
bus [illegible] divisit Joanni qui [illegible]
[illegible] erat oppidum Graviam cum
domini de Cuick Henrico qui [illegible]

erat dominium de Hochstraten Wamma-
no qui maioris natu erat Dominio
de Malsen et Wateren, defuncto au-
tem Hugone praedicto frater Joan-
nes Graviensis cum dominio de Cuick
vendidit Joanni de Haerwalt Ducis Bra-
bantiae filio illegitimo, qui illum non
parum infestus erat Gelriae domino
suo praedicto die summam non re-
soluisset dictus Joannes ut promiserat
ingressus in oppidum cum suis dominus
Joannes de Cuick capit praedictum
Joannem de Haerwalt in primo congressu
interimitur. Ex morte statim orto
eius qui se Ducis sed Joannis cuius avitus
erat fratrem conciliat negotiat, pace
concordata census Dominii de Gra-
viae ornatur a Duce sed filium re-
liquit Joannem impuberem qui tutelae
Domini de ~~[illegible]~~ Harnis est mandatus.
Hic etiam Dux de Harnis in oppido illo
quandiu vixit erat tutor Gelriam
vastabat. Hic autem puer cum fui-
isset iam esse moreret Dominus de
Cuick et Gravia creatus anno pri-
ma [illegible] cum Duce Gelriae fu-
galricis castrum in Westphalia pro-
fectus est conjugatus, ibique obiit
cui successit frater eius Wammanus
Dux de Malsen et Wateren filio suo
Joanni uxorem filiam Ducis Wilhelmi
Gelriae illegitimam tradit dominio de

Malsen et Metenam tradunt. Unde quidem
Caesarem dux Gelriae Guilielmus ad occu-
pandam Graviam adduxit. Venit enim
is ad invisendum fratrem Joan Brabantie
a duce Guilielmo bello indicto, tribus qua-
tuorque militibus stipatus, apud quos diu
mansit aliquid; inter eos enim plurimi
[illegible] salariis corrupti in oppidum cas-
trumque instabant. Dum autem apud
fratrem diutius moraretur, filius Joan-
nes Wythem Brabantiae praefectus cum
grandi exercitu a duce ipso Joanna missus
Duci belli Graviam ut illius obsidionem
levaret, non longe abfuit a Gravia. Pro-
positum igitur suum filius non diutius
dissimulandum putat. Sed convocat Ho-
rum illis [illegible] quod in armis sint
oppidum cum castro fortuna favente
occupat, paternis captivis [illegible] Duc-
magis addixit, ducem Guilielmum,
per certos nuncios Graviam demandat
dat accersitum, castrum non longe ab-
est. Tradit autem illi oppidum cum
dominio de Cuick et universis [illegible] ac
dominus omnibus nobilibus totius
Gelriae praesentibus. Dux illum donat
[illegible] ad vitam in [illegible]
duxit [illegible] et aliis [illegible] perpetuo
possidendis juramento tam duci ab
Graviensibus praestito, quos nos [illegible]
in sui amorem trahebat. Dux [illegible]
quamque honoribus accepit plebiscito [illegible]

sicuti donationibus publicis et liberta-
tes pluribus oppidanis in Grauia contulit
et tamen tanta fuerit apud eos gratia
Ducis, ut eius nominis nihil non parenti-
culis ut ne ~~statim~~ satis inde prodierint.

Occupato autem oppido ut diximus Dux
Guilielmus Brabantiam, cum quidem
illi erat liber regressus et ingressus,
inuadit multos pagos ac villas occupat.
Ducissa dolens de suorum calamitate
statim Grauiam circumsidere parat,
illa cum manu parata in Brabantiam
introitus Gelris esset ademptus. Ve-
rum obsidio nihil praeter nobilium quo-
rundam casum est assecuta, inter quos
erat dominus de Gaesbeke bombarda tra-
iectus. Eruptiones oppidani saepe in
castra Brabantorum facientes sum-
ma virtute oppidum seruabant. Di-
mittitur igitur breui obsidium, induciaeque
componuntur per Albertum Bauariae
Ducem, Hannoniae, Hollandiae Zelandiaeque
Comitem ad annos certos, anno altero
a quo hoec acta sunt puta ccc° lxxxvij
locato satis firmo militum praesidio
in Grauia, vi oppugnant castro Dni
de Hemmen Amersfoyen cum Middelaer.
Certis autem induciis inter Ducem
Gelriae cum Brabantiae Ducissa com-
positis Gelriae Dux visitandi Regem
Angliae Richardum, qui illi erat re pa-

terus Uxoris cognatis cum alijs suis consanguineis Duce Lancastrae, Duce de Yorck et Duce de Glocester Angliae est profectus, magnificentissime ~~ab re~~ a Rege exceptus: muneribus Regijs decoratus Deputantur illi annue mille ~~marcarum~~ (id quod pondere quinque est.) Anglicanae quae aestimantur ultra milia quatuor Francorum auxilium illi contra quoscunque hostes promitti~~tur~~, et sese tantum sub potentissimi Regis Angliae fide manerat quod sese pacturum Dux coram Rege alijsque principibus iurat literis ac sigillis obsignat. His actis ad Geldriam quoque redux est reversus.

Pater autem eius dux Juliae Guilielmus ut de Iuramento Regi Angliae praestito audierat, a filio satis male sibi metuens cum illius servientibus toti Geldriae plurima bella prioribus longe atrociora, quam ergo id [illegible] Franciae Rex qui socius erat Anglis inimicus Gelricam et Anglorum Regis societatem vastat populaturque una cum Brabantis. Verum filius Ducis Geldriae et animo erat forti ac bellicoso ad quasvis belli calamitates perferendas paratus (inquit [illegible] ~~[illegible]~~ parum nuper contracto) sese ex se, nihil minus Francis Brabantisque tribuit quam hiemis inclementia quia anni parte aggressi quam cognoscifuit (: Geldria enim fluminibus undique

tam difficilis est, viatoribus aditum
inhiberent, ad hoc quod Regem ipsum pro-
pinquissimum habeant adiutorem, cui
singulari iunctus est amicitia Impera-
tor. Pater autem ut vir erat consultus
ac prudens altiora in animo versans
non desinit factum illud insinuandum
Caesari. In causa fuit (ut opinor) ini-
uria quae erga eum fuit usus Rex
Franciae dum esset apud [illegible] ~~[illegible]~~ Parisios.
Nam illi Comitatum de Artois, qui in-
tercurrit inter Flandriam Comitatum
et Ducatum Bituricensem valentem
ultra libras quinquaginta monetae Fran-
ciae contulit hac lege, ne unquam in
Regnis moverent bella, eumdem coronae
Regni Francorum subesset. Nam hoc
pacto ~~[illegible]~~ inito cum Anglis, omne ius
recuperandi, quae sibi timuit adimen-
dum, magis quod ne possessione eius
Comitatus fuerit a Duce Bituricensi
expulsus, quod tantisper non dominium
cuius erat quidem amiserit vel re-
cognoverit. Videns tamen pater quod pror-
sus divelli ab Anglis non posset, omne
ius de hoc Comitatu illi cedit et si quando
reconciliatus fuerit Francorum Regi
huius recipere studeat, ne videatur
vel ipse vel pater munera Regia reli-
quisse unquam, sed summa industria
subtracta summa arte semper nisum
recuperare.

Foedus hoc (de quo iam diximus) cum Anglis
initum a Gelriae Duce inscium Joannam
Brabantiae Ducissam habuit; verita est
enim ne iam illi in plures partes posset
cum satis par se fuerit gravis. Mittit
igitur et ipsa legatos Dominum Joannem
de Opem(?) virum ordinis equestris Domi-
num Nicolaum de Moscate(?) cum domino
Joanne de Granes(?) juris perito ad Fran-
ciae Regem et Philippum Hardij Burgun-
diae Ducem rogatum auxilium, faciunt
eos certiores de foedere inito, quod nil
moliatur aliud Gelriae Dux, quam ipsam
Ducatu ejicere, et quod iam oppidum
Gravium dolo ceperit. Quae postquam
Rex audit Rothomagi (ibi enim erat) ab le-
gatis miseram suam sortem(?) sese satis
acriter vindicaturum in Gelriae Du-
cem promit(?) et victoriam eius in certum(?)
certam(?) narrant promittit tantum
ut animo forti eius impetum aliquan-
tisper sustineat. His legati remittuntur
ad Ducissam.

Verbis Regis Ducissa Joanna animum
resumens(?) [illegible] Gravium tota ma-
nu circumsidet ac vallat, moenia op-
pugnat, tormentis sagittisque oppidanos
infestat. Verum in oppido tum viro-
rum et armorum erat satis magna
multitudo et frumenti copia, [illegible]

faciebant obsidium, saepius enim in hostes
ultro eruptionem faciebant non modicam
stragem faciendo. Alia igitur arte Bra-
banti aggrediuntur oppidanos. Cadavera
undique congerunt, stratis fimis ac ver-
minibus scatentia fossas oppidi his com-
plent, ut nimio fetore oppidanos re-
pellerent a moenibus. Verum fortes et
hoc malum satis tulerunt patienter
quod Dux eos literis adhortabatur ac me-
rentes milites immitteret, Castel ad
Vromagium vocarat, honoribus ac prae-
miis afficiens. Brabanti autem mul-
tis diebus ac laboribus in oppugnatio-
ne consumptis, quod nil proficerent
aliud, decernunt partem in obsidio re-
linquere, partem pontem per Mosam
struere ad quem castra figant, ut adi-
tum in oppidum Welwit prohiberent.
Cum autem eorum cognovisset consi-
lium Dux de Ponte, cuius cum suo
tractare coepit animo, quo modo in hac
re consulendus agat, fortunamur ex pri-
matiis antequam perficiatur Pons,
forte cum nostrum laborantes advertit
pontem, eorum consortium rescindit
Brabantis qui in castris erant fugien-
tibus omnibus non pauci eorum in ipsa
fuga, imperati Bombardiis confectis
foliatis irruptus est Vromagium
Brabanti autem ut in hac re non prospera

ut fortunae nondum animum deiectus
fortem ex Valckenstein oppidulo, quod
Mosa allabitur, construere tentat. Rursus
ut si incipiens Ubi eorum fortem eos qui fuit
aliquando oppidum illud esse praesidio Do-
minus de Horne qui Ducatus Brabantiae
erat vasallus, Stauenstein possidens con-
sentit et probat consilium. Moxque fors con-
structus est, totus exercitus traducitur
ac agros Neomagensium vastant, popu-
lantur, colonos abducunt captivos, vil-
las incendunt, omnia ferro ac caede com-
plent. Cum Dominus de Wijnem
cuius imprimis consilio utebatur Dux
consultat exercitum clam Daniam
mittere, quo Brabantiam vastet, sicque
vel ui recallat, non enim dubium quin
sibi succumberent, quod quidem consilium
apud Ducem non satis valuit, eorum
deliberat cum hoste certare. Propinqua
enim hostis faciis auditis omnes in armis
esse iubet, tum cum exercitu suo divi-
nae pietati [illegible] ac deiparae virgini com-
mendat ientaculo sumpto etiam concepto
unum facit constitit, ferunt in hostes.
Veruntamen ubi militibus id Ducis consecra-
mentum consilium fortuitum magis
quam salubre quod quadraginta
quinque viri qui ceciderunt nostro Bra-
bantis, omnes id factum nimis peri-
culosum dissuadent. Attamen Ducem
habitum est certare cum hoste quantumvis

cum parvulo, nec quicquam aliud
persuadere potuit, segnitiam suorum
exprobrans ante habitasque victorias in
memoriam reducens (inquit) Com-
militones fortissimi saepius ante
nobiliorem victoriam quam nunc offe-
rantur passi si quibusque sacrorum aedes
incendiaque oculis conspiciamus: quousque
inquam hostium plenam in manus
ad summam nostra tendentesque tanti specta-
bimus. Damnamur a nostris dege-
neramus patribus et praeterquam quod
illi dederunt esse se despexerunt aliorum
principum rogati nos vindicare iniu-
rias nos proprias nos modo non vin-
dicamus tamen ne resistamus quidem
sumus ne incendiis villarum agro-
rumque oculos offuscat, ob complent do-
mesticorum feminarum clamoribus aures
crepitant. Stultitia est hostes arceri
ab incendiis sedando credere ac minime
oportet, virique cum viro congrediamur
audendo atque agendo expelli solent non
ignavia aut segnitie. antiquam igitur
maiora hostium agmina obspiciant
iter in hos, qui inordinati et incom-
positi obstrepunt ac nostra diripiunt,
Invadamus ferro atque audacia, iter
fiat, quamvis numero illis simus
longe inferiores, virtute tamen su-
periores nos esse non dubito, cumque
nostro capiam hos solutumque agmen

ac si nihil obstat iugulabimus. Primorum
igitur illum exanimatum viri abjecte
ac potius si fortuna nobis annuerit
honeste mori, quam cum ignominia
hostibus servire et vivere elegit. Itaque
ite mecum qui et vosmetipsos et
nos salvos vultis. Hac ubi dicta dedit
mox omnium ad dimicandum ani-
mos accendit, cumque instructis in
medios ruunt hostes, tum quisque pro
gloria certabat, et cunctis excussa cessa-
sata a duce timoris in summam
virtutem mutatum videres. Hosti-
bus inopinata ac repentina nec per-
culsi incursione Brabantinorum ordines
et tempus locusque patitur instruunt.
Caeterum per strepitu ac tumultu nec
consilium nec imperium capi po-
terat, tantum aberat ut sua signa et
locum milites noscerent, ut vix ad arma
cingenda aptanda competerent animus,
quibus quidem audacia maior erat quod
ces sic extremas voces edentibus istis
corpore lacero clamitantibus illis ma-
gnis ~~vulneratis~~ truncatis et pedibus
suosidium orantibus aliis fugientibus
tum et armorum collisione quam cruo-
rum. Dux autem summa vi hostium
certabat cum suis concitu Walravus
quidam eques cui Hermanno Wormbrecht
nomen erat subditis equis calcaribus per
confertissimam hostium turbam irrupit

facius cominus e primatibus Braban-
tie transfixit, unde et primum magne par-
tis fuga hostium cepit. alios autem in
proximam paludem fugientium averte-
bat agmen per omnia admixta velut
[illegible] invadunt arma quis expeditionis
essent ad fugam coegerunt. Cumque quos
inconsultus pavor etiam nando capesse-
re fugam compulit, quidam essent immer-
sa ac sua se deserentibus animis hau-
riebantur gurgitibus fluminis, quo-
rum tanta erat multitudo, ut instar
pontis per eorum cadavera vaderent
extrema fugientium pars. Fugatus
est ad horas duas. Hoc est nobile ex
adverso [illegible] [illegible] regna, in quo
submersi sunt qui ultro sese in flumen
precipites dederunt nullo eos urgente
vi ipsi exceptis in arce. Exhibebant autem
magna ex Brabantie primoribus
capti cum duce et septem [illegible]
[illegible] militaribus signis quae in parie-
tibus monumentum ante Divae Vir-
ginis effigiem sunt suspensa. Cogni-
tum est ex caduceatoribus vulgo Heral-
dis inter caesos occidisse dominum
Walramum de [illegible] [illegible]
minimum rei militaris non imperi-
tum, qui cum duce Wilhelmo supe-
rioribus annis in Prussia contra paga-
nos belligerabat, cuius mortem satis
aegre ferebat dux. Tribuebantur

iam fusa est, qui in castris ante Brabanti-
am erant relicti omnia relinquentes
nec expectantes Baronum ad pontem cor-
reptantur, diversis fugiunt itineribus
pars ad [illegible], pars ad [illegible]
los, pars ad montem sanctae Marti-
nis, sic una victoria hostes [illegible]
arcuit ac obsidium Brabantorum
dirimit. Dux autem hostium potitus
votis satisfaciens, Noviomagum movet-
tur. Oppidani magna cum pompa ob-
viam extra moenia duci procedunt, grati-
ficantur victoriae in templum [illegible]
arma [illegible] ac virgini gloriosae dicat,
de victoria [illegible] gratiam habent.
Actum est hoc proelium anno a virgi-
nis partu Millesimo ccc lxxxviii ad
Mariae Magdalenae natalem in Junio.

Ex originali hic duo folia sunt
excisa quae vacuane fuerint
an ~~[illegible]~~ conscripta nescitur

Comiti Blesensi Ducissa Coniugi cessit
summa hereditatis [illegible] quod do-
minium Blesense [illegible] liberis
dominaverit [illegible]
[illegible]
armis, ubi [illegible] omnibus Comes fuerit
[illegible] oppidis [illegible]
titur, atque fratrem suum Guidonem
Comitatus [illegible] relinquit, om-
nemque [illegible] in bello

Bruxellae ipso natali Domini dicti sub an-
no domini M° ccc° xiij et sic domini-
um de Lurk ab Imperatore subtraxit. Op-
pidum vero a Brabantiae Duce in feudum
hoc autem Ottone absque prole defuncto
oppidum Brania cum dominio de Lurk
advenit ad fratrem suum Henricum de
Hoerkstraten dominum ~~Lomnari Walsen~~
~~et Wateren in Walria patrem eius de-~~
~~functo~~ qui tres habuit liberos Joan-
nem, Henricum Lomnarium, quibus
dominia ~~de~~ hec invicem divisit, Joanni
ut primogenito oppidum Brania cum Lurk,
Henrico de Hoerkstraten dominium, Lom-
nario Walsen et Wateren in Walria, fa-
tre eius defuncto Joannes suum patrimo-
nium oppidum scilicet cum dominio ad-
iuncto vendit Joanni de Vlaerwelt illegi-
timo Ducis Brabantiae, qui illuc inul-
tum infestus erat Walris, Verum cum
diu solutionis adesset praescriptis de
Vlaerfeldt dominus Joannes non voluit
precium, quare Joannes dominus de Lurk
amicos et consanguineos convocans, con-
queritur certare sibi precium praescripto
die non voluisse, quod omnes statuerint re-
cipiendum esse oppidum et venditionem
esse cassatam quod sibi minime fuit
satis, clam igitur castrum nocte conscen-
dit atque occupat, dominium et oppidum
vi recuperat in expugnatione autem
eius dominus de Vlaerwelt occidit,

tandem accidit inter complexibus parens a
Ducis se Bohanne, quod cum fratrem ille-
gitimum occiderit, consequenter, domus ab
ipsa in quendam oppidum arripiens, hic
autem parvulum reliquit filium Joan-
nem item nomine titulo domini de
Baersis cognitum, qui ex oppido hoc
etiam validis insistebat Walrot. Fuit
autem in palatio Ducis Brabantiae nu-
triebatur, qui cum ex ephebis excres-
set, arripuit praedicta dominia ex
manu tutoris a Ducis se in quendam,
qui cum Gelriae Dux in Westpha-
lia castrum Engelrode occupavit, et
absque liberis occubuit, dominia etsi
iure ea sistent Joanni Henrici de
de Hoorstraten fratris ipsius senioris
filio, attamen ad Hemmarium, qui
erat frater iunior pervenerunt
q[ui] et suscepit in feudum a Duce Braban-
tiae, filio suo Joanni dominia de
Wassen et Meteren in Gelria resig-
nat, qui matrimonium cum filia ille-
gittima Wilhelmi Ducis contraxit
hac quidem arte Wilhelmus Dux
avunculi Gelriam nisus est, quod
et fecit.

Guilielmus enim ubi in Ducem ab ordinibus
et subiectis, castra illa tria, quorum
mentionem supra fecimus, Wangelt
Hunst Millen, quae deposita erant Bra-

cantib(us), ut quisq(ue) audiuit est amplexum he-
reditatem paternam redimere decre-
uit Legatos hac de re ad Iohannam
Brabantiae Ducissam mittit, his
dictis. Cum apud vos maiores nostri
pecuniarum egentes cogente necessi-
tate deposuerunt certa summa hec
castra que ad nostrum Ducatum at-
tinent, iam primum petimus, uti ea-
dem pecunia illa reddas, alioquin alia
via nobis experienda, marito enim
tuo adhuc vivo nosti que olim gesta
sint: ea de causa non quidem iniquum
postulamus, nec eadem tibi offertur
pecunia sin minus volueris, armis
contendendum erit. Ducissa vero ut
audivit Legatos, sat contumeliose respon-
dit, se neutiquam hec ut redimantur
velle: Sua iam esse ditionis illa ac om-
nium Brabantiae consultum ne esset
tantula pecunia illa reddere. Hec
retulerunt ad Ducem Legati qui nostram
dictam ducentibus, videns se nihil precario
summo iure, via iniquiori aggrediens,
subornavit quendam in primis Wageal-
dium Stavoriensem, qui illum qui castellis
preerat Iohannem Wrosseldt occiderent
accesserat enim non primis senior, audo-
nibus, muneribus, promissis, pollicitis eius
animum corrupit, ut sibi tradat castra
creditoris; at sinistra: subigitur morte
Ducissae valor turbata; alium non mi-

nis fidem et pacem illis servare fecit,
sit quidem emolumenti nihil rerum alter-
utri sibi paravit Dux, quia incendescebat
magis ac magis odium inter Brabantes et
Gelrios, et tandem Dux Gelriae bel-
lum Brabantis moliebatur inferre et
etiam indixit. Brabantia vero quia eo vi-
duum est conscia Gelricae, bitensis Dux
ne illius fines hostes molesti essent et
infestarent, omnibus contendit modis,
id cavere, quod si succederent, cum suae ter-
ras fore communem et cum Brabantiae;
Commisit domino ~~[illegible]~~ de Mallem et Materen
Domini
Vernemari Dux de Buick et Gelriae
filio, qui se continuit apud Ducem
cum Gelrorum ~~aut~~ illegitimam cuius
filiam uxorem id negotij commisit. Ac-
cidit ob Gelricam cum fligerent Gelrie
et qui incensorent patrem suum Verneman-
rem, spectante plures eiusdem salariis
censeri etiam Gelricam intrantes et cas-
trum ~~[illegible] autem ignorant~~.

Hac autem quae gerebantur a filio ignorante
patre consensit, Ducis se Brabantiae illius
ut gerentur ballivus dominus Dux
Samuel Vestham Brabantiae praefectus
vulgo Drossatus dictus, qui prior fuit
nominatus, cuius adventum et audivit
dominus de Materen, Vernemarum fi-
lium patrem, cepit Nimegiumque adduxit
militibus Gelrici, qui erat in insidijs

recuperant, atque nunc alibi oppidum et castrum
invadunt et capiunt. Dommarus vero
Noviomagi servatus est usque dum vigerat
cur illi regnum quid deesset immo ad civis
tracta sunt ei omnia et habundus ac si
Wranius fuisset in castro annum sicco
vero post fine quoniam supra sit Dominus
Johannes de Weteren Durum demandat
Wraniam recepit suos fatentur atque illi op-
pidum cum domino de Liere resignat
sciens se illum Brabantis post se restituere atque
sibi illa servare, omnibus Walmar baro-
nibus consentientibus, qui illis rursus tra-
dit ad vitam territorium Pomellanse
cum oppido et alia plerasque possessio-
nes possidenda sub conditionibus et sic Dux subrep-
tus in dominium ab iniquis et in illos
qui arctius et nunc diligerent fideliores
essent, plura contulit beneficia, am-
pliando eorum privilegia largiendo
muneribus numerata honoribus eos affi-
ciendo.

Gelrenses autem iam occupato oppido finitima
Brabantiae depopulantur atrociter, erant
quidem a Duce constituti in oppido mi-
lites non magni animi atque fidelissimi. Hic
autem rumor oppidum ~~oppidum~~ scilicet
a Walwik acceptum, praeterea illius
terrae sua incendia damnum, animos
iam cuncti ei resignare decreverunt Ducissa Brabantiae
atque omnibus ad obsidionem comparatis

ad oppidum fugit fautoribus ipse vero se
in Busco Ducis continuit. Quum autem
diu oppugnarat et nec quicquam profecerat:
mutat, enim Oppidani Walkensium inter
quos erat dominus Joannes de ~~Wilde~~
Wilde ~~fune~~ ~~praecipitarunt~~ fieri mandat
Dux ipse castra Gorrinerat cum nobilis
dominus de Harcula bombarda traiectus
cum plerisque aliis. Dux Dux violenta manu
sibi servavit oppidum, omnibus inimicis
Brabantis, Praesidium militum vetera-
norum ibidem collocavit. Anno autem
altero postquam haec facta sunt scilicet
M° ccc° lxxxvij vi expugnavit castrum
Ehmendongen, quod erat Domini de Hor-
nes dum et Middelaer, quod et eius etiam
fuerat. Albertus vero Bavariae Dux
Palatinus Rheni Hollandiae Zelandiae [illegible]
Hannoniaeque et videt atrox odium inter
Ducem Gelriae atque Brabantiae Ducissam
emergere, visus est huic malo occur-
rere quod tamen et non potuit ad con-
tempus tamen decretum est utrinque con-
sensu a bello desistere se intercedente.

Hoc autem foedere inito Dux Illustrissimus
Guilhelmus cupidus visendi Angliam
Dux enim Herfordius erat illi ex patruo
nepos, praeterea alii plurique consangui-
nei, et Dux Lancastriae, Dux de Jorck
et dux de Glocestrie cum aliis ex par-

cepit, a quibus honorifice fuit acceptus
venerant cum quod Anglis magnum fa-
cerat, quare et huius videndi desiderio
tenebantur. Cum ibi iam aliquandiu
commoratus partibus est cum Rege ac
aliis principibus sese contra quosvis
sua causa bella suscepturum, quas quidem
partes obsignata est literis et sigillis
ac iuramentum illi fidelitatis praesti-
tit coram totius Angliae Principibus.
Rex autem quod non esset illi vasallus
nec id ab eo in feudum teneret, volens
quid pro hoc officio rependere, annuit
sibi. Duci mille Marchas Anglicanas
ex aerario Regis designat, quae esti-
mantur ultra quatuor millia fran-
corum. Eddux bono animo illum esse
iubet, si quando sui a Brabantiae Duci si
opprimatur, sese illi fore adiutorio
spondet. His articulis firmatis valedi-
cens Regi ac aliis summa cum glo-
ria ad Iuliacum redijt.

Reversus autem patri Guilielmo
Duci Juliacensi quam magnifice ex-
ceperit eum Rex cum aliis multis cog-
natis narrat, addens quam inierit
pactionem cum Rege et Anglis, quod
scilicet illi iuravit et eius Regno
sese subdiderit. Pater vero ut de pacto
audivit sat aegre in haec prorupit verba,

Fili mi, vides quantos tibi inimicos
parauerit qui potuit illis resistere?
in primum Jeannam Brabantiae Du-
cissam, et non dubium quin illi adhae-
reat ~~[illegible]~~ Burgund. Dux potentissimus,
qui Brabantiae Ducatus heres erit, fili-
us Regis Francorum, qui et absque dubio
illi erit adiutorio, hos quidem taceo sciti,
praeterea inimicis tuis eundem confoedera-
tos es, quae putas impune hoc facies?
Dux vero ad patris verba respondet. Di-
lecte pater quo multo tutius esse cum per-
tinentibus ac ditionibus dimicare iudicas,
si enim victoria potiamur aliquando, lon-
ge eminentiorem inde reportabimus prae-
dam ac longe maiorem laudem quam si
cum inferioribus nobis in potentia et
diuitijs, sin autem fortuna nobis invi-
derit, quid hostibus praeter nova aliquot
arma cedat, ac victoriae quisque detrahet
quod cum inferiori contenderit, atque mi-
lites quo confluant magis ad illum
Ducem qui illos ditet spolijs. Praeterea
Hinc amicus est Regi Angliae qui nobis
fore subsidio spero. Lore etiam nobis amici
sunt, pater vero imminentia suo capiti
pericula praesertim magnificans. Fili
ait, iuuenis es quod aetas difficilia tentare
est ausa, hostis stulte me iudice, nunc
tuo enim ex hoc fonte emanata derivan-
tur in patriam et populum tuum clades.
Hac autem est causa cur detestatus hoc

partium pater. Cum enim redijsset in
gratiam cum Imperatore et cum filio et Duce
Brabantiae Wenceslao, Joannes comes Har-
cius multo stipatus milite, ut de quo mira
audierat videret Francorum Regem Ca-
rolum ac eius fortunas profecturus est
qui ut decuit ab eodem summa cum glo-
ria muneribus ornatus est, insuper Co-
mitatum de Vierson ipsum donavit, qui
situs est inter Comitatum Blesensem, et
Ducatum Bituricensem, et valet ultra
quinquaginta libras argenteas Francicas. Hanc
ob donationem donavit bello, quod su-
parasset contra Francos gerere, quod
et perfecit. Cum tamen dictus Dux
moraretur in Gelria, nec aliquando
invisisset hunc Comitatum, Dux Bitu-
ricensis ipsum occupat ut cuius Co-
mes fuit unus ipsius feudalis, sed
iste obiit, at Comes Blesensis Bitu-
ricensis Ducis filiam Mariam uxorem
habuerit et etiam hunc Comitatum occu-
parat, alium attamen in recuperando
hunc Comitatum omnibus modis
intentus est Dux Juliacensis, maxime
ne videatur regia vilipendisse mune-
ra. Tandem cum esset Francorum status
filiumque Anglis obnoxium nec aliquo
modo ab his posse avelli viderent, Fra-
tres Francis Anglos inimicos eli-
gunt Comitatum magni faciunt
ubi possit satisfacere juramento, re-

ruentamus omnia filio et sese rab habuerant
pandit, et filitet ei occuparit Ditioni
Ducis Comitatum in utroque populavit, et
si quando locus posset hujus mandaverit.

Joanna vero ut audiit Ducem Gelriae Wi-
lhelmum foedus cum Anglorum insigni Re-
gno paulatim confirmatum, quod ip-
sum Ducem noverit magnanimum bel-
licosum et tam potenti Regi et princi-
pis amicitiam, quod ipsam ex suis ha-
buit, solummodo armis ex suis Ducis debel-
lare decreverat auxilium sibi aliunde
accersendum omnino putavit. Delegat
primo loco dominum Joannem Cornuel
qui praeerat Curiae Ultrajectinae atque dominum
Johannem de Opheen militem, domi-
num Verlaunts de ~~nimeto~~ atque dominum
Johannem de Craius jurisperitum ~~magist~~
magnificos a Bruxellis ad Franciae Re-
gem ~~Re~~ Carolum et Philippum Burgund.
Ducem suae conjunctum fortunam
atque sese illorum opem desiderare, le-
gati his dederunt mandatis se se fore auxi-
lio Ultrajectensi atque brevi auxilium mis-
suros. Carolus vero Rex eum temporis
cum legati Parisios venirent, sibi no-
verat neque Burgon. Dux Philippus et Rotho-
magi, quo et profecti sunt, admitque
Philippus, cuncta et illis animi suum erat,

pervenirent, qui illos proxima die ad Regem
adduxit. Rex vero ut eos audiijt, fidem
dat sese illam vindicaturum de Wil-
helmo, et ut subditi eius hunc casum in-
gratissimum [illegible] quod W. [illegible] possidet, com-
mendat etiam literis hoc Duci Burgun-
diae quo Ducissa tutior esset. Legati haec
renunciarunt, quae res ipsi augere animum
invadendi Wilhelmum.

Interea enim Ducissa Graviam sibi ereptam
omni quam potuit celeritate oppidum vali-
de circumsidet, et quod per fraudem amiserat
per vim recuperaret, nec inde castra prius
se potiretur [illegible] statuit, mansit autem
ipsa in [illegible] castris ad oppidum fixis,
multis bombardis oppugnant at milites
ibi praesidium locatos a Duce quod erant
egregij et [illegible], [illegible] in castra
[illegible] non modicum inferebant
damnum, quod videntes Brabanti un-
dique [illegible] congestis et ad oppidum
[illegible], hostes repellere conantur,
qui ut oppidani opprimebantur [illegible]
aliquamdiu, tum [illegible] ut solent [illegible]
[illegible] ipsos impeditos aggre-
derentur. Dux vero suo calamitatem
audiens misit nuncios ad Angliae Re-
gem postulatum auxilium, qui misit
aliquot milites satis bellicosos. Obsidio vero

durante Brabantis parum proficientibus
quod Welri habentes per Mosam commeatum
Oppidanis administrarunt, et ne ullius ege-
rent. Decretum est intercipere Welrensi-
bus viam, qua ad Oppidum adventabant Pon-
te munito per Mosam castro praesidium
ibi locabant, ut si quando Welri Mosam
transire conarentur prohiberent. Verum
Dux alias sagacissimus Pontem fieri om-
nino impediri debere putat. Vix enim
tertia parte confecto maioribus Brabanto-
rum copiis, funditus eum evertit
igneis iaculis bombardis atque aliis id
genus armis, ut qui tuebantur Pon-
tem fugere alii traiici alii submergi.
Repressi autem hac suorum strage
imminuti alia via idem tentant Dux
de Borne demandat, qui et erat Bra-
nunsteyn oppidulo in ostio Mosae sito e
regione Welriae Dux Brabantiae Du-
catus vasallus ubi vicum sub Duce edicto
admittendo Pontem construunt, per
quem liber illis esset ingressus in
Welriam, haberentque oppidum sibi
praesidium, quod Welriae Ducem
male habuit, diffidebat enim se im-
pediri posse. Dux de Wyhenne cuius
in primis utebatur consilio Duci sua-
det milites in Weraina locari, ut si hostes
vastarent Welriam nostri illius eruptionem

facientes, hostium vires sive invadant
agros, et si quidem famam inverit consi-
lium minime tamen persuasit, imo
bello contendere cum hostibus delibe-
ratum est. Auditis enim more facri-
ens Divae Virginis effigiem illi sese com-
mendat, suosque omnes, ut sese ab hostium
iniuriis vindicet, precatur: volitque illi
adesse, absque cuius numine omnis labas-
cit et cadit mortalium actio. Huius ani-
matus auxilio cui sese commendarat
cum suis castatis paulisper inter quos
erant Dux de Lechmen, Dux de Hor-
kalen, Dux Otto de Assaren, Dux de Hain-
burgh et plerique alii nobiles Dnomagia
clam proficiscitur hostibus circa oppi-
dum omnia vastantibus, molas spoli-
antibus, agros depopulantibus, colo-
nos vincientibus atque undique praedas con-
gregantibus, sic hostibus iam prope in-
cautis, quos cum prope incautissimum
praeter omnium opinionem adoriri voluit
Milites autem tanta hostium multi-
tudine consternati vacillarunt, quod
quadraginta essent contra unum, maxi-
me cum ipsis conferre dissuadent rati
tutius esse oppidanis fere subsidium.
Verum dux contra nos haec oratione in-
terpellat. Videtis commilitones fortissi-
mi quo agri nostri depopulentur ab hoste

domus incendantur, coloni capiantur, atque
omnia predae exposita sint, quid tandem re-
liquum erit, si hoc perpeti faciant, nisi
ut et oppida quoque subvertant, indeque
nimium certum augebit animum, quod nisi
restiterimus magno repellemus tandem
cum multo periculo, est pro uxoribus
pro liberis ac pro patria honeste ca-
dere, quam maxima cum ignominia
subesse hosti et vivere, magnam de
vobis concepi spem quod victoria po-
tiemur, siquidem ipsos palantes tam
longe itinere sub vos sub ipsis fecerint
[illegible] ut nihil est
quod multitudine deterreamini, [illegible]
quidem est ipsis altissimus, quam nobis
dominum confidimus unde nemo an
nulli dubitat, animum ergo sumite
victoriae cupientes, mortem illam ho-
nestam magis quam vitam turpem
appetite; si qui timidiores sunt commo-
rentur ad oppidum, qui vero [?]
salutis amantes sunt, sequantur. Hac
oratione animos omnium incendit ad
dimicandum animos, galeaque capite im-
posito ad hostium cuneum contendit,
tum quisque pro gloria in conspectu
ducis certare omnes [illegible] vo-
[illegible] sunt, ut tironum summa fortitu-
dine [illegible], in primis inter Hol-
ros Dux cui nomen Hermannus de Mer-
[illegible] invasit hostes, atque quendam in-

signum equo lancea depulit, atque centum
viginti circa hostium occiderant cuneus
incertoque ordine euntes nihil quidem
de nostris sustinentes rapiuntur, trans
verberantur, confodiuntur alii fuga
salutem quaerere dispersis armis quo
expeditiores essent, alii tranare per
Mosam ad [illegible] tum, quorum mag
na pars vi fluminis submersa est ad
CCC et postremo per eorum cadavera
siccis vestigiis ad oppidulum fugerunt
ad Buscumducis, pars ad Bruxellas
maximis itineribus contendere, pars
ad Heusden, nusquam enim sese in
tutum poterant recipere, qui aliquo
modo sustinuerunt vim nostri in unum
conglomerati quosque solitarios oppres
serant et tamen cognitum est capti
vis in animo illis fuisse totam
vastare Hollandiam atque expugnare
Noviomagum. Qui vero in obsidio ad
Graviam relicti erant hac clade
suorum nunciata omnibus ibi re
lictis et tentoriis, et papilionibus
bombardis, curribus, equis, omni
etiam cum incerto ordine fugerunt
et Buscumducis versus alii, alii Brux
ellas, pars ad Heusden, et ad montem
sanctae Gertrudis, quid multa, quo quisque
ad currendum fuit expeditior, eo sibi
visus est tutior. Oppidani autem hosti
um fuga audita tormentum potiti sunt

sic uno tempore una victoria et depo-
pulationem agrorum prohibuit, et ob-
sidionem dissolvit. Consertum est hoc
praelium duarum horarum spatio
ex nostrorum audacia Brabantorumque
fuga quod essent longe maiori numero,
erant enim supra decem mille et mi-
litibus et equitibus. Hostium autem trecenti
Lancearij sive vulgare [illegible] dicun-
tur [illegible] Gelri gladio

Fuere autem in hoc conflictu [illegible]
ad decem et septem militari signa capta
quae ante Divam virginem Noviomagii
in perpetuam rei memoriam suspen-
sa sunt. Capti fuere etiam insignes ba-
rones Egregius dominus de Vonderval
et Dux de Lutheren cum plerisque aliis,
ut et captorum numerus Gelrorum
excederet caesorum numerum. Ceci-
derunt autem et sequutum est ex his qui
indagantur [illegible] corpora dicti
vulgo heraldi inter alios Dux Gual-
terus de Salgas e comitatu Namurci-
ensi [illegible] [illegible], cuius mor-
tem satis aegre ferebat Dux Guilielmus
etsi hostis eius fuerat, eius enim supe-
riorem in ducis expeditione quam contra
Paganos in Prussia gerebat socio egregie
habebat. Consueto etiam praelio Gelri de-
liberant cum captivis Geldriam pro- 7 lass.

fuisse, quod non longe illinc aberat. Dux
vero Novomagium reverti omnes iubet
ut velit id asserens quod postquam exie-
rant illinc se se concepisse et commen-
dasse omnes duci Virgini. Virgini igi-
tur esse gratiam ut illi habeant de
victoria quae nostris non viribus, sed
ipsius precibus concessa. Omnes hanc
Ducis vocem acclamant, omnes lau-
dant. Ad Novomagium omnium consilio
pergitur, statim Ecclesiam ineunt
omnes ipse Dux iam lassus ab oppi-
danis magno cum triumpho susce-
pitur omnes senes et iuvenes viduae
et virgines obviant extra moenia
qui ubi intravit oppidum quantumvis
lassus, primum se in templum con-
tulit arma propria quibus hostem
debellarat Duci virgini ac eius
filio offerens cum signis militari-
bus hostium, cum enim illi a supe-
ris fuerit victoria, retulit superis
quam potuit gratiam. Acta sunt haec
anno M° ccc° lxxxvij° in Junio ad
CCC
Magdalene festum.

Brabantis iam fugatis quod tam misere
colonos expilaverint et abduxerint, vo-
lens ulcisci Dux, grandem conscripsit
exercitum, quo vastaret Brabantiam

exercitus autem erat equitum ter mille et ducenti, peditum bis mille et ducenti inter quos fuere Archiepiscopus Colo-niensis, Fridericus de Saarwerden Archiepiscopus Bremensis, Episcopus Tra-iectensis Dux Fredericus de Blancken-heim, Episcopus Monasteriensis, Abbas Prumiensis, Adolphus Comes post Dux Cliviensis, Comes de Mors, Castra metati sunt in pago dicto Vesterwick quem cum aliis Doetal, Gestel, Weke triduum depopulatus incendit, et captivis ac maxima preda ad Coloniam redijt.

Dux autem Burgondiæ Joannæ Brabantiæ Ducissæ audiens contumeliam qua affi-ciebatur et spondit misit subsidium erat enim matertera, misit autem quin-gentos equites ducibus his Domino Guilielmo de Latremoille, qui fuit Bal-livus nationis Dno Verdatis de Me-nardo qui tanto fuit, Dno Ottone de Chaszerne, qui magnifice accepti a Brabantis, statim praefecti sunt illis vide bellorum omnium fons devic-tus est. castris Vucht, Wangelt, Mille, qui inde incursionem facere quo ipsum dilatent et actius sanderem

Dum hoc, immo et Ducis Philippi con-
silium proponunt in S. Delrium, oppi-
dumque Straelen quod ab castrorum suo
quatuor quatuor milibus passuum distat
contenderunt duobus ordinibus, cui quidem
praeerat Dux Vernatius de Mohande
non amplius quam triginta equites
secum habent, qui tectonis obviis erant,
ei praemisso etiam regia via ad oppi-
dum comiter et benigne omnes quosque
salutant, quo minus id quod proposue-
rant ab incolis suspicaretur, nihilominus
insidiis a Duce missis ob oppidanis sub-
sidio, si clare servatur a castris evaderet
tradiderunt, accessit praeterea ad ea-
ta quod nondum essent et sic porta-
oppidi magis erant solitariis, quod
cuiusque suis intentis esset adventante
eo ad oppidum, subsequutus est qui prae-
erat alteri ordini Dux de Dulichanus
cum Donna Lora, ne quid in suspitionem
illis qui praeerant custodiis veniret
possit, intrat oppidum primus cum
tantonibus, cum autem custodes
non progredi eos cernerent, dubita-
runt ... essent, qui cum ab
equitibus tenerentur ne quem
clamorem excitarent, subsequutus
mox Dominus Dulichanus cum

omni equitatu, atque oppidum totum spo-
liant et accendunt. Erat autem ibi ca-
pitaneus quidam Anglus, vir armis
strenuus, qui ut audiit clamorem et
eiulatum oppidanorum, habuit au-
tem equites et triginta sagittari-
os secum aut tredecim oppidanis mis-
sis a Duce adiutoriis, nomine eius
Dns Guilhelmus Orlens, sciscitatus
est ex hospite, quid sibi vellent cla-
mores hi, et si captum esset oppidum,
et quid sit hostium dux, interea obse-
rare fores sui hospitii studuit,
quotquot vellent resistere ad sese vo-
cans explanato in fenestra vexillo,
cum autem nulli venirent, cum
aut capti essent, aut fugae sese man-
dassent. Dominus de Latrimoilge Fran-
cum esse Ducem, cognosset, de cuius
virtute plura aliquando audierat
non sibi satis tutum putavit con-
tinere hospitio, domus enim multae
incendebantur omnibus in locis,
cum suis instructa acie exiit, atque
hostium vim sustinet aliquamdiu,
tandem multitudine circumventus
domino de Latrimoilge se dedit, atque
eius arbitrio permittit. Dux autem
ab ipsis feliciter cum spoliis ad castra

innuebantur mox, et quod adventum
timebant Ducis Guilhelmi, et quod
summo cum periculo, gravamine, comme-
atibus habundarent (quod tamen non
erat sic) ab ipsis tutari possit quod
multum intrat oppidum munitum
discedentibus illis ab oppido Dux
Guilhelmus singularis animi ad idem
contendit instructa acie ipsos adhuc
ibi esse putans verum secus. Hoc
quidem crimine illatum a Gallis
Duci damnum, quod et audijt Ducissa
Brabantie Joanna animum jam multis
belli calamitatibus positum remisit
atq; eventus sinistrum inde recessisset
bellum, quod illa victoria Ducissae
cristas erexit atq; Duci quod dolo op-
pidum depopulatum sit animum in-
cenderit ad bellum redeunte quandiu
ni intercessisset Aurelianensis Dux,
q hac conditione sopita ista sunt ab
utrinq; a Duce. Dominus Everardus
de Wardenberch Dns Guilhelmus de Muys-
bach, Dns Wernerus Duffel, Dns Her-
mannus de Limmendael, Dns Walramus
de Vyne, Dns Reinaldus de Bayb. A
Ducissa, Dns Gudocus de Marsbeck, Dns
Thomas de Dist, Dominus Wilhelmus
de Zeyne Dns Guilhelmus de Cranendonk,

Dnus Johannes de Castro, Dnus Henricus
de Horsta Barones hi neglectis ob veteres
inimicitias in Brabantiam profecti et quod
isti fecerunt ratum et firmum esset
illos servaretur, diffinitum est Lova-
niam cum suis civibus duci Walerami-
po sidendam

Verum magnanimus ille Dux Guilielmus
iam pace cum Brabantis composita, nec ta-
men se ferret iniuriam illam, postremum studet
civibus oper arcuit, atque eosdem perturbandi oc-
cepit. Misit enim aliquot e suis primori-
bus ad Franciae Regem repetitum Comi-
tatum de Vienne (?) quem eius pater donatione
Ducis Juliacensis donatus erat iam olim
a Rege, quem tamen ad parvum tempus
possedit, cui cum Rex tunc negaret, sta-
tim illi bellum indixit Dux cum literis
publicis. Nuncius vero eius offenderat
hos Tornacensibus putans si illis insi-
nuaverint hoc esse officio suo functos
satis. statim ipsum in carcerem con-
iiciunt ac literas per quendam e senatu
ad Philippum Burgundiae Ducem
transmittunt, rescribatque petunt quid
de nuncio ac literis fieri velit. Rescri-
bit quod nuncium honeste accipiant ac
quamprimum Parisios mittant cum ipsis —

literis nuncium mittunt animo peni-
tus tristi. verebatur enim ne quid du-
rius in eum decerneret Rex, literas offert
cum autem nec legeret Rex, interim
duo Duci fideles cum alijs nuncium re-
dere subtristem solantur eum, nihil enim
esse quod tale quid timeat legatorum ius
esse, et apud omnes ita apud sanctum et
immobile dicunt tractatque illum mag-
nificentissime, lectis autem Rex
literis donat nuncium cantharo argen-
teo ultra quattuor marcas [illegible]
pter hoc et quinquaginta francis coro-
nis dimittens ad Ducem responsum
et ne quid nuncium interciperent, addi-
dit illi salvum conductum, qui et venit
ad Ducem sese magnifice receptum nar-
rat et quibus muneribus donatus atque
responsa exponit.

Videns autem Dux Guilielmus sibi immi-
nere bellum cum tanto Rege quem
ipsum literis provocarit atque solum illi
non posse resistere legatos ad Angliam
mittit, postulatum subsidium contra Fran-
cos, ipsi autem [illegible] nuncium
[illegible] [illegible] non Anglis
non certo scientibus quo eum ne tenere-
rent vel ne oppugnarent Calisiam vel

Protis subvenirent contra ipsos non satis
arbitrabantur tutius Duci mittere auxi-
lium quo ipsi statim egerent. Attamen
Anglorum Rex inito cum suis consilio
statuentes mittendum Gelriae Duci
contra Francos subveniendum, qui iam
dudum nostrae ditioni subiecerit, at alii
aliud decreverunt, quidam non putant
subveniendum asserentes eius strenui-
tatem in armis atque oppidorum et
castrorum firmitatem Francosque si
quidem terram cum numero militum
invaserint nil praeter verbera inde
reportaturos addunt, omnes enim in-
ferioris Germaniae potentiores non
dubium quod illi cognati sunt, si vide-
rint illi imminere periculum adiuvent
quidam quod ipsis Anglis forte obtinget
bellum asserunt, Sic rebus in dubiis videntur,
nec quicquid subsidii Duci mittitur. Hoc tem-
pore reparant Angliae Rex ne Franci re-
circumvallent Calisiam, statim eo mittere
presidium decrevit, statimque classem
parat his diebus Anno Domini M°
cccc° lxxxviij xx die May Richardo
Comite de Arondel Comite de Notinghe
Comite de Somersete Thoma domino de
Stanfi Dno de Clifford, Joanne Dno
de Warwich Dno Guilielmo de Zouche
domino de Lacland, Dno Stephano de

Tiburnij, Dno Dubliniense Galuid, Dno Thoma Morianus, Dno Joanne Ambrechicourt ex Hannonia, Dno Roberto Scott, Dno Petro de monte Darij. Habuere autem septem mille lancearios ac ter mille sagittarios appulerunt in Caletum. Dux autem ut audiuit hos aduentare, sui causa id esse arbitratus quod nihil ad hunc mi... fouit ab Anglis acceperat fuit tractus est, quod portum nostrorum non petierunt, sed nauigio se continerent.

Interea Rex Franciae iam grandi conscripto exercitu ipse Gelriam versus contendere parat, indignum valde ratus, quod tam potens Rex à tam humili Duce lacesseretur. deliberat tunc, quid agendum sit. quidam Regem ad bellum suscipiendum animant, ne si id multum patiatur, omnibus ludibrio sit, aliquot sententiis illi maxime refragantur non satis tutum putantes Regem cum tanto exercitu proprios limites excedere, maxime quod Britanniae Dux cum Anglis contra Francos conspirarit, si enim Rex ut decreuit cum exercitu Gelrorum fines qui longe à Francia distant intrauerit, non dubium, quin una manu Franciam inuadent, atque portus ipsis opportunissimos occupabunt,

atque praesidium in totius Franciae perpetu-
um detrimentum. Oppidum Sancti
Maloe, vel Sancti Mathei, vel Lamboilge
vel Camperlle, vel Landrolgine vel Guer-
lande vel Vannes. Mittat rex Ducem
Ducem Burgundiae ad quemvis alium
qui vendicat Dangues de Duce, qui se Re-
giam maiestatem celavit. Addunt prae-
terea Germanorum severitatem et ava-
riciam si enim fortunae regi inviderit
contra Ducem; est enim belli opportissi-
mus atque rex ipse vel primores capian-
tur quibus summa res videmini putas aut
quibus in locis reperire. Hos apud Bur-
nos illos apud Rhenenos, praeterea si
illo Rex pergat etsi multo milite in-
structissimus tamen in locis certandum
est terra quidem coenosa aggeribus un-
dique septa multis fluminibus, quod equi~~tes~~ tes
nostri praeterea his laboribus non sunt assueti
tam in his locis certare, illi vero in his
durati sunt a teneris unguiculis: Etsi Re-
gem male habeat quod lacessitus sit, conti-
neat se Rex tamen intra fines. Si enim nos
adortus fuerit Dux tum quidem sat laudis
parabit si nos depulerit. Horum consilium
etsi sanius fuerit, non persuasit tamen
maxime, quod Rex animo conceperat
se proficisci, moratus est tamen per ali-
quot dies Regem id quod Regina Navarrae

qua controversiandum erat, cum id erat ve-
rendo, quod sub nullo et pinguiores et
bra colles cum vallibus et aliis discriminan-
tibus fossis iterum curat Dux Domi-
nus de Lohehac vir egregius in ea parte
tibus ad planandos anfractus illos atque
monticulos aequandos adegit quo minus
tardaret tam copiosi viae facilitas et ala-
critatem ... ubi res exposcit ad pug-
nam ne aliis longis itineribus et asperi-
ribus interciperentur ab hoste. Relinquit
autem proxime [illegible] equitum vulgo Mar-
scalcum Dominum Joachimum de Rau-
tanum, Francis si quod periculum forte
a Britannorum Duce et Anglis immen-
dat altera [illegible] cum Duce primi-
cum [illegible] in oppido Dalhumensi. Car-
notes et totam Campaniam ad-
ministrabat Episcopatus de Laond. [illegible]
et ballivos [illegible] quibus ad-
hibit possit Regi et apparitum in eis
fidei ... Ducis nobilissimi Dux Bi-
turicensis, Dux Burgundionum, Dux
Britonensium, Dux Borbonii inter
controversiandum [illegible] ortis et inter
fratres, [illegible] Regem ...
dare sub terminis tam longe [illegible]
cum hostes vicinioribus quis non facile
poterat sedari, arma igitur ad
Regem Dux Burgundiae cum Bituri-
censi Duce, [illegible], ut ipse hoc bel-
lum [illegible], se fidelitate in hoc arti-

nos et Rex in Francia manerat. Rex
effervescens ira in illos inquit Cum me
Lotharingo instabiliorem me crederetis animo
persuasum est mihi ipse perficiar. Si
quid fide firmaverim, tamen regem est
ut faciam. quare si vero mihi gratam
facere velitis ne de ea verbum posthac
me facite et me audire nolo. Ad hec Du-
ces submisse satis ... in hec tam prope
caperat Rex Iuvenis si illi visum est
rebus et nobis per quidem nostris con-
siliorum commodo sed regio, quod fi-
ceremus inter nostros vidertamini sub-
oriri, tamen Regis responso facile im-
ponatur silentium illi.

Rex autem cum accinctus esset ad bellum
denunciat Imperatori quorum illi pugnan-
dum erat. Convenerat enim iam olim
inter Imperatorem Francorumque Re-
gem sub poena pecuniaria non exigua
nullum debere fieri, contra quemvis
eorum inter se bellare qui alter alterius
iniuriam nosset, quo magis firma inter
Christianorum utriusque capita unitas fir-
mari posset ac amicitia, quod et [illegible] Caro-
linus in subscribendo ... et Regni
iuramento [illegible] affirmant ipso
praesente Dr. Farr. Hoc autem committit
perficiendum duobus illustribus viris
Guidoni Domino de Hemercourt facien-
do admodum, et Magistro Nicolao de Drivut,
qui erat Regi a consiliis, qui ...

Jam in oppido Confluentia Imperator
autem ubi Francie Legatos adesse [intelligit] ~~autea~~
quam ipsi ~~Imperatorem~~ accederent,
advocari iubet, miratur quod cum
tanto Francorum Rege suos neglexisset negotium
& quod non illi indicasset, ~~professionis~~
~~[illegible]~~. Assurant eos Regem Epistola literas
[illegible], quae erat eloquentior ~~erat~~, quo
Rex tandem reponit. Primum quod tot
damnis Brabantiae Ducissam affecer-
it, terram vastando, incolas torquendo
et occidendo, adhaec quod Regem ipsum
tanta cum contumelia incessisset literis
inusitata ignominia refertis, quod si quenquam
fuerit, pati indicat potentissimus Impera-
dum nequaquam non esse ferat cum Maiestatis
bellicosa susceptione. Imperator ad haec
subiicit: Cum tantis hominis opibus respon-
sis ad istum Geldriae Ducem debellan-
dum uno quidem, si scissem, verbo ad sub-
mittendum se Regi induxissem. Verum
quod exercitum pararit, timor esset
cum committeret, cuncta perficiat, et
quidem cautius, ut est bellicosus cum quo
res agitur, ne illi subveniendum esset,
timeres frustra, totamque rem die sequenti
qui erat Veneris festus a Dominicis
ad prandium Francis confecto Magnas
Impera gratias agentes quod jura [illegible]
vanda curarent satis et est Rex ipse vult
et quod tam magnifice recepti fuissent
ad Regem remissi sunt, omnia illi

pendentes, quare et tutius Rex cepta
perficere conatur. Hoc autem per loca
villas et oppida dirigit exercitum —

Primum Chalons in Campania a Montrifiault
ubi omnis prius erat et apparatus
belli, ~~cast~~ castra autem metatus ad mil
lia passuum duodecim usque ad Remos
et ad Ven Marchonts et Monasterium
et Chaumont in Bassigniis ad Vitri
et Partsois et in Episcopatu dio Troyes
usque Tanlayer; ubi quia eis partibus non
abunde equis suppetebant pabula, non
mediocre accepere ab exercitu incolae
damna et gravamina undique radicitus
nulla cum omnium residuum fuerit.
Inde autem castra movet in Loraine
prope ~~susceptus quo et Regis militis~~
~~sese assensibit~~, appulit ibidem ad exer-
citum, Dux Lotharingiae et Hen-
ricus Dux de Barr cum copiosa ma-
nu. Dux Lotharingiae sub signo diui
sui de Lo statuitur, Dominus Henri-
cus de Barr sub ipso Regis intersig-
nis. Summa autem Regis exercitus
constructus ~~A~~ e Principatibus de
Vdingen, Bourgogne et quarum
Lymosi, Perigort, Poitou, Xaintonge, Bri-
tannia, Normannia, Andegavia, Al-
sa Maria, Turonia, Picardie, Campania,

Aquitania et omnibus alijs Provincijs
Franciae Principaliter autem pars aderat
citus Regis ex Burgundia, Francia, Bara
Lotharingia, Sabaudia, Arthesia, Picar-
dia; venerunt a Gamporam exercitum
traxerit per flumen vulgo dictum per
Pontem de Monsay versus Arduennam
cum autem diu in Arduenna coloni ~~illa~~
laboravere ~~laboraverunt~~ ad purgandas vias sex mille
quingenti et quinquaginta de quibus
ex sua nationum Germanus ejus dux
adhuc quingentos subsidio mittit in illis
minis omnibus id esset et metatus
est castra in Arduenna circa Virton
et Mincastel. Rex inde pergit in
finibus Ducatus Luxemburgensis, et
mansit in Abbatia illa in qua sunt
statuis Wenzelaus de Bohemia Luxem-
burgensis Dux et Brabantiae mari-
tus Joannae Ducissae Brabantiae quiescit
duos dies inde ad unum miliare a
Fontanay proficiscitur.

Ducissa Joanna ut audijt eum esse in
itinere Regem cum suis e Bruxellis
gratulatum Regi proficiscitur. Erant
jam ambo Duces et Juliae et Gelriae
utrumque enim cum multis calamitatibus
affecerit, Juliae Wenceslaum ducem ca-
piendo. Gelriae, Brabantiam saepe

vastando) dignas poenas persoluerat. Spe-
rauit autem Rex traiecto flumine Mosa
per Pontem in Hoey ad Baschongen siue
Bastonnay, vbi commorata est Reginam, quod
audiuerat eum profecturum. Hoc autem
habuit in Comitatu Comitem de Valem
in Ardenna Dominum de Rotselaer
Dum de Vorsholt, et venit in Bastonnay. De-
mandat Duci Burgundiae Philippo, quod
ipsa expectat Reginam ibidem; Post autem
Dux Burg. id vt audijt, magno appara-
tu equitum ad illam contendit, et Du-
cissam ostenderet Regi et suis primori-
bus, nam id Rex fieri mandauit. Ve-
nit ergo Ducissa Brabantiae ad Re-
gem in planicie farissa, quam Rex
honorificentissime excepit ac duas
primorum Regis communicatis inter
se aliquandiu colloquijs salutato Rege
discedit, quam Rex Regali sua munificen-
tia ex suis multis esset stipata militibus
deduci mandat per Dominum Joannem
de Vienne et Dominum Eduardum de
Latrimonlye.

Fama autem aduentus Regis cum tanta
manu contra Juliae et Gelriae ducis, postquam
apud omnes diuulgata est magnum sibi
timuit Wilhelmus Juliae Dux, qui
pater erat Ducis Gelriae suspicabatur
sui destructionem Ducatus adesse, erat

neum Regis coppiis vltra centum mille
et equitibus et militibus excepto eo quem con
tra Anglos reliquerit qui alteri parti et
equitatum relictus erat, in terminis Flan
driae in Dürbeck. Dux Cliviae aut parum
aut nihil talis quid curat. Fugientes Quod
si venerit unus noster Francus ad ter
ram nostram praedam et nihil periculi
communitatis putat. Veniant etiam integre
ut solent apud veteres in campum) reman
ne ad nostros non quidem tanti viri in
loco se teneant situ, quod si distrigant
ipse manus nostras acies in dorsum per
mittere erunt. Videat qui in sua mul
titudine victoriam in utramque esse putat
consideratur, etsi viris rerum copiae non
possimus ad summum aut duobus horis
tes ad minimum aut duobus magnis; quod
et veniunt in fortibus est, quos quasi
procedimus ad meminerat quod viri om
nia vel communissima vel aequus plena
sint omnia. Hac quidem iudicis ad suos
militibus precare quod de Brabantis
habent viribus, quibus minimum non modum
omnium animi spes accendit. Dux autem
Iulios ~~[illegible]~~ aliud in animo ver
sans [existimavit] standum nil sibi consultius, quam
Archiepiscopum Coloniensem Frideri
cum Kaesserdenn ac [illegible] Com
Arnoldum de Horne accire ut conci
liarent se Regi. Hi postquam advenerant

ad Ducem [dixerunt] oportere magnopere, quod
Dux submittat se Regiae Maiestati,
alios quidem sinistra pro Duce labo
rarunt affirmant Ducem esse hoc fac
turum foueri si impetraverint. Interim
dum hec aguntur apud Ducem Juliae,
Rex rogatus a Duce Cliviae versus Destina
cum exercitus ut concedant necessitati commeatum
ac addunt nihil quidem damni colo
nos nocitum passuros, immo si velint
alimenta et pabula numeratis nummis vel
tum si autem de damno conqueran
tur, quum fames illis imponetur sub
fide dominum de Lomhyt primae aciei
Ducis; transitus conceditur multo ma
gis quam promissis.

Cum autem appropinquasset iam terminos Juliae
maturandum sibi pro Duce interce
dere putavit, ne post vulnera inflicta
pacem componat. Episcopus Leodiensis
ubi vidit Regis instructis agmi
nibus Juliae terminos invadenti, sit
provoluit se ad eius pedes. Rex autem
mirans quid hoc sibi vellet, blande in
quit Reverendissime Episcope, equidem est
cur tuis provolutus pedibus, quid est,
quod tu hoc facis tuum Episcopus decor
tuendus. Mirum est potentissime Rex
quod ita debaccharis in hominem ab omni
culpa immunem, et potissimum in Juliae Ducem,

qui eo Regiam illa in causa tuam digni-
tatem Regiam laesissent, sed omni honore
prosequuti sunt, quod autem felicis me-
moriae Geldriae Dux Regem incessit convitiis ac
maledictis suis literis, quid est quod hoc re-
spondere Patri regidum sustinere qui in
ea re nimium consilius fuerit, uno ubi au-
diret hoc filij in Regem factum, non secus
putavit hoc ergo Dux Juliae et caeteris factis
est regnis filij sui scelus de scripto valde vin-
dicans Archiepiscopum Coloniensem; ac nos
accivit ut ipsi auctoritatis omnem com-
pararet, orans per summam quam inter
nos gessimus quaque amicitiam, ut nunc
~~procura~~ remus apud Regiam maiestatem par-
tatumque ducem quae Deo visum fuerit facere as-
seret. Hac oratione pro Duce Juliae facta
non satis poterat Regi nec sibi id ipse
se habere persuaderi, id tamen Archiepiscopo
Coloniensi et Episcopo Leodiensi respondet,
quod ipse Juliae Dux coram Rege salvo
conducto suisque dominis compareat tum
quod aequum erit videbitur. Respondet
pro Duce Archiepiscopus Colon. Dominum id
facturum libenter, uno sponte id iam facere
in itam timuisset regiam. Super hoc ipsi
responso deliberant ceteri, tandem archi-
episcopus duas addunt conditiones quas
si ipse facturum interveniendo obtinuerint
prima inter Regem et Ducem pax com-
posita erit, sin aliter meridionalis Juliae timen-

dum. Conditio prima haec, quod ipse Dux
Juliae ad filium suum Geldriae Ducem per-
gat (paternum enim filii decet consilium salutis)
et instruat ut a contumaciis desistat, ac
elationem animi in summa humilitate abster-
gat (quod si ad ipsius verba non acquieverit ipse
pater neque dicto neque facto aderit per se
neque per subditos &c.), ut obstinatus
manserit filius sigillo proprio firmabit
pater ~~firmabit~~ totam hanc summam liber-
um ingressum et egressum adversus Gal-
los copiis nostris in oppidis castellis muni-
tionibus totius Gelriae. His conditionibus
propositis Archiepiscopus Coloniensis cum
Episcopo Leodiensi petiunt quem Ducum
aut nobilium qui haec una cum ipsis ad Ju-
liae Ducem tenderent designaret, hoc offi-
cio Lotharingiae Dux.

Profecti ad Juliae Ducem, conditiones Regis
proponunt ipsum ut ibi comparere o-
portuit. Cum Juliae Dux cum suis subditis
super hac re consultandum putat, non erat
quidem res regia patri contra filium
tradere hostibus amicitiorum, verum
quos coramerant in illa omnia potius
facienda esse, quam propriis sedibus re-
pelli, trucidari, occidi assentirent. Tum
Dux ~~Dux~~ ad praedictos episcopos et Ducem Lotharingiae
convenit ibidem atque cum iis convivatur,
prandio facto equos parari statimque ad

Regem cum praefatis professi fuissent, affir-
marent sacramento firmandum esse
praedictas conditiones sese facturum esse, tum
laeti venerunt ad Regem atque omnia fir-
mata esse a Duce, Regis praescripta di-
cunt. Rex autem ipsum filium Ducis
advocari iubet, qui ut advenit, statim
provolutus in terram procubuit se coram
Rege et aliis principibus quod in nimiis
consiliis fuerit alteratum a filio suo mis-
sarum esse sed quidam ex consilio illum,
sed omnia prospera sinistra sibi
promittebant, quod aliquando secundae
fortunae casus fuerint ex. Nunc quoque
et nos interrupta valuerit, quare velim
regia maiestas in hac me nobis reminiscatur
Primo Iudicio nos et Rex praescripsit nobis, profi-
cisci paratus sum et quin instruam si ci-
vi potest ad supplicandum Regi et condo-
net, quod si ... [illegible] concesserit, non ... in
patriae hostibus, omnesque munitiones nostras
Regiae maiestati tradam, e quibus tum
obstinationem illam cognovit, ... ore, Rex
ira, quam nos ... relinqueretur, tum
Rex manum meam iterum sustulit. Hac for-
te causa ad Regem literas suas miserit quod
Comitatus de Vermeis qui nos Regis sua
misericordia donati eramus a Rege Fran-
corum tuo patre qui tibi ... sit, is Co-
mitatus ab aliis occupatus est, ut nos
ne minimo quidem nostro commisso

reculsi, solo gaudentes nomine et si iusta re-
poscerent; Stulte tamen Regem ad bellum
provocarat: quibus non videret si imparem ele-
phanto culicem videret: quod si Rex poten-
tissimus, sese submittere velit, nos ad ig-
noscendum difficilis sit tua maiestas;
nec tuorum Principum animus, manet
cum paternus, o Christiane Rex, nunc fe-
lici filij procerum salutem, qui pro filio
quidem rogo ipse [mutuum] absolutus ~~[illegible]~~ fue-
ris Dux Juliae et conciliabilis dependens
Rex cuiusque sententiam super hoc rogat
plerique contendunt, esse Juliae Ducatum
feminae non provenerit hac in re, quod
cum olim Wenceslao Duci infestus fuerit
in hac maneret. Missis qui hanc talem
sententiam iniuriantia magis ac acerrima
ex de Comitatu Wirsen asserebat Dux
Juliae Dux, qui iniuste occupaverant
iudicasti sunt. Verumtamen hunc quidem
Dux Philippus non assensit horum senten-
tiae ex heredibus futuris erat Ducatus Bra-
bantiae, qui Juliae Ducatum contrahit mer-
ita Johanna Ducissa. Habuit enim uxorem
Margaretam Ducissa ~~uxorem~~ [sororem] in im-
pietatem odium inter Brabantos ac Ju-
liacos hinc manavit, quod illorum Dux
consultor fuerit in istorum proximum
in hac incepit. Cum Regia negavisset tale
quod statuerent, cum intercedentibus Archi-
episcopo et Episcopo ipsum deinde dirimendum [illegible]
ad te remittere: Munit praeterea conditiones

quibus verum promiseris perfecisti, quas
iureiurando ab eo fieri voluisti, ceperas
praedictus Episcopus cum Duce Lotharingiae
sanguinis proxima [?] coram Regia ma-
iestate et nobis omnibus nos rogatus ab
aliquo et dictis contineret cum diceret
erat fidemque quam promisisti dictis facere?
nihil est quod iis ne damnare eum potest.
Equidem est ergo o Dux, extra horum san-
ctimoniam ad iustitiam pietatem immo fi-
dem accurrerit. Omnes alios proditores in eam
inciderunt atque ex variis senatoribus qui
statim ipsi aliquid decreverant perdamnati
facti sunt. Afferetur Leodiensis cum
Episcopus qui non erat in Regis consilio et
cum aliis quos secum adduxerat Julius
Dux. Rex autem Ducem Juliae et vidit dex-
tera eum apprehendit eumque osculatus
est in signum verae pacis et reconciliatio-
nis, similiter et omnes alii fecere Du-
ces et Nobiles. Ad hanc Comitatum de
Verason [?] restituit illi, qui eam olim subtrac-
tus erat ab aliis, atque factus est inversus re-
gis Vasallus eiusdem praestans regi iura-
mentum. Cumque respiceret eum ad
cenam vocat Rex, in qua fuere et Archi-
episcopus Coloniensis, Episcopus Leodien-
sis ipse Rex, Dux Aurelianensis Regis
frater, Dux Lotharingensis, Dux Bur-
gundiae, Dux Juliae et Dux Borboniae.
Facta autem est haec cena die a dominica
quinta. Omnes laeti gratulati sunt de pace

Pactio inter Regem et Ducem composita

Dum haec aguntur apud Regem de Duce Juliae, primus anni Dux, Dux de Longavilla, sub cuius signis equites erant mille expeditissimi in Lotharingia et cum eo dominus [illegible] de [illegible] vulgo Rheingravius, cum iam non longe essent a terra Juliacensi, satis negligenter instructo ordine incedunt, signum [illegible] in quo extra ordinem vagarentur maxime, quod hos quibuscum certandum esset nossent in praesidiis esse, et partes armis [illegible] abrumpant, et hoc non frustra monuerant suis Duces. Erant autem fere apud exercitum [illegible] equites ex [illegible] et Transrhenanis, qui primam apud omnes inter equites habent gloriam, sub [illegible] Ducis militantes ad hoc positi. Erant autem horum multi [illegible] non sunt ausi nisi toto exercitu proficisci, quantum tamen in unum se continuerant; tamen quidam illorum abstraxere ab exercitu dominum de [illegible] [illegible], et dominum [illegible] de Wyck quos [illegible] [illegible] qui an propria negligentia an aliorum fraude circumventi capti fuerint non satis compertum habeo. His captivis [illegible] illi plures adorti sunt, [illegible] incutiebant toto exercitui, nec minus [illegible] exercitibus poterat circumveniri, quod eorum latebras ignorarent et [illegible].

Fuerunt plures privati conflictus inter Geldros
et Francos antequam vero ipsi erant in gra-
tiam cum Rege Dux Cliviae venerunt
enim nostri sed nostram ad Walonum terri-
toria rapientes multos, ceperunt item
ex Walonis ipsi. At Waloni longe virtute
praestabant Gallis: pro uno enim ex ~~Gallis~~ Geldris con-
tra quatuor succumbebant Galli
Non multo post plures ~~Duces~~ una con-
venerant Duces et Principes, Walonis
occasionem si vellent pugnandi facere iunc
praebere, tum se visuros aiebant quid
hominum sint. Exercitus erat Gallorum
quatuor millia equitum sub Ducibus, Duce
de Lotharingia, Constabilis Franciae, Duce
de Lonsijs Praefecto equitum vulgo Mar-
schalcum de Hanibalo, Claudio Duce de La-
trimoylle Comite, Duce de Vienna. Vene-
runt autem ante Ruremundam, ubi et
Dux Juliacensium tum temporis erat, qui
e manibus professionis delectabatur, re-
cepitque tam egregie instructo. Verum quia
suspicabatur illis parere non posse quod
paucissimis militibus sibi adessent, tamensi
se continuit. Videntes autem Galli se con-
trarios oppido non prodire velle ad pug-
nam, invocantes ante oppidum, ad castra
praedabundi ingrediuntur. Ex quo aliquot
ex Gallis animum sumentes, unicam
obstringere sibi centum ex Trajectensis
Ducis territorio militibus, invadere terram
Walonorum quantumvis sit ad eam aditus

difficilib. Verum promissis non satisfecerint
incommodum cum fessi accingerent ad iter sub
signis se vallo militari cingebant aliquot. Sub-
terea ipse terram tam munitam tantum
cinctam Durantis vallo parvadere. Inter
hos dominus Wordingus Juniores, ut vidit
aliquot ipse ad hoc iter sequens, alios tergiuer-
sa sibi parant militis manu magis qua
pedibus promptos, qui ipso diluculo te-
mere equis nullos reperientes regredi
ad castra volunt, tum Wordingus Com-
militones fortissimi ad montem hunc vi-
cinum moramini ne paulisper, videbo
si forte qui in hoc latitant cuniculo, agi-
tat in cuniculo cum armigero [illegible]
rit que rusticum [illegible] ligna accidentemque
telum lanceam in eum vibrant, inquit
hic ne aliquis latitat? tu [illegible]
parce. Rusticus sumpta securi [illegible] quam
quod totam fere ubertatem cum sua ut magis dedit in
summam fere ~~[illegible] armigero~~, rusticum
inter se ut armigerum iter cogit. Ipsi
autem iam lassi in equis membra re-
quiri tradunt. Rusticus videns utrumque
[illegible] animum [illegible] securim
in d[illegible] Wordingus eius caput, [illegible]que
auribus [illegible] atque [illegible] in abstrusa
cuniculi se contulit, corpus iam exani-
me [illegible] dedit tanto cum fragore, ut
armigeros idem [illegible], qui ut se-

hus concertatum vidit animo constern-
natus ad commilitones quam posset cel-
sime contendit, qui videns iam tristes
morte tam strenui militis qui tam egre-
gie se habuit contra Anglos iam omnes
Conditissimi nostri [minime] concidisse, atque pro
victoria quam parare cupiverunt lu-
ctum reportaturos in castra; Erat enim
vir omnibus dilectus. Erat nepos Franco-
rati de Oudringe eius domino et Aygre.

Dimissis iam à Rege Duce Julia cum suis
Archiepiscopus Coloniensis cum eo per-
git Monasterium ad Walricum Ducem
qui illos magnifice excepit, novit patrem
suum Juliae Ducem cum Francorum re-
ge [parum] convenisse, quod etsi illum male habuit, ne
verbum tamen coram patre ea de re fa-
cit, scivit ergo Catharinam patrem. Archie-
piscopus autem cum patre seorsum co-
veniens solicitum, verba de pace inter Re-
ges et ipsum tractare incipiunt, mo-
nentes ut sibi et Patriae consulat ac bonum
dicat Ducum. Dux autem Walricus cum
audiret de pace omnino nihil facit verum
verba sese Anglorum Regi vasallum factum
atque illi iuramentum contra Wallos
praestitisse inquiens; quare non posse se
nec omnino licere cum Wallis inire pa-
cem, addens sese malo in terra aliena

profugus, quam in sua provincia vivus
vincere, mirari se valde quod pater talia
suadeat. Insuper multa damna a Wallis
accepta adfert ne sese vindicare velle de
Rege vel Regis amicis, quod si modo non, tem-
pore tamen opportuno et ad hoc commodo,
Brabantos putans fretus hoc auxilio sibi
fore Anglos. Cum[Pater,] quam stulte sapis erga
me suum filii illi ne tuum auxilium mittens
qui tantis premuntur calamitatibus?
Dux de Lancastria nepotis nostri oppr-
essum a Scotis patientibus tritum in Nor-
thumbria noster undique scribit, supplicans
auxilium, cum qui sua defendere non
norunt alteri subveniant? Dicetur
sane vulgare illud: Si medici estis curate
vos ipsos. Nec Germanos audio sperare,
qui stipendijs hic militant, ego nullum tibi
novi, praeter aliquot perditissimos ca-
num grassatores; et quod de Scotis et ar-
mis tempestatibus tibi promittis, nihil nec
tantulum [terreris], timere ad annos tres quatuor-
ve eundem hyemem diuturnam potuis; op-
pida tua satis munita esse novimus, tan-
tis tamen copiis facile ea terrae aequa-
bit: ubi toto impetu irruerint, quanto sa-
nioris erat consilii mi fili atque tutius sub-
mittere Regiae dignitati. His dictis animus
est illi [+ commotus]. Dubio tandem, inquit, pater, longe
praestat consulere famae quam tenere astringi
iuramento Regi Angliae, quod quicque non

+ commotus

minus fuerit, nunquam permovebitis quan-
tumvis blandis verbis et cum Christianis
verum impium. Praeterea sigillo nostro hoc
affirmamus. Quum vero accederemus pa-
trem in aula, ubi obtemperaverit eius
precibus, per sancta nupta me abdica-
turum te a Ducatu Juliae, tandemque
instituturum heredem, qui et tibi et tuis
erit contrarius. Videns Wilhelmus
nos obversum una patrem moriturum in
eadem statim qui suadebat inquit mi pa-
ter omnia paratus sum ferre usque ad
mortem et hoc quod suades faciam, id
premium tantum oro, ut quantum potes
meo honori meae famae consulas, et tu
Domine Clementissime amicitiae in perpe-
tuum memor sis dederis, his verbis iram
patris protinus suffocavit. Jam te adhuc
Dux posse saniori consilio uti mi fili,
quod in scriptis sit, certus sis sit de te
quod autem de honore times, nihil est
tibi, Rex Angliae cuius nos mittit subsidium. Nobis-
cum tibi proficiscendum est ad Regem
atque te Regiae Maiestati offeres excu-
sans de literis et aliis quae obijciuntur
quam humilius poteris, quod si facti-
mus coram Archiepiscopo et patre spondet.
Illi autem Wolmagiae profecti ad Julianum
in Elderschiet, inde ad Regem, qui fe-
licibus cum Duce Wilhelmo si Regi pla-
cuerit sese velle coram Rege purgare

de literis eius sibi atque regi in omnibus
obediens. Ab omnibus his statuitur eum in
gratiam recipiendum. Commendatur per
nostrum Archiepiscopum et fratrem eius
Ducis Lotharingiae, ubi venit ad Regem pro-
cidit ad genua, salutatoque Rege suam
affert excusationem hanc, Audierat Il-
lustrissime Rex, tuam maiestatem
nobis succensere maxime audivimus
de literis his probrosis a nobis missis
quibus tuae Maiestati bellum indiximus
tamen omnes regi (si verum audias o Rex
non signat) excusamus. Cum enim essem
in Anglia, donavit nos Angliae Rex ali-
quanta summa pecuniaria annua,
fecitque suis illis vasallis, accepitque iu-
ramentum, ut hostis hostibus eius, et ami-
cis amici essemus et hae literis signaren-
tur nostro sigillo inscriptis, quod cum non
apud me esset, petiit Rex, mitterem
misi, deinde autem illas signarunt, et
has quas tua Maiestas accepit signarunt
mitterentque ad nos, qui eisdem nobis
indicerent bellum petentes, ego quid
literis contineretur nescius, misi eas
quod si scissem, numquam ad Regiam
dignitatem conscribi sivissem, quod
si quid in hac peccatum est, mea neg-
ligentia, quod non instruxerim, perpetra-
tum est, non ut putat Rex deliberato

animus concepto sunt a nobis; hec sic este-
rint ostium quod nec aliter nunc se
nos habere ô mi Rex potentissime, at-
tamen quicquid statuat in hac re tua
dignitas paratus est animus ad omnia.
His auditis Rex, qui antea mirum
in modum in Wolricum ardebat atque in
perniciem eiusdem anhelabat, ita
placatus est, ut iam non belli inferendi,
sed amicitiae conciliandae causa vontitasse
diceretur. Laboravit fortunae mutatio.
paulo ante omnium cordibus concrebantur
iam omnia triumphis, aut luxuria
mox gaudia subsequuntur. Cum ubi re-
cognitus ut Ducem Wolricum videat, ad
tantorum Regis conflixit, tantum
eius fortitudo, tantum rei militaris
experientia, tantum magnanimitas
apud omnes divulgabatur, Rex prae-
terea ardenti illum amore prosecu-
tus est hac ob virtutes, ad coenam ip-
sum vocavit, in qua dum quidam colloque-
rentur inter caetera dux petere et ora-
re se coepit quod Regem et Regia ma-
iestas sinat, ut mereatur in genit, Cum
Rex: bonum hoc quod est forte non nega-
bitur Dux, plures e nostris apud Re-
gis conspectum capti sunt, quos velim
tua Maiestas liberos mittat, quod
statim fieri iussimus, Rex tamen viris suis

suos per Ducem liberos mitti velit. Ad
hoc Dux non esse suae potestatis inquit,
quod hoc stipendio sui equites militent
quod si nullos ceperint, nihil stipendii
merentur, si autem multos, hoc no-
mine recipiendo. Si tamen e Clivia
essent nos ad hoc posse adigi a se di-
cunt, cum autem Westphali et Hassi
sint, nihil se iuris in eos habere Dux,
et cum sciret hoc esse credebat. Wal-
nos liberos mittit, suos autem magna
pecunia redemit. Cumque iam parata
sit proximo valedicto Regi Archiepiscopus
Coloniensis, Dux Juliae, Dux Cliviae
Dux de Arckel, qui in uxorem habent
Ducis Juliae filiam, Cliviae Ducis soro-
rem Mariam ad sua profecti sunt.
Rex autem omnibus paratis, dimisso
exercitu ad Franciam contendit. Sic
intra paucum temporis omnis ille
belli tumultus Archiepiscopi et Ar-
noldi Leodiensis Episcopi intercessione
sedatus est.

Cum Regis Franciae meminerimus, libet
interserere, quod Joppa. frater Henricus
Marggravius de Brandenburgh cum
voluerit Ludovico Franciae Regis fratre
precipiendo ei filiam unicam Regis Unga-
riae, cum qua et Regnum Ungariae, Croatiae

Dalmatie Regnum acquisisset, quam
diu regnat at non reciperat adhuc. Ipse Lu-
dovicus ad Frandam profectus est,
spe adipiscendi Regni, quo cum post
moram satis longam frustratus est,
Interim dum ibi esset, mittit Ungarie
Regina Episcopum de Vesprem ad
eum accersendum ut regnum tueatur.
Hoc dum quo legatus ad Ludovicum pro-
ficisceretur, Regina una cum filia et
comitatu veniret ad castellum quod
loci natura munitum magis quam
munitionum erat, pergit ubi nulli suffi-
ciens. Quod ut comperit Marcgravius
Reginam cum filia in eo esse, xi viros
congregat atque castrum circumsidet.
Regina causam obsidionis nescia, mit-
tit qui sibi rogatum aperirent quibus
Marcgravius, qui nuptias tradiderit Re-
ginam Ludovico respondet, a quo si quid
subsidii habeat, ipsum depellat; sin au-
tem nihil, nam sibi tradat in uxorem
quod ipsi sub terra Ungarica contermi-
na est, quod si nolit et oppugnaverit
castrum, reservant ad Reginam mandant
ijs qui missi erant, sese includendam in
Ltervi satis munita quoad vixerit soloque
pane et aqua victitaturam. Hec ut
relata sunt, et quod nec a Ludovico nec
ab Ungaris subsidium mitteretur, ne-

tunc ut dicta factis firmaret, castrum
illi tradit, statimque nuptiae celebrantur.
Atque haeres Margaretae Regis Un-
gariae est factus dominus Ludovicus, qui
post uxorem Ducis Mediolanensis
filiam duxit, factusque est Mediola-
nensis Dux patre defuncto. Iam ad
Ducem revertamur, de quo nobis
est sermo.

Iam cum omnibus et Francis et Bra-
bantis factis induciis Gelriae Dux Gui-
lielmus quod sibi iamdiu militarat
in posterum deo militare decrevit
contra divinitatem Christi negantes gen-
tes. Congregato undique valido exercitu
Prussiam versus contendit, ubi iam
tertio non sine gloria militavit. Sed
tamen cum victoria contra gentes po-
tita domum per terram Ducis Stolpen-
sis ~~revertentur~~ [proficisceretur] ad Prussiam, inter-
ceptus a Ducis Stolpensis subditis, duc-
tus est a Conrado Rolle in castrum
quoddam munitissimum, omnibus mo-
bilibus, armis, auro ac omni ap-
paratu spoliatus Anno Dni. M. ccclxxx viij
ac tandem coniecerit in captivitatem
Ducis Stolpensis inventum est. Magister
autem Prussiae, qui ominum dominorum

tribui curavit imprimis tamen audiens Du-
cem a Polonensibus interceptum, Dux Con-
rado etiam in munitione tali, omni praepa-
ratio munitionum cingere parat, quorum
adventum cum audisset, Conradus statim
ingenium confundit, ad se Ducem Wilhel-
mum adducens, qui sese iuramento praestito
nos absolvat, nisi, atque nunc sequatur; vel in
munitione illa Valkenborch rursus stato
dis comparat: nam ibi ipse erat, atque sta-
tim munitionem is gubernat relicta alio
contendit. Magisterque Fridericus statim cap-
tivavit ac capit Ducem Wilhelmum ibidem
eundem, quem liberatum fecimus in Coninsber-
gam duxit. Dux vero cum iuramenti praestiti
immemor quodam die praescriptis adsert
ad castrum Valkenborch contendit, atque sic
satisfecit fidem rursus in manum Conradi
se tradit, quod magnae Duci Wilhelmo
honori dabatur, ab omnibus qui audierant;
liberatus tandem per Ducem Dolspartem
vulgo Pomerani, qui quod in sua terra cap-
tus erat magister Fridericus eum retinuit
cum in illius tandem capit indignaret per
illata contumelia omnibus quibus spolia-
tus erat restitutis, illud solum ab eo repor-
tans, quod propriis subsequens manu, cum-
que sex equitibus itineris comitem Con-, quod
et fecit, seque liber ad magistrum redivit

78.

illi gratias egit, quod in suo negotio tam fuer-
vit et amicus fuit.

Uxor Guilhelmi Ducis Illustrissimi Catha-
rina Ducis Bavariae Alberti Comitis
Hannoniae, Hollandiae, Zelandiae filia fuit,
quae cum olim nuptui data erat Eduardo
Gelriae Duci, qui ea adhuc intacta de-
cesserat, eo quia nec ipsi Guilhelmo
aliquam sustulit prolem. Iste summa
cum prudentia perniciosissimas illas
Gelriae tamen suppressit particularita-
tes Heckerenstanorum et Bronchorstano-
rum aliquot annos durantes, ordinavit
enim suorum ex utrisque consilium, nec
cuiquam quam tribuit, quam et alteri, sic Duce
mediatore, dissidentes in concordiam versi sunt
est. Anno dom. M° ccc° xciij°, defunctus est
vita Illustrissimus princeps Dux Juliae ipso die Luciae
qui tres proles reliquit, Ducem Gelriae
Guilhelmum, et Reinaldum postea Gel-
riae Ducem, et Mariam nuptam domino
de Arckel Ducis Arnoldi matrem. Obsedit
anno Domini M° ccc° xcvj Dux Guilhel-
mus non longe ab Aquisgrano castrum
Schoonvorst, atque expugnavit.

Anno ab hoc altero xc° scilicet vij° res apud Buscum
Ducis contigit quae [illegible]
[illegible] fuit. Annuo enim ibi celebratur

Processit festo dominica ex virginibus ad
quam se oppidani ex finitimis plurimi
contulerunt, oritur hoc ut milites quidam
Stand. ignobilib[us], ~~cui~~ cui administratio
et Bommeliensib[us] et Tilensib[us] territorij
erat a Duce commissa dictis Walte-
rus de Duvenvoerde, qui inter convivan-
dum forte cum quodam altero iurgatus
est, et ut res tandem ad gladium venerunt
tum cives vulgi more omnes in eum concur-
runt, at domini nobiles Walterum
tueri conantur; quotquot enim erant forte
accurrunt, acriter utrimque pugnatur
plerique utraque ex parte vulnera capiunt
tandem Walteri oppidanorum multitu-
dine compressi in quandam domum solari-
um fugerunt, atque ibi aliquandiu defen-
dunt, sed cum hostium multitudine
occupabatur solarium, atque Walterus i fe-
nestris in gladios ac cuspides praeci-
pitatus decidit, ipsum Walterum propugna-
ntibus capitis.

Quem rumorem ut Gelriae dux percepit, sta-
tim a Ducissa in Husdinos animad-
verti petiit, hoc obtinuit, quod si non ipsa
id velit, cum Brabantis ac Husdinis ~~et~~
omnibus, sese id omne acceptum iri, iam nu-
nc ste. hac ?itum sese ipse adversus subditis
Cum autem Dux Gelriae nil apud nos

quaestum esse cognovisset, cum [illegible] Bra-
bantis bellum indixit, quamdiu equitatu
[illegible] Ducis [illegible] in quo quia
praesidium [illegible] a Ducis [illegible] statim
ad terram invadendam sese parant, incendi-
is omnia circumiacentia, in equitatu
autem Ducis erant Archiepiscopus Colo-
[niensis] Fridericus de [illegible], Fridericus
de Blanckenhaim Episcopus Traiectensis, Fri-
dericus de [illegible] Episcopus Monasterien[sis],
Paderbornensis Episcopus, Osnaburgensis,
Comes de Mors. Hi autem missi sunt
Duci Ducis in praesidium [illegible]
Brabantiae vulgo Drossates, Dominus
de Harnis, Dux de Geist, Dux de Brederode
Dux de Wesemaele, Dux de Rotselaer, Do-
minus de Bergen, Dux de [illegible] [illegible].
Dux autem [illegible] simul ad Eindoviam
direxit equitatum, quod ut cognitum
est a Brabantis, Dominus de Meghen comi-
tem misere eo cum equitibus [illegible]
tibus, ut si multitudine defendi non posset
[illegible] [illegible] defenderetur
Hos ut advenisse in Eindoviam audi-
erat [illegible] Dux, illico equitatum
ad [illegible] Duci iubet. Haec acta sunt
decollationis Joannis baptistae festo, et
[illegible] festum huic [illegible] [illegible].

hic quaedam videntur desiderari ex originali
erupta. Sequitur novo folio

annoque sequenti omnes ad Mosam sitos ca-
gos igne ferroque vastavit. In hac ibi Du-
cissa haud sentit magnis copiis compa-
ratis Julianum vastat usque ad munitionem
Sudenhovium, quam cum oppugnat incolae an-
tea in Ecclesie turrim fugientes atque om-
nia ibidem contrahentes in turri in castra
rum ferme, quod illis perdere esset, ali-
quot enim tormentis turrim oppug-
nantes tandem occupant atque omnia ra-
pientes, turrim et Ecclesiam incenderunt
In concitu autem hi incolarum, quod ex-
clusi ius violassent, sed servandi iussi sunt,
a ducibus, et si incolae sibi eis et libertate
in ecclesia dimiserint, postquam per dies
regnant et omnes in territoriis suis sunt, quia
hiems instabat, revertuntur ad Brabantiam

Anno sequenti volens ad pulverem redigere
Julianum cum Geldria, quod et hi eodem sibi illi
essent auxilio, quintum quinque virorum ex
tota delegit Brabantia et recipere ex-
ercitus immensum et armatorum,
quorum Ducis fuit dominus Iohannes
de Virst Dux Reinerius de Orangien
ad hanc expeditionem misit et Philippus
hanc dux Aerschot: tormentas cum do-
mino Walramo Sancti Pauli Comite
Larenas, eodem tamen exercitus
ineunte sunt paulo inferior, quorum

Ducis verò Dux Joannes de Bavaria electus
Leodiensis cum dominis de Parcis qui re-
gentes [illegible] undique vastabant. Braban-
torum autem copiae cum obsidionem pa-
rarent ad oppidum die Mundrestadt dictum,
incolae omnia sua ad tutiora castra defe-
rentes ipsi oppidum succenderunt, ne quam
hostes ex oppidi vastatione gloriam ca-
perent. ubi utrique apparatus et Leodiens-
ium et Brabantorum in unum coit, ten-
tarunt oppugnare Ruremundam, quo
ut statim perventi sunt Brabanti castra
metati sunt ex adverso fluvij Ruer, Leo-
dienses ad Mosam, verum cum abunde
commeatus essent in castris, Leodienses lon-
ga inedia confecti fecere cum oppidanis
pacem Brabantis ignorantibus, atque ab
obsidio desistarunt ad sua quisque pergunt,
cum autem in via illis obvij venirent,
qui ad castra Brabantorum apporta-
rent commeatum interceperunt, atque
ad castra sua duxerunt. Brabanti
hac de re ira incensi, et quod cum hosti-
bus composuissent ab oppido recedentes
ad Julianum castra moverunt, oppidumque
hunc circumsederunt, quod et ipsum op-
pidani incenderunt, ~~ets~~ pro gloria du-
centes, si non hostes sed ipsi hoc fecerint,

Exercitus autem residuum solo exaequantes
inde castra consilio Walrami Comitis
Sancti Pauli quod Pater eius non longe a
Juliaco ceciderat in Barsweiler ante
Juliacum oppidum castra mutati sunt,
incolae omnes metu tanti exercitus fuge-
re, exceptis aliquibus, qui cum Walramo
Sancti Pauli Comite inierunt foedus datis
CCX^m florenorum Rhenensium, inde mo-
uerunt ad Aquisgranum castra mitten-
tes ad Oppidanos qui orarent ab eis ut
in exercitu venderent panes et vinum et alia
necessaria ad victum rerum; exercitus enim
iam biduum aut triduum panes non
gustarat, qui id facere renuerunt, hacque
de causa omnes eorum depopulati sunt
agros, et usque ad moenia omnia incende-
runt, inde venerant in Wytham prope
Eschemum ubi sufficienter panes et vina
exercitui vendita sunt, inde in Braban-
tiam atque quisque ad propria reversus est
fuerat autem duobus de triginta diebus
tam in Julia, quam in Gelria. Hoc autem
dissidium compositum est inter Ducem
Gelriae et Brabantiae Ducissam per
Praepositum Ecclesiae Traiecti Superio-
ris, et utrique quatuor convenerant, et
quicquid statuerant, id ab utrisque ser-

narratur, quod et factum est, à Ducissa
missi erant Dūs de Wassenberch Zudermus
Joncellus de Krannendonck, Dūs Joannes
de Lutensort, et Dūs Reinerus Presbyteris,
qui pacem composuit, a Duce autem Juliae
et Gelriae Dominus de Heynsberch, Dūs
de Lutenbergh, Dūs de Bijen et Dūs de
Mora, ab his pax est firmata. Anno
Dnj M°. cccc°. j°. Decessit Wilhelmi
primi Ducis Juliae uxor Wilhelmi Du-
cis Gelriae mater.

Anno Dni M° cccc° ij° Illustris Gelriae ac
Juliae Dux, Wilhelmus mortuus est
Comes Zutphen et de Mirsen, sepultus in
Monnikhuysen apud suam coniugem an-
num agens xxxvij, qui ducatui
Gelriae etiam addidit dominia de
Randenroy, de Kuick, de Bomer, de
Schonnevorst et castrum de Bijen. Fuit
29 Dux Juliae.

De Reynaldo.

Reinaldus huius nominis quartus Gwi-
lhelmi Ducis frater Dux Gelriae et
Juliae creatus tempore Roberti et Si-
gismundi Rom. Imp. uxorem duxit
Mariam filiam Comitis Arkeliae, a qua

in unam sustulit prolem. qui anno dni
M° ccc° xij° destruxit castrum satis
munitum dni de Lulenburgh in Mandersch
strum olim constructum per Castatum
de Manderich militem ante annos c^m etc.
atque edificavit castrum in [illegible]
A° M° cccc° xv° pridie Lamberti. Anno
M° cccc° vij captum sibi castrum cum
oppido a duce Bavarie Hollandieque Co-
mite Wilhelmo illustris dominus
Wilhelmus de Arckel recuperare in-
sus est, oppidumque vi occupat, castrum
obsidens, vi tamen Castellanorum pa-
rum profecit. Dux autem Bavarie
Wilhelmus magnis comparatis co-
piis hac fama audita ad Gorinchem ad-
volat ipsum oppido expellere putans
aut eum dnus de Arckel conservare. Alius   Armiliger
autem dnus de Arckel omnia posthaben-
da paterne hereditati putavit, obvius
cum suis exit, pugna committitur,
pellitur ad oppidum dnus de Arckel
q[uia] longe duci esset inferior, oppidum
vallat dux ut ne quis exire aut intrare
liceat. [illegible] autem sororium suum
Dux Julie et Gelrie videns, valida ma-
nu illi subveniendum esse incipiens pu-
tat. Venientes autem in villa dicta Spyck

misit legatum vulgo Drossardum, qui illum
ad proximum invitat Ducem scilicet Ge-
larios Wilhelmum. Videns autem Wil-
helmus bona Ducis suum apparatum
Gelrorum magnitudine parem esse non posse
statim ab obsidione destitit, et ad Hollan-
diam properat, ubi satis abunde provide-
rit castrensibus interim necessitatis
Dux de Arckel oppugnare castrum,
multis bombardis et serpentinis et aliis
id genus machinis, nec oppugnavit. Do-
minus Joannes heredibus electis Tran-
gab composuit aliquot annos durantibus
Inter hos annos vendidit dominium
de Arckel Gorinchem Reinaldo Gelriae
Duci, novit enim sese fore heredem eius
durantibus mortuo eo, cui omnes iuramen-
tum praestiterunt oppidani, qui omnia
dirupta novales omnium amicorum con-
ciliavit. Erat autem Reinaldus pacis
amantissimus, quare nec subditi qui
bello nutriti erant eum amaverant. —
Qui anno Domini M° cccc° xxiij altera na-
talis Joannis Baptistae ad horam tertiam
temporis pomeridiano subitanea morte
praeventus est in pago ter lette, non longe
a Rosendaell in Monhusen sepultus,
restauravit castra Rosendael et Hattem

atque praefuerit Hambach in Iulia, quod Guilielmus
iunioris frater incepit extruere, quo ducis
montensis filio et anno Domini M° cccc xxvi
mortua est in Nideggen sepulta in du-
catu Iuliacensi.

De Arnoldo

Arnoldus Gelriae Dux Guilielmo et Reynaldo
ducibus ex sorore nepos creatur in crastino
octavo ab Apostolorum Petri et Pauli die eique
iuramentum praestant dominus de Arkel
cum Praeposito Egmundensi et duce Bergensi
in Gravelo, exceptis qui aliquamdiu con-
tinuarunt manere. Defuncto itaque ab Ar-
noldo ducatu Iuliae, Iuliacenses suscepe-
runt comitis montensis filium Adolphum
ducem eo quod in filiorum sanguine natus
sit, propinquior ex praedictorum ducum
Guilielmi et Reynaldi patruo fratre. Ex
quamobrem inter Gelros et Iuliacos ali-
quoties sunt commissa praelia atque tunc usque
in diem separati sunt ducatus. Regna-
vit in Gelria dux Arnoldus tempori-
bus Sigismundi, Alberti et Friderici Ro-
manorum Imperatorum absque ingenti
aliis infeudationibus concordiisque, natus ex
Maria filia maioris sororis nobilium du-
cum Guilielmi et Reinaldi quae mortua
anno M° cccc° xv° xix° die Iulii condita

in Westfalia. Anno Mº ccccº xxiij etatis sue
annum agens decimum quartum uxorem
duxit nobilis Gelrie dux Arnoldus Ca-
tharinam Adolphi ducis Cliuensis filiam
a qua nupciarum nondum anni octauum
recesserat annum (ex qua suscepit Adol-
phum Gelrie postea ducem et Wilhe-
lmum qui iunioris mortuus est apud
fratres in Monnikhuysen appellatus) Mariam
Reginam Scotie, Margaretam ducissam
Bauarie et Catharinam que virgo ad finem
usque vite permansit. Anno altero post
Arnoldus dux iure deprehendit unum pro-
ditionis oppidi Nouimagensis Wilhelmum
de Vrenten cum suis complicibus in qua
occubuit Wilhelmus dominus de Arckel
cuius fatrinus Arnoldi ducis, eiusmodi ho-
micidium iam olim idem Wilhelmus de
Vrenten ob homicidium in Marsbergel [?] con-
secrationem damnatus erat capitis a duce, cle-
mentia tamen in [illegible] exsilio interdixit
illi Gelria. Eodem anno oppugnauit castrum
Zwanenborgh super antiquam Isalam [illegible] qua-
Vsate fuisse fuit in ciuib Traiectensibus et No-
uiomagensis [illegible] intra hebdomadam cepit.

Anno Dni Mº ccccº xxvij Philippus Dux
Borgondie tutor et heres Hollandie in-
dixit bellum Traiectensibus, quod contra
auctoritatem Romani pape et generalis
concilij Basiliensis, per vim et nefas

mirato vero episcopum Episcopo Suedero de
Culenborch in Episcopum, Rodolphus de Diep-
holt excommunicatus exultassent, quod
dum agerentur, Austrius Dux Geldriae Arnol-
dus insperaret xij Patris Suederum fortunas, quod
omnia fatentur oppida ad Rodolphum declinas-
sent, misit illi nullo equites subsidium Amer-
sfordiam. Quod ut a Rodolpho cognitum est,
quod Geldriae Dux hosti suo ferret auxilium
statim collo indicto Dux cum Traiectensi-
bus, Daventriensibus, Campensibus, Zwol-
lensibus Amersfordensibus et Comite de
Hoij altera Gertrudis virginis Veluam
devastat, cum exercitu ac Wagenstorijs per-
vasit. Dux autem Arnoldus tam minima
accepta ultionem non diu differendam pu-
tavit. Ipse enim Ambrosij die coacto grandi
exercitu vicos Amerongen, Woudenbergh,
Scherpenbergh depopulatur atque incendit,
atque omnibus spolijs ad Geldriam actis
inde cum exercitu in terram Drentiae
contendit quam et aliam devastavit. Anno
Domini M.cccc.xxxij milites ducis
Joannes de Vianen, Agrippinae praepositus
cum insidijs Culenborch expugnavit, ubi
tum temporis comes ille pater eius Epis
Suederus tum erat cum Traiectensibus.
Capto enim domino Suedero seditio illa
facile est sedata, venit ad oppidum
prima noctis vigilia atque muros amplius
quam cum lxx conscendit, Verum oppidani

cogitetis insidiis ipsum praepositum cum eo
intercessore aliis articulis aut in singulis
verbis ipse Carmentianus [illegible] dic. Hoc
item anno illustris dominus Joannes de Ar-
kell avus ducis Arnoldi, qui in uxorem
duxit Guilhelmi et Rainaldi ducum sororem
Mariam in oppido Gorinchem obiit, cuius
exequiis solemniter celebratis, tamen Arnoldus gerit dominia
Gorinchem [illegible] et alia suscepit, omnibus
illi iuramentum praestantibus. Anno eodem
quarta die Augusti, quod omnia illi tempore praestare
suaderent, Dominus de Buren [illegible] fecerunt cum Rodolpho Dip-
holt postulato (ut dicitur) Traiectensi et do-
mino Johanne de Langerack, Dux Theodori-
co de Marienda et Hollandis Hoeckensibus
(ita quaedam pars in Hollandia seditiosa est
dicta) cum oppidis Traiecto et Amersfordia
cum aliis [illegible] atque oppidum Renen oc-
cuparet per dolum [illegible], convocat eius
ad se totum [illegible] suum magistratum multis
[illegible] quibus cum maiori [illegible] oc-
cupare [illegible] possit dicere, magistra-
tus autem [illegible] ad eum in [illegible]
[illegible] quod [illegible] domino
de [illegible] posset [illegible] autem [illegible]
in [illegible] indicare, interim
tamen summa vigilantia portas castri
observabat, ne quis illum [illegible] dolum
considerarent, dum autem haec agerentur
in [illegible], omnibus [illegible] apud Traiec-
tum erat in [illegible] proxima nocte [illegible]

dandi Zulam cum dominus proditis eiusdem
conspirationis. Erat quidem et tum Dux
nobis Dux Gerardus de Wassenberck & Aranda
defunct et de Stryen ac summus Zelandi-
nus, (et ut revocarat) amicus qui consci-
us ne factionem quidem ne itero facien-
dum, statim Zelam nuncium destinat,
ac de ea calamitate imminent nos certio-
res facit literis; traduntur literae quae ma-
gistratus acerbat senioribus civium; illi
autem multum de suo magistratu veriti
quod per dolum a Duce de Zwinen tracta-
retur, nihilominus animum sinistrum
omnia saluti oppidi ... et proprii e-
briositatis postgabentes atque ad arma con-
currunt, bombardas ad moenia erigunt
circumquaque; armati totam noctem in moe-
nibus consistentes hostes expectant, qui cir-
ca secundam noctis vigiliam ad oppidum ten-
tabant clam moenia conscendere putantes,
verum aliter atque sunt rati illis accidit, cum
enim se ad conscensum parant, aliquot
bombardae ab oppidanis in eos mittuntur
quae non paucorum strages in eis stragem
Dominus autem de Zwinen suas videns co-
natus esse insidias vi militum occupare,
conspirans ... timerit etiam magistratus
acerrimus esse ... incerto pugnare, atque
Duclo ... in vago Zantiwire, atque
ad portam oppidi omni ... ne militis
sed ... bombardis facile ...

pellitur non paruis sui apparitibus utrimque for-
tis. Tandem de occupatione oppidi de Gr-
aue ac [illegible] in Zaltbomel cum
Pagis [illegible], [illegible] Vandegeest et
~~Altelsen et~~ Heusden dextrarum dominata-
uerunt, Monasterium [illegible] dum Virgi-
nis atque [illegible] consumpserunt. Dux autem
Arnoldus hinc vehementer excandescens
circa omnes Pagos de Bueren incendit, de-
populatur arbores omnes fructiferas ~~toti~~
[illegible]. Componitur autem inter Di-
uam et Dominum de Bueren [illegible] dibus
amicorum Dux de Bueren anno sequenti
ipso decollationis Joannis Baptistae die.

Completis inter Ducem Gelriae Arnoldum ac
Ducem Montensem Adolphum, qui vi et
propinquior Ducatum Geliae confiscarat.
Dux Guilielmus de Bueren, ~~[illegible]~~
in medio ~~[illegible]~~ Salmam [illegible] bello
[illegible], Dux exasperatus contra
~~[illegible]~~ dominum de Bueren odium, quod
ultro ~~[illegible]~~ semper fuerat [illegible].
Videns igitur Dux [illegible] [illegible]
[illegible], quod vi posset expugna-
tur tribus ex aliis partibus Buren,
circumsedit. Dum autem diu durarent
obsidium et incolae fame [illegible] incipi-
ent, nec subsidium ab aliquo sperare-
nt, salua uita et rebus [illegible] Duci

cedunt, quarta die post festum sancto-
rum Perpetuae et Felicitatis. Dux autem
Wilhelmus morabatur in Ducatu Mon-
tensi, quod vivente [illegible] eius sibi concesse-
rat dominium. Cum iam diu colligera-
runt inter se Dux Montensis cum Duce
Gelriae ob Ducatum Juliae et uterque al-
terius terram vastarent grandi coacto
exercitu, Adolphus Dux Montensis depo-
pulatis terram vastans Juliam invade-
re tentat Dux Gelriae. Verum eius
filius Dux Gerardus minime igna-
vus exercitu Gelrorum cum suis obvi-
am prodiit; praelium satis atrox commit-
titur in quo utrimque non pauci ceciderunt
victoribus Juliacensibus cum sub valli
initium Juliacenses vix nostrorum
vim ferrent Dominellus Gerardus
de Lubenhorst signifer cohortis infan-
tium Gelriae qui terra nunc interior esset
signa fugere coepit. Fugientes autem
eo quo quisque potuit citius se dederunt se
receperunt; qui autem obstiterant inter
quos erat Dux nimio labore lassi
partim capti sunt et partim occide-
runt Duce praesidio pauperum equi-
tum manente. Capti sunt dominus
Wilhelmus de Egmonda Ducis Gel-
riae frater Dominus Johannes de
Vronenhoven, Dominus Henricus de

utera Dominus Everhardus de Voitze-
rum alijs, occidens Domicellus Everardus
de Veerdeborgh, Wernerus de Zantwijck,
Jacobus de Vademik. Actum est hoc pre-
lium xj° Huberti M° cccc° xliiij° anno

Anno autem quarto ab hoc prelio gesto Jur-
gium inter Jacob Drinkel et Rutgerum de
Bratel ortum est ob aggerem quen-
dam a Drinlensibus [illegible], quo aqua
derivaretur ne suis agris in agros vi-
cinos quod cum factum esset illi de Bra-
kel et Rutgerus hanc iniuriam minime
ferentes, res in ius vocarunt, varia a
scabinis proferuntur sententia, pars eos
capitis damnandos ac bona eorum
publicanda denunciat, pars premia
duntaxat mulctandos. Tandem in op-
pido Zomel lata fit de eorum dam-
natione ac bonorum publicatione sen-
tentia. Auxilium petitur a Duce Ar-
noldo ad sententiam exequendam, Drin-
kelensis cum fratre Wernero suisque ami-
cis infracti sunt sententiae definitae
stant igitur cum suo [illegible] Dux in Drinkel
damnatorum bona proscribunt, quod cum
[illegible] Wernerus cum alijs om-
nibus civitatibus defecerunt a [illegible]
omnes praeter solam Bravianam Wal-
rameus [illegible] de Haraston [illegible]

castro de Buren et ipsum Neomagensibus
dedidit. Virique Dux ex toto expulsus erat
Ducatu aliquantisper. Tandem autem
ab oppidanis rursus susceptus Car[illegible]
[illegible] Ducatum regendum tradiderat Catha-
rinae suae coniugi cum octo ordinis equestris
viris et octo civitatibus delectis. Voluit
autem ad aliquod tempus adhuc eadem
servari civitatum iam paululum so-
pito processit invisere Divum Iodocum
et Romam ac sanctam Hierusalem. Exci-
pitur autem a summo Pontifice Dux ho-
norificentissime, atque ab aliis Italiae prin-
cipibus. Demum sese autem ad [illegible]
conversus ab omnibus est subjectis sum-
ma in tranquillitate [illegible]
[illegible] fecit sub [illegible] in-
[illegible] religiosorum ama-
tor [illegible] in primis Carthusiensi-
bus ipse totus religioni deditus. Solet enim
in intempesta noctis saepius primus ~~surgi-~~
bere ad horam parare veniebat. Quod ~~autem~~
~~[illegible]~~ ipsis per [illegible] subditis
magnis [illegible] proinde ipsum
Arnoldum monachum appellabant.

Neomagenses his Ducis eius conditionibus
non contenti moliti sunt eum deijcere
ac filium eius qui iuvenis erat largis
promissis, pollicitis, [illegible] loco patris

creare, accedunt et Zutphanienses cum ducis
Arnoldi coniuge Catharina, reliquaeque ciui-
tates, praeter unam Ruremondam cum
Venlone, quae ducem creatum iam olim
seruarunt. Cum autem Ruremondenses
ad confirmationem in ducem urbis blan-
dis duci non possent, trahere conantur
obsistentibus Ruremondensibus illi de
Venlo (autoribus Neomagensibus) mini-
tiones non mediocres, nescio quid iniuriae sese
per eos accepisse, quam mox sarciri
velint, quod nisi fecerint, se eos adactu-
ros. Ruremundenses vi nouitatem mi-
rantes, quod nullius iniuriae sese per eos
illatae essent conscii, rem ad ducem refe-
runt, qui cum de Venlo minatoriis literis
intellexerint vindictam quae eis esset fictitia,
Adolphus a matre ac Neomagensibus induc-
tus contra patrem Venlo cum exercitu mitti-
tur vastatum omnes Ruremundensium
agros. Dux autem cum hoc agnouit a filio
fieri, nulla mora interposita collecto
exercitu Venlo ubi erat eius filius Adolphus
vallat ac munit undique, ut neminem ~~[illegible]~~ vel
ingredi vel egredi liceret. Videns Adolphus
se exercitu patris circumseptum, nuncium
forte per castra mittit ad suum patruum
dominum Wilhelmum de Egmonda ora-
tum ut velit se patri conciliare, plurimum
se dolere in hoc incepto facinore cepisse,
quod si impetrarit, sese perpetuum ac debito-

eum fore nec vereatur quod vicerit hic
transfuge esse. Indutus Guilielmus
Dux de Ghemunda longis similibus fratris
sui mollit animum furorem in oppidanos
conceperat. Obsidium diruitur, filius
patrem suum Ducem conciliat ac eum ac
in gratiam redit. Tradiditque illi Dux Arnol-
dus instantia sui fratris territorium
Ravengense cum mox possidendum sibi
summam jurisditionem servans, ne hic
aliquando in patrem bella moveret, quod
attamen fecit non multo post pessimorum
quorundam instinctu impulsuque, non
ignavorum esse, quam qui talem negant
ducatum ac donationibus amplis non du-
catus minorem donatus a patre Ravens-
gensi territorio clarus et gaudens Rave-
magnum est vocatus Dux non tum sub
Brabantiae.

Facta pace cum patre Domicellus Adolphus
vicesibus patrem contumelia afficit communibus
familiaribus ac domesticis debacchans. Ha-
buit Dux Arnoldus inter suam familiam
et duos fratres Germanos quos in om-
nibus diligebat Commarcum et Arnol-
dum, Frans de Wyl prans Dusler oriundos,
in quos immo Adolphi domini mox despe-
rat Amicos omnes postibus Ducis Arnol-
dum a Brabantia etc in Arnhem fecerunt
per ... Gheldrensium, non omni satis

fidebant Noviomagensibus, et tamen salvum
conductum a praedicto duce Gelriae per
totam Gelriam habentes nihilo secius est
insperatis comprehenduntur ac in templo Ze-
lemensi in Cliviensi ducatu, qui dum in tem-
plum confugissent sacrum, dux Adolphus fo-
ras templi effringi ~~iussit~~ iubet, ac eos
illuc rapi, stantes ad altaris cornu, ma-
nibus ad Dominicam crucem amplexis
(rem nimiam crudelitatem) locum sacrum
profanavit. Hos autem comprehensos dux
postquam comperit Arnoldus sui filii fa-
cinus abhominandum, gentibus undique Christi-
colis quorum eorum sacrorum ad templa confu-
gientes quantumvis malefactores fuerint ut
libertatem conferat ius templi, non auden-
tes violare, statim literas mittit Noviomagum
ad filium quod his salvum conductum in tota
Gelria dederit et quod magis est ut Ar-
nim patrem obiicit, ut eos liberos remit-
tat, ne paternam maiestatem hoc pacto
laesisse videatur. Filius a patre his ac-
ceptis literis tacitissime eas legere distulit
quousque fratres essent capitis damnati.
Perierunt autem hi fratres feria quarta an-
te Pascha proxima die eos interficiunt.
Morte horum dein intellecta dux quam
parum apud suum filium ac Noviomagenses
~~ac~~ suis valeret authoritas, eorum Florentii,
mortem vindicare in ducem hunc [illegible]

tunt nonnullis invitat, cum sub devenerit.

Cum iram patris metueret vltra patris lenitatem incitata sua pervicatia ~~procedere~~ esset, Illustris Adolphus senior paternis aedibus derelictis ad Philippum Burgundiae Ducem est profectus, apud quem dum aliquamdiu fuisset, cum comitibus aliquot illustribus iter ad Hierosolimam ad loca sancta arripuit, ubi et casibus militaribus est insignitus. Redeuntem autem autem eum Dux Burgundiae praedictus donat insignijs aurei velleris, Atque et praeterea filiam Ducis Borboniae Catharinam virginem Regi dignissimam illi tribuit, e qua Philippam Ducis Lotharingiae coniugem et inclytum Carolum Ducem modernum sustulit. hae autem celebratae sunt nuptiae apud Bruxellas in Palatio de Coudenbergh anno M° quadringentesimo sexagesimo 3° Nuptijs celebratis Dominus illustris Adolphus Gelriam rediens, patris adhuc verens iram, omnes quos potuit amicos subornat imprimis Dominum Wilhelmum dominum de Egmonda suum patruum, qui magna erat apud ~~suum~~ Ducem autoritate, ut in gratiam filium posset reducere cum patre. Qui rursus iram patris mitigat erat enim ad condonandum facilis ubi viderat filium resipiscentem. Qui utinam resipuisset sincero animo, nunquam facinus illud post perpetrasset, Arnoldum

Ducissa Catharina Adolphi mater omnium malorum post auctorum, et etiam primus incentrix erat ut apparuit. Sepius quidem ipsum Ducem ignobilitatis exprobrarat Feminabus praesentibus ipsum indignum suo connubio aliaque multa inter Ducum orbicularium, vulgo Drabantum, aut alterius generis, quibus illi erat semper solitus collidere, quod impatientius Dux ferens facile tamen quod illi erat coniux praecaritati eius indulsit. Verum filio Adolpho iam adulto cum multis magis magisque probrosa obiectare coepisset, ipsam invadeat ac eiicit Dux, attamen post per Ferreos Baronum et Proceres ipsam resumens. Verum ipsa amorem conjugis interimens habuit odii venenum in Ducem, ut et filium suum Adolphum ad vincula paterna instigarit cum suis magnatibus.

Quod autem de nobilitate Duci Arnoldo suo marito improperarat Ducissa Catharina minus libere erat, cum et ipse Dux ubi de stemmate contenderunt esset Ducissa facile genere vicerat. Erat enim stemmate Regio Frisonum oriundus, pater eius Dominus de Egmonda genus ducente a Rabbodo Frisonum Rege, qui totam fere Hollandiam ac Frisiam ac partem Walrios subegerat sibi. Hic erat is Frisonum Rex de quo legitur quod cum inductus esset ad Christianis-

mus par viros sanctissimos Willibrordum
et Wulframnum, quorum alter Traiectensem Ec-
clesiam alter Senonensem rexit, simulatque
Baptizaretur, pedem alterum e fonte retrax-
it, cum intellexisset suos maiores paga-
nos illic aeternum respondentibus eis. Non: cum
maiori multitudine sese poenae quam cum
minori coronam malle aiebat, sicque Christi-
anismum despexit in incredulitate permansit.
Habuit Adgillum postea Frisios Regem
et Dominum Hollandiae. Adgillus autem Gun-
deboldum sanctum Regem Frisiorum et Radbo-
dum inferioris Frisiae quae nunc est Eg-
monda Dominium, a quo et prognati de
Egmonda Domini sunt prorsus, in quo ge-
nere ne semel interruptum ob animum in
parentes pietatem summam defecit. Plures
etiam sancti a praefato Rege Radbodo pro-
gnati sunt, imprimis Gundeboldus, qui
Martyrium pertulit pro fide sancta cum
beato Rolando ac aliquot primoribus tem-
pore Karoli Magni. Et sanctus Frederi-
cus natus ex Willa filia Gunnaldi filii
Radbodi, qui et mortem pro fide perpes-
sus octavus Traiectensium Episcopus. Et
Sanctus Radbodus Confessor Decimus
quartus Traiectensium Episcopus, et
Gunthariius vicesimus quartus Coloni-
ensium Archiepiscopus. Et Walburda uxor
Lotharij Imperatoris filij Ludovici pij
Francorum Regis, aliique quam plurimi

quorum nomina recitare nimis esset longum.

Cum iam latius in viscera Ducisse Catharinae Cliuensis ne crudelis serperet odium, non dubitans fore palam, quosdam delegit consultores per quos virum suum maritum expelleret, ac filium ~~eius~~ in locum eius substitueret, qua in re non dubitabat et Noviomagos fore adiutores cum Zutphaniensibus ac Venloniensibus reliquisque omnibus civitatibus excepta Ruremunda ac Gelria, quae duae civitates ut et in prima disceptatione Noviomagorum contra Ducem per Embricenses nec minus consulti, nec prece nec precio pelliri potuerunt, sed in Ducem cum reliquis conspirarunt. Ad hoc perpetrandum igitur delecti sunt duo fratres milites Otto et Henricus de Bylant et Cornelius de Mernsick. Inficitur ab eis patrem capiendum clam absque aliquo tumultu a filio, atque in custodiam aliquo quoad viveret servandum iureiurando sese mutuo ne quis de hoc pateficiat astringunt. Commodum tunc februari erat et Bacchanalium tempus; nondum enim Adolphus cum patre redierat in gratiam ob fratrum illorum quorum supra mentionem fecimus mortem; inventionibus igitur astutis ex una parte se iniuriam fingit animo dolere

quod stringatur, ac vadit suo patruo Wi-
helmo domino de Egmonda orans ut
operator esse pro se postulaverat. Precibus au-
tem eius victus dux Arnoldus, ut quod
filius suus terram dilegerat, facile pec-
catum condonat. Placato patre Catharina
ducissa prior ad Burgum Brabantiae est
profecta, audito eius adventu dux (erat
quidem sub noctem eius [illegible]) e lecto
[illegible] obviam [illegible], atque eo
[illegible] noctis cena cubat. Sequitur au-
tem matrem dominus Adolphus circa Epi-
phaniae, ipsa autem circa natalem domini
venit. Ubi autem venisset quamvis dux
et ipsum summo cum gaudio reciperet
una cum illis aliquot dies est commoratus
cum autem post castrenses essent probe
constituti, ut absque periculo ullo per
eos facile in castrum esset additus, re-
cepit iubet clarius. Stantibus autem
ministris Adolphus pactum ut iuberet
utriusque patrem erat in qua cum
[illegible], ubi tamen ne-
erat propositum videre, primum videns
in [illegible] pars infra-
cta. Quarta die post Epiphanias in na-
tali sancti Juliani, qui erat dies Solis illi
infando additus [illegible] domino Fride-
rico de Egmonda Adolphus minoribus fre-
quenti [illegible] a ludo [illegible] vulgo [illegible]

audiens adventum Thuringensium post
ac ferat intravit. Qui statim suis quibus qua-
si dolo nihil laterat statim quod tempestiva
esset cum post finitam coenam patrem ad chorea
ac ludum invitat Adolphus. Tamen nocturnis
simulans se velle cum patre ac domicellis
transigere in ludis ac choreis. Verum
patris magis requiem quam ludum negavit
blandis verbis petat atque quod animo proposuerat per-
severantur. Praetexit subitum Rex dum lec-
tum intrasset, veniunt illi scelesti ab Adol-
pho et Dux ... subornati ad patrem capien-
dum ut hominis mittentes armati ad cuius
advolant cubiculum, qui dum eos foribus
intromiserant, assistentibus foribus stricto
in Ducem ruunt enses ac rapiunt. Dux
autem adhuc doli non satis gnarus tremula
voce, qui cum filio suo et comitis patris ro-
gat armatus cum veniret, arbitratus hostes
occupasse castrum. Veniunt autem tum et
Adolphus in cubiculum, ita cum sum oppor-
tet cum patre loquitur. A Ducem dejicit so-
lamen a filio. Pater autem O fili quid
est in quo commerui sic capi et tam
cida lachrimans dicebat. Natum autem
cum superiori turrim quae erat vallibus
subdita, vidit per glacies
quam evasit ... infantem Adol-
phus traxerunt ... per Ursam ...
constructum, ubi morati sunt cum Thur-
ingensibus. Cum autem ibi viderent

fantes Noviomagenses tota mane intellexit
damnum hanc dolum, sibi dux a conjuge
ac filio intentatum; simul autem quod com-
ginnes accurrant, factus est, ubi relata non
potuit resistere a quibus captivus ducerentur
Juraverunt igitur praedicto modo in regnum
ut Noviomagium ducerent, quo cum tempore
octavum fuerint Dux ut non duceretur
ad hunc quidem erat testibus binis capitis
quo in lecto solitus erat dormire ductus
est in castrum Lobith noctu proxima in
castrum Buremse ac illi deputati sunt
qui intimo cum semper praesenti erant
odio custodes, quibus cum maximis, quod erat
longe, aerumnis pluribus quotidie affi-
ciebant contumeliis; qui minor solveris
comportati ubi manasset Brabantiam,
Hollandiam, Cliviam, exorti sunt
inauditam filij in patrem crudelitatem.
Captivitatis ducis Arnoldi anni hoc no-
tantur metro.

En dolet Arnoldus tetro modo carcere clausus

Patre iam capto Adolphus ducatum Gelren-
sem ambit, atque omnia oppida Noviomag-
ium excepto; illi sese sacramentis
addixerunt. Et praeter solam Ruremundam
quae uti semper sui mobilis, ita et nunc
etiam capto duce perstitit immo con-
stanti ipsius ducis Arnoldi chirogra-
pho signatis nec precibus nec minis,

Adolphus ut Dux ibi venerantur patri vincto
poterat indicare. Suspicabatur autem Adol-
phus instigari a Wilhelmo domino de Eg-
monda oppidanos, quam et illi meditatus est
insidias in primis cum tota in Walbria
confiscatis agris de accepto damno in ex-
pugnatione Nanbe qui Duci suo patri ferat
adiutorio, cum tamen magis oppugnatio-
nem suppressit quam iuvit. Confiscatis
autem domini de Egmonda bonis Vincen-
tius Comes de Moersa, cuius habuit soro-
rem coniugem Dux Wilhelmus, intercede-
dit apud Ducem Adolphum pro Domino
impetrat tandem ut cum domino Wil-
helmo suo germano veniat in Arnhem salvo
conductu Ducis Adolphi, qui cum venitas-
set dominum Wilhelmum cum Comite
de Moers (satis quidem rem exspectans ve-
nerit) salutato Duce Adolpho retorsit vul-
tum Dux ab eis indignans, ac ne responsum
dederit quasi dedignans intueri illos. Ve-
rumtamen Comes de Moers Ducem
clam rogat quid in causa sit quod eos
intueatur semel et patronus eos in gra-
tiam recipiat ut promiserat ubi eum
adduxisset. Cui Dux viginti milium
florenorum Rhenensium summam damna-
mus aut Coloniae in Schelkert parere
noluit aut Coloniensium tradat. Hoc Comes
cum suis domino de Egmonda Wilhelmo

ipse caveat dominus de Egmonda semper nequit
Sane inter suum patrem ipsum et oppida
ubi quod litis erat natum compositu, nec qui
nisi aliud commodit fratrem meum sui ipsi sub
dextram nepotis et filium cepit, et tunc me in-
super et bona rapere nititur, etiam quae nos
tenuimus. Desiperet vult et totam Gelriam ad
repetitionem illam inauditam inducam, quod
quidem facere nec est omnino sententia, malo
quidem bonis frandare quam vita, tu itaque co-
mit illum cedere sub praemiis ne rede re-
i valit vel post ubi liberavit actum nunc, interea
quidem me subducam, non est tutum hic esse
diutius, et unde par illis consilium, forte
me in vincula iactabit, nuper eius consensu
non tantum parens sese in castellum suum [illegible]
subduxit, ac civitatibus inuctis quae mea eo
Dux Adolphus egerit de repetitione illa cer-
tiorem. Dic quidem a domino de Egmonda
delusus apprehenditur ammonitium suum Du-
cem Clivensem Joannem a quo retorquimus
quidem a suis maioribus deposita pro cer-
ta pecunia nititur Wartendonck cum
castro dir Wulfal et Dizerwoudt pro se
fortassis quod dos materna non esset suo
patri ~~[illegible]~~ repolita, et quod tantisper hic
fruitus fuit bonis. Celeberrimis autem
Dux Clivensis nepos recepti[illegible]tum conscribit
vicerumque illi subsidio fuere, non volentes
Ducis Adolphi tyrannidem, dominus de

Iterum vero Dux Gerardus de Culemborgh et
Dominus de Vorhout ac ballivus tot Gelriae
praetergressus Ruremundam suis agmine in-
vasit publice vastant perturbant Atrenages
ac summa rerum copia ac spolio ...
cumulatis Cliviam gloriosus. Dux quidem
Adolphus iniuriis armis strenuus collecta
omni quam potuit magna vi ipsi Clivensium
suum depopulantur agros ac cum praeda-
tis magna captivisque multis multis subur-
bijs oppidorum quorumdam exustis sum-
ma cum victoria Gelriam redit.

Videns autem Dux Adolphus sese de dno
de Culemborch, quod Clivensium Duci fue-
rit in superiori conflictu subsidio, vindicare
clam parato exercitu circa oppidum omnia
in festo annunciationis dominicae vastare
parat, Arcem Culemborgensem impendi
facile Gelrensium occupavit incertam,
multis occisis, reliquis fugatis, occidit Ca-
bonarius Pictoris ibi vir Dux singula-
ris, sicque fugatis Dux maestus Gelriam re-
dijt. Dum autem haec agerentur apud Cu-
lenborgh ante solis ortum Ducem Ottonem
de Arcis cum parte exercitus depopula-
tum Ysselstein misit, quod quidem oppidum
cum esset infirmum moenibus et paucitate
populi et super tam mirie tam crudeliter
spoliarunt et tandem recessit ... temporibus

nec sacerdotibus, nec mulieribus recenti
partu laborantibus nec infirmis fratribus
nec pueris, quorum multi cum scholis
dicati. Dum fr. Bernhardum oppidulum Dorsing
de Antwerpiam sunt inops comprehensi carceri
mancipantur. Effracto carcere fugiere
pars in universitatem collegium, pars in Da-
cellum Sancti Spiritus, fruentes ipse liber-
tate loci sacris fruitionibus, sed merito et fratres
in Vestfrisia ita et illis contigit, ut qui loco
sacro non reperaverant undique salutem ne
fugientibus concessissent, hinc ob loci dig-
nitatem consequantur salutem. Capiuntur
itaque a Procuratore curiae Hagiensis pre-
cepto Ducis Albani ex choro minoritarum atque
in Hagam deducti altera Marci Evange-
listae pridie Divi Joannis ante portam La-
tinam capitis damnantur. Non multo
post anno eodem scilicet MDLXXij vicesima
nona die Maij, reliqui viginti quinque gla-
dio iugula submiserunt, quorum quatuor
amicorum instantia in templo Hagiensi
inhumantur alij vero in sabulone sunt
necati, erant autem omnes ex p[r]omo-
nibus Monnickendamensibus nec sitae Scutro
in Vestfrisia Dum comportarentur solus
sed ad naves erant velisti et patuerat
Evangelistis mercatui mursus per turbam.
Adolphus. Dux hac suorum calamitate accep-

ta, anno proximo venientes cum tota Gelria
debellaturus, fecit praeditus et equitibus, cum
quibus et oppido Goch Cliviensium vastat,
itemque innumeris Monenbergh vago et
suburbiis oppidorum Calcar et Cra-
nenborch, capta quod et castra fecit; Verum
quod satis oppidulo abunde et milite, et
commeatu esset promissum et aliquot non
ignobiles ibidem conversi sunt, obsidionem
Gelriensis Noviomagium cum spoliis remi-
sit. Cecidit autem ibi Henricus de Ap-
peltern, qui erat ut vulgo dicitur, Burgi-
magister Noviomagensium, Joannes Clivo-
rum Dux, versus anno sequenti, multo
grassatur in dominium de Kuick et Hessel
militi, omnia conflagrans, colonos civi-
bus spolians, occidens. Quod ut cognitum
est a Cornelio de Marienweert, qui a Duce
et in parte Gelriae praeesset, erat delega-
tus collectis copiis junxit ad bellum (1)
in territorio Noviomagensi, Cliviorum
Duci instructo cuneo occurrens, atque certa-
tur utrinque fortiter, tandem Cornelius
Gelrorumque cecidit partibus, unde et fu-
gam capessi, sicque Cliviorum Dux multo
cum spoliis ac captivis Cliviam redijt
victor. Hic se abstinuit a Clivis Dux Adol-
phus nova manu agros de Lymmers vul-
go dictos unde in agros Dinslagen propter We-
stphaliam omnium undique ac fines complet, primo

ac suorum clamore omnibus ac auribus Cli-
uiorum ostensis in vanis se gloriaban-
tur, proceres suum valorem exhiberent.
Atque eos Arnoldum Dux Adolphus omni-
bus spoliis ... anno dni Mcccc°
lxviij Joannes Dux Cliuiae non dubitans
quin Adolphus Dux ... oppidum et cas-
trum Wachtendonck obsidium pararet abunde
~~...~~ oppidanis ac militibus ibi a se prae-
sidium locatis omnibus quae usui forent
belli prouidit, et frumentis ex agris in
oppidum conuectis ad Cliuiam se confert
Verum aliter atque est opinatus Geldriae
Dux exercitu suo conscripto in oppido Stra-
lensi se occultabat cum toto exercitu prius-
quam recederet dux Cliuiae, erat autem
arcta et angusta, qua proficisci ducem
oportuit, utrinque praesidium locat, atque bom-
bardas multis indumentis ... ibi
non parua est copia, viam autem ...
effodiunt ac ... in fossis locant. Ve-
rum tamen ~~adhuc~~ sibi Adolphus Dux
ob malo consilium ... quod patrem ca-
pi ... antequam ... ad ... suorum
praesentia baronum et equitum ... ge-
...ibus in hac erupit verba. Domine Jesu
Christe cuius nutu reguntur omnia tu nosti
quod causa mentis ... non ... aliquo
aut auaritia instigatus, sed ob communem
totius Reipublicae salutem, quam nos ...

Ne subtilia sermones minuerentur et annihila-
rentur; quod si ea de causa patrem non dece-
rim, sic quod [manus?] tuas usque eo sum refu-
gere; videro iam de me, ut non pereat hic
populus meus in alias victoriam precor
humiliter de tuis auxiliis Duci Clivensi
qui plurima nostro Ducatui subtraxit im-
perium tenente meo patre; donec tibi Deo
vivus ac vero se [rotunda?] sub fuerim fortuna
in hoc [seculis?] me mancipissimum patrem
quantocumque potero; non quidem quod nulla satis
digna huic saluti causa potest [potendi?]. Her-
culeus erat sit Dux noster quod iam non lon-
ge absunt Clivi instructa acie prodeunt
et hi qui veniunt ad bombardas locati erant;
sed primam Gelrorum vim sustinuerunt
nam locus consilium aut imperium acci-
Dux currum vehementer nec subsidio Westfa-
linensium mansit; qui summa virtute in primum
collati impetunt Gelrensium maior ~~aciem~~
et infestior circa ducem acies erat ali-
quantisper tulerunt; tandem Duce capto et
his iam lassis fugiunt; multi autem in re-
cidendo [rebellium?] et capti sunt; paucis
evadentibus. Fugit autem Dux Joannes
Coloniam usque nimis perculsus timore
Gelrorum irruptione, quorum duplo plu-
res, quam cum Duce Adolpho extiterant
res; Ceperunt ex parte Adolphi Ducis duo
Matthias Eyl schreiber qui fons et origo
dicebatur sceleris commissi per Adolphum

in suum patrem huius eius consilio in
carceris trahebatur. Unum autem huius con-
flictus hoc notantur metro

Corde dole Clivis nam te devicit Adolphus

Tandem Dux Burgundiae Caroli intercedente
conciliantur invicem Dux Adolphus, Dux
Joannes, dominus de Egmonda et dominus
de Borbonie hac lege tandem ut restituat
castrum cum oppido Wachtendonck Dux Joh.
Duci Adolpho, impignorata autem aliqua pro
certo redimantur atque Dux Adolphus dux
de Egmonda quibus fuerunt in Gelria
libera relinquat, similiterque ibidem certa non
servanti hac parem statuitur atque deser-
vitur ab omnibus ad manus illustris Du-
cis Caroli.

Pace iam rata Adolphus Dux dolum
damnis struit domino de Egmonda et ad
conditionem pacis solvendam contexit sibi
cuius tempus. Citat quidem eum in castrum
quoddam munitum, qui dum non comparet
bene respondet quod hominum huius sibi non
satis placeret tutum contumacis nomen
agit et sic bona eius velut amissa videri
possint. Accepit quia arte commodius radi-
cem Egmondensium evellat e Gelria, do-
minum Adol. eum capax dux de Egmonda
statim profectus ad Ducem Carolum orat
ipsius signa commendantur in castris subroganda

forte si illa rescindere niterentur, quae
tamen partim perfecerunt castris Tielensi
cum Bomaliae cum Duce nec castrum
expugnationem expugnarent, fieri facientes
signa Ducis Caroli unione proditus consiliar-
tes caduceatoresque quos vulgo Heraldos si
Gelriam ingressi ac literas Ducis defuncti
perpetuo post mortem minitantes, castrumque
illud obsederunt. Circaque idem tem-
pus et Dux Adolphus notam accepit li-
teras cum Duce Cliviensi ob memorandam
Dyperseront. Verum Duci Cliviensi Duci
Adolpho parum fidendum praecavit cum in ar-
cem ac oppidum Bogh circumvallat, cum
tamen illi satis esset provisum tormenti
armis bellicis ac militibus et commissum fuit
ne suis aliquot nobiles in primis Comes
de Buren obsidium dimiserunt. Anno sequenti
ad Adolphum Ducem a Sanctissimo Papa
Paulo secundo mittuntur literae de reddendo
patre suo quarum haec est exemplum.

Paulus servus servorum dei dilecto filio
nobili viro Adolpho nobilis viri Arnoldi,
Ducis Gelriae primogenitus Salutem et Apostolicam
benedictionem. Dilecte fili etsi saepe nobis
relatum fuerit nobilitatem tuam dilectum
filium virum Arnoldum Ducem Gelriae ge-
nitorem tuum captivum detinere, non po-
tuimus credere, tamen illorum relationibus

fidem cum difficile nobis credere, alie-
nissimumq à mentibus hominum catholico-
rum precipue videbatur, patrem à filio do-
minandi gratia expulsum atq carceribus
traditum esse. Res perniciosissima et abomi-
nabilis tam diuinæ et humanæ, quam
naturali legi contraria, abominandaq
non solum christianis verum etiam feris
infidelibus. Sed cum tandem à fidedignis
acceperimus rem in veritate sic se habere
supra modum admirati fuimus tantam
filij in patrem parentem crudelitatem quam
non potuimus sine onere nostre constientie
vlterius perferre, nec conniuentibus oculis
preterire, neq etiam ex pastoralis nostri
officij debito pertransire et ferre debemus
sed huic teterrimo malo occurrere et proui-
dere, quid enim magis animam necat, quod
magis famam honorem et dignitatem minu-
it quam in parentes seuire et crudelem esse
quos ex precepto dei honorare tenemus. Crede
nobis fili nisi veniam à deo in primis et a
tuo patre de huiusmodi reatu petieris et te
~~im~~ in tempore emendaueris et penitentiam
egeris atq ira dei superueniat in periculo
maxime versaberis, nec te moueat iræ et
vltionis tarditas quæ tibi tarda esse non
potest, etsi lento gradu procedat, nam tar-
ditatem supplicij vltionis grauitate com-
pensat. Hortamur igitur nobilitatem tuam

camq pie et paterne monemus, vt hac altius animo repetas et ad cor reuertaris parentemq liberes et veniam petas et penitentiam agas nec eius mortem dominandi libidine desideres, permittasq eum quoad deus voluerit in libertate viuere ac ipsam in honore sicut teneris habeas et ex corde diligas. Quod si feceris et monitis nostris immo ipsius dni nostri Ihesu Christi cuius vices in terris immeriti gerimus, vt te facturum confidimus et speramus, prosperaberis et omnia secunde succedent tibi, et omnipotentis dei gratiam et benedictionem promereberis a nobis et Aplica sede comendationem a populo et hominibus laudem. Si secus feceris et in abhorrendo tuo proposito perseueraueris quod absit maledictionem eternam et perpetuam vltionem consequeris. Deus igitur misericordissimus est si in tempore rogatur ac veniam largitur veniam petenti et penitentiam agenti. Nos preterea si te in cecitate confusum et immersum quod absit viderimus dei iudicium et flagellum contemnentem licet atrocissimum sit futurum quod nequaquam speramus cogemur illa remedia in tui ruborem et pro honore huius sancte sedis quae non deerunt ex officio pastorali adhibere. Datum apud Sanctum Petrum nona die Septembris anno pontificatus nostri sexto. Anno domini Mo cccco lxx

Veritus autem a Sanctissimo, per literas ac sui
etiam voti deo praestiti cum videret Civibus inter
Straelen et Wachtendonck convocandis Novomagij
generale et nobilium et Civitatum indixit con-
silium de publicis patriae nostrae, haec proloquimur
Vos mihi dilectissimi Domini equites et cives
nostis quod publice votum deo voverim, cum
certamen cum avunculo nostro duce Cliviae
intra Straelen et Wachtendonck inivimus
atque avunculum nostrum fugavimus ac vic-
tores restitimus ad hoc et conscientia ob sce-
lus in patrem nos stimulat ac pungit siquidem
nudum fuerit ipsius scelus admissum, quod
nos creditis patrare si malo illi et malum hoc
voti silentio negligentia accedat. Decernite
igitur vos precor ut absolvatur a censuris
vos mihi dum in carcerem traheretur patri
non defuistis equidem est igitur ut et consensu
vestro absolvatur. Cum quidem consilio hoc-
nis petitioni ducis refragarentur, Callistris
Principes negarunt nosti quod tua causa bene
tuis et votum reprehenderimus semper resistentes
tuo patri, qui dubitet si unquam minus
in nos habuerit, qui filius minuerit,
ac nos veluti pecora membratim discerpet.
hoc nostrum servitium tuae dignitati suspen-
sum, ut nos iam morti tradas. Cum duc-
minime quidem illi soli ducatus regendus
dabitur sed una a nobis, nec quid praeter
me operabitur, insuper et iuramentum
praestabit sese quod [illegible] vel de me, vel

vobis, illi autem sibi metuentes. Si solum
patrem tuum fuerit sententiae Dux, remittemus
nos remittimus et paramus lanistae voca-
to in presidio capitibus damnandis quam con-
quisitis animam in pluribus tormentis
tandem tuus pater liber. Fuere autem isti
in primis Aromagii cum fratribus de Vilant
qui soli fuerunt autores. Tum Dux
flexus eorum lachrimis sententiam mutat
ac patrem liberare distulit.

Cum delatum esset ad Ducem Carolum Adolphum
Ducem solvisse vastum se intercedente cum
Duce Cliviae Joanne ac Duo Guilielmo de
Egmonda mutuum insuper et consilia ne cas-
tris domini de Egmonda reperta conciliatio
Caduratorum Adolphum ad curiam citat
nec desinit quin vel fratrem suum plena
potestate illi tradita quicquid decreverit
mittat vel veniat ipse. Qui dum ipse veniret
nec longe esset ab oppido Hesdin in Arthe-
sia, mittitur illi a Duce Carolo obviam Cor-
nelius de Brabandia cum aliquot magna-
tibus, qui magnifice illum introducerent
in oppidum ad Carolum Ducem ac iisdem
usus est oratoribus Adolphus Dux apud
Carolum, ut iam animis fuerit fractis mi-
tior. Dum autem conversarentur una cum
Duce Adolpho Dux Carolus, quod quotidie in
Curia id quidem cuius erat homo sedis

apostolico legato compellitur ad liberandum
suum Arnoldum ducem captum contra
fermus indixit deo ac suis vinculis. Cum
Carolus dux: Juniori agis ac nobilitatem
tuam decolorat hoc flagitio. Quare nos
petimus et ego et omnes isti una mecum
ut animum illum effrenum ac crudelem
ponas ac patrem tuum e vinculis educas
ac ducatum cum eo quoad vixerit pariter
gubernes. Numquam quidem nisi credo si
ventum non fuerat tibi prospere cedat.
Pertinaciter durat Adolphi animus ducis
Caroli precibus et nequit. Dudum iram
animo erat, cum vinculis absolveret. Ducum
quod sine quorum consultatione nihil mihi agere
est consultum maximopere, summe cum sub-
lati sint extragati, sic quod meae non est potesta-
tis. Ad hoc Carolus: subridens tu ne tic
mini ob ... pro nobis quidem nimium
non possit. Tu nisi assentias ego vi-
cerim de aliis. Et sentit tandem ac lit-
teras ad Castelli Burani praefectum
destinat ut suum patrem educeret. Hen-
rico domino de Sarewit tradat. Edu-
citur dux Arnoldus postridie ante
natalem domini ac in oppido Tielensi
affertur domino Henrico de Sarewit
et domino Philippo de Wassenaer,
qui cum ibi manebat, ac statim nulla inter-
iecta mora versus Brabantiam cum de-

ducerent. Hi ergo duci autem et duci Arnoldo ad
mortem audierunt omnes obiisse cum venerande
de sacramento ipsius receperint, atque orationes
fusae in templo sancti Johannis ante divam
Virginem, gratias habuit Deo, ac sanctae vir-
gini ob suam liberationem, urbs autem in Bra-
bantia et Flandria summa cum gaudio est
acceptus. Veniunt autem in Hasselt oppidi
cives oblatum Carolo duci ac eius fr[illegible]
ribus ab omnibus usque [illegible] [illegible]
protestationem a proprio filio qui oculos ab
eo [illegible]. Dum autem inter se loquerentur
dux Carolus cum duce Arnoldo, [illegible]
[illegible] sit criminis quo eum filius suus accu-
sabat apud ducem Carolum, Attonitus Ar-
noldus de commentitiis in se falsum statim
[illegible] de [illegible] suum [illegible]
[illegible] ad [illegible] describit quam tamen multis
tormentis asserit dux Adolphus cum fir-
mare nollet [illegible]. Qui [illegible]
[illegible] et [illegible] etc.

Reliqua in originali,
quoque desiderantur.

Finis.